

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
CUMHURİYET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki İçtüzüğü yapar:

Kısa İsim
5.5.2014
R.G. 107
Ek IV
A.E. 19

1. Bu İçtüzük, Cumhuriyet Meclisi İçtüzüğü olarak isimlendirilir.

8.10.2015
R.G. 146
Ek IV
A.E. 18

BİRİNCİ KISIM
Tanımlar ve Genel Kurallar

Çalışma İlkeleri

2. Cumhuriyet Meclisi çalışmalarını, Anayasa, ilgili Yasalar ve bu İçtüzük ve ilgili yönetmelikler çerçevesinde yürütür.

Yasama Dönemi,
Yasama Yılı,
Birleşim ve
Oturum

3. (1) Yasama dönemi, iki milletvekilliği genel seçimi arasındaki süre olup bu süre, Anayasa uyarınca uzatılmadığı veya seçimler yenilenmediği takdirde, beş yıldır.
- (2) Yasama yılı, her yıl Ekim ayının ilk iş günü başlayan ve ertesi yıl Ekim ayının ilk iş günü sona eren süreyi anlatır.
Ancak genel seçimden sonraki ilk Yasama yılı, andiçme tarihinde başlar ve o tarihi izleyen Ekim ayının ilk iş günü sona erer.
- (3) Beşinci Yasama yılının sona ermesinden, seçimlerin yenilenmesine kadar geçen süre de Beşinci Yasama yılı olarak sayılır.
- (4) Birleşim, Genel Kurulun belli bir günde açılan toplantısıdır.
- (5) Oturum, bir birleşimin ara ile bölünen kısımlarından her biridir.

Üye
Tamsayısı

4. Cumhuriyet Meclisinin üye tamsayısı ellidir. Meclis üyeliklerinde herhangi bir nedenle boşalma olması, üye tamsayısını değiştirmez.

İlk Toplantı ve
Andiçme

5. (1) Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulu, milletvekili genel seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca Resmi Gazete’de yayımlanmasından sonraki onuncu gün saat 10.00’da çağrısız olarak toplanır.
- (2) Bu birleşimde, önce milletvekillerinin andiçme töreni yapılır. Andiçme töreninde bulunmayan milletvekilleri, katıldıkları ilk birleşimin başında andiçerler.
- (3) Andiçme, her milletvekilinin, Anayasada yer alan aşağıdaki and metnini Hitabet Kürsüsünden yüksek sesle doğru ve anlaşılır bir şekilde okuması suretiyle yerine getirilir:
“Devletin varlığını ve bağımsızlığını, yurdun ve halkın bölünmez bütünlüğünü, halkın kayıtsız şartsız egemenliğini koruyacağıma; hukukun üstünlüğüne, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti ve Atatürk ilkelerine bağlı kalacağıma; halkımın refah ve mutluluğu için çalışacağıma; her yurttaşın

insan haklarından ve temel hak ve özgürlüklerden yararlanması ülküsünden ve Anayasaya bağlılıktan ayrılmayacağıma; namusum ve şerefim üzerine andiçerim.”

- (4) Ara seçimde milletvekili seçilenler, katıldıkları ilk birleşimin başında andiçerler.
- (5) Andiçme töreninde, önce Geçici Başkan Başkanlık Kürsüsünden andiçer. Geçici Başkanın andiçmesini Genel Kurul ayakta dinler. Sonra Geçici Başkanlık Katipleri sıra ile Hitabet Kürsüsünden andiçerler. Geçici Başkanlık Katiplerinin andiçmesini diğer milletvekillerinin andiçmesi izler.
- (6) Milletvekilleri, seçim bölgesi ve soyadı ve adlarının alfabe sırasına göre andiçerler.
- (7) Yenilenmesine karar verilen Meclisin yetkileri yeni Meclis seçilene kadar devam eder ve Milletvekilinin andiçmesiyle başlar.

Ancak kesintisizlik ilkesi gereği bu maddenin (1)'inci fıkrasında öngörülen on günlük süre bir önceki Yasama dönemi Milletvekilinin hizmet süresine eklenir.

Yasama
Yılıının
Başlaması

6. Cumhuriyet Meclisi, bu İçtüzüğün 5'inci maddesinin (1)'inci fıkrasında belirtilen durum dışında, her yıl Ekim ayının ilk iş günü saat 10.00'da çağrısız ve törensel olarak toplanır ve bu toplantı ile Yasama yılı başlamış olur. Bu toplantıda Meclis Başkanı açılış konuşmasını yapar. Açılış konuşmasından sonra Hükümete ve Siyasal Parti başkanlarına Yasama yılı başlangıcı dolayısıyla söz verilir.

Meclis Tatili ve
Ara Verme

7. (1) Cumhuriyet Meclisi tatili, Temmuz ayının ilk günü başlar ve Ekim ayının ilk iş günü sona erer.
Ancak Genel Kurul, alacağı bir kararla tatil süresini kısaltabilir.
- (2) Meclis tatili sırasında milletvekili genel seçimleri yapılması halinde Meclis tatili kendiliğinden sona erer ve bu İçtüzüğün 5'inci maddesi kuralları çerçevesinde ilk Yasama yılı başlamış olur.
- (3) Ara verme, Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulunun onbeş günü geçmeyen bir süreye kadar çalışmalarını ertelemesidir.
- (4) Cumhuriyet Meclisinin tatil süresinin kısaltılması veya ara verme kararı alması, Danışma Kurulunun bu konudaki görüşü alındıktan sonra, Meclis Başkanlık Divanı kararının Genel Kurulca işaret oyuyla oylanması suretiyle olur.

İKİNCİ KISIM

Cumhuriyet Meclisi Organlarının Kuruluşu

BİRİNCİ BÖLÜM

Başkanlık Divanı

Geçici
Başkanlık
Divanı

8. Yasama döneminin birinci birleşiminin ilk oturumundan başlayarak, Cumhuriyet Meclisi Başkanı seçilinceye kadar, en yaşlı milletvekili Geçici Başkanlık görevini; en genç iki milletvekili de, İçtüzük uyarınca Divan Katipleri seçilinceye kadar, Geçici Katiplik görevini yürütür.

Başkanlık Divanının Kuruluşu	9. Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanı, bir Meclis Başkanı, bir Meclis Başkan Yardımcısı ve yeterli sayıda Divan Katibi ile İdare Amirinden oluşur.
Meclis Başkanı ve Meclis Başkan Yardımcısının Seçimi ve Görev Süresi	<p>10. (1) Meclis Başkanı ve Meclis Başkan Yardımcısı seçimi, bir Yasama döneminde, biri Birinci Yasama yılının diğeri ise Dördüncü Yasama yılının başında olmak üzere iki kez yapılır.</p> <p>(2) İlk devre için seçilen Meclis Başkanı ile Meclis Başkan Yardımcısının görev süresi üç Yasama yılı, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise iki Yasama yılıdır. Ancak seçimlerin uzatılması halinde ikinci devre için seçilenlerin görev süresi seçimlere kadar devam eder.</p> <p>(3) İkinci devre Meclis Başkanı ve Meclis Başkan Yardımcısı seçilinceye kadar eski Meclis Başkanı ile Meclis Başkan Yardımcısının görevi devam eder.</p> <p>(4) (A) Meclis Başkanı seçimi, aday göstermeye hak kazanan grup veya grupların öngördüğü adaylar arasından yapılır.</p> <p>(B) Meclis Başkan Yardımcısı için hükümette görev almayan ve grubu bulunan Siyasal Partilerden, en fazla Milletvekiline sahip olan aday gösterebilir. Milletvekili sayısı eşit olan Siyasal Partilerin seçimde aldıkları oy oranı dikkate alınır. Hükümette görev almayan ve grubu bulunan bir Siyasal Parti bulunmaması halinde, konu Siyasal Parti gruplarının Başkanlık Divanında temsiline ilişkin kurallar çerçevesinde, Danışma Kurulunca karara bağlanır.</p> <p>(C) Başkan ve Başkan Yardımcısı seçimi, ayrı ayrı, eş zamanlı seçimle ve gizli oyla yapılır. İlk dört oylamada, üye tam sayısının salt çoğunluğu aranır. Çekimser oylar oylamada dikkate alınmaz.</p> <p>(5) Dördüncü oylamada da salt çoğunluk sağlanamazsa bu oylamada en çok oy alan iki Meclis Başkanı adayı için beşinci kez oylama yapılır. Beşinci oylamada en fazla oy alan Meclis Başkanı olarak seçilmiş olur.</p> <p>(6) Yukarıdaki (5)'inci fıkrada belirtilen dördüncü ve beşinci oylamalar ile ilgili kurallar iki Meclis Başkan Yardımcısı seçiminde de aynen uygulanır.</p> <p>(7) Adayın tek olması halinde de yukarıdaki kurallar uygulanır.</p> <p>(8) Meclis Başkanı ve Meclis Başkan Yardımcısı seçimi, Birinci Yasama yılının ilk birleşimi ile Dördüncü Yasama yılının ilk birleşiminden başlayarak, en geç on gün içinde tamamlanır.</p>
8.10.2015 R.G. 146 Ek IV A.E. 18	
Divan Katipleri ve İdare Amirlerinin	11. (1) Divan Katipleri ve İdare Amirlerinin seçimi, bir Yasama döneminde, biri Birinci Yasama yılının diğeri ise Dördüncü Yasama yılının ilk birleşiminden başlayarak on gün içinde tamamlanır.

Seçimi	(2)	İlk devre için seçilen Divan Katipleri ve İdare Amirlerinin görev süresi üç Yasama yılı, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise iki Yasama yılıdır. Ancak seçimlerin uzatılması halinde ikinci devre için seçilenlerin görev süresi seçimlere kadar devam eder.
	(3)	İkinci devre Divan Katipleri ve İdare Amirleri seçilinceye kadar eski Divan Katipleri ve İdare Amirlerinin görevleri devam eder.
	(4)	Divan Katipleri ve İdare Amirleri seçimi aday göstermeye hak kazanan grup veya gruplara bağlı milletvekillerinden seçimin ayrı yapılması konusunda herhangi bir istem gelmemesi halinde birleşik oy pusulası kullanılarak gizli oyla yapılır.
Siyasal Parti Gruplarının Başkanlık Divanında Temsili 8.10.2015 R.G. 146 Ek IV A.E. 18	12.	(1) Siyasal Parti grupları, Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanında sayıları ile orantılı olarak temsil edilirler. (2) Meclis Başkanı, Siyasal Parti gruplarının Cumhuriyet Meclisi üye tamsayısı içerisindeki oranlarını ve bu oranlara göre her Siyasal Parti grubuna düşen Başkanlık Divanındaki görev yeri ve sayısına ilişkin dağılımını, en az iki olasılıklı şekilde tesbit eder ve Danışma Kuruluna sunar. Siyasal Parti gruplarının Başkanlık Divanındaki görev yeri ve sayısı, Danışma Kurulunun oybirliğiyle alacağı karar ile belirlenir ve Meclis Başkanlığınca Siyasal Parti gruplarına bildirilir. (3) Siyasal Parti gruplarının temsilcilerinin saptanmasında, Siyasal Parti gruplarının milletvekili sayılarının Cumhuriyet Meclisi milletvekili tamsayısına oranına en yakın oranda temsil edilmelerini sağlayacak mevkilere seçilmeleri sağlanır. (4) Siyasal Parti gruplarına, Başkanlık Divanında düşen üyelikler yukarıdaki fıkralar gereğince bir önerge ile Genel Kurulun onayına sunulur. Genel Kurul, bu konudaki kararını işaret oyuyla verir. (5) Siyasal Parti gruplarına yukarıdaki (4)'üncü fıkra uyarınca düşen üyeliklere yalnız Siyasal Parti grupları aday önerir. Aday önermeyi reddeden gruba düşen üyelik için oransal olarak en çok hakkı olan diğer grup öneride bulunur. (6) Siyasal Parti grubuna üye olmayanlar aday olamazlar.
Başkanlık Divanında Boşalma ve Vekalet Yetkisi	13.	(1) Meclis Başkanlığında ölüm, istifa veya Sağlık Kurulu Raporu ile görevini yerine getiremeyeceğinin tevsik edilmesi sebebiyle sürekli boşalma olması halinde, boşalma tarihinden başlayarak en geç on gün içinde, bu İçtüzüğün 10'uncu ve 12'nci maddeleri uyarınca, yeni Başkan seçimi yapılır. Bu süre içinde Başkanlık görevini Meclis Başkan Yardımcısı yürütür. Meclis Başkan Yardımcısı, Meclis Başkanının geçici yokluğunda da Meclis Başkanına vekalet eder. (2) Meclis Başkan Yardımcılığında ölüm, istifa veya Sağlık Kurulu Raporu ile görevini yerine getiremeyeceğinin tevsik edilmesi sebebiyle sürekli boşalma olması halinde, boşalma tarihinden başlayarak en geç on gün içinde, bu İçtüzüğün 10'uncu ve 12'nci maddeleri uyarınca yeni Meclis Başkan Yardımcısı seçimi yapılır.

- (3) Meclis Başkanlığı ile Meclis Başkan Yardımcılığı aynı zamanda boşaldığı takdirde, bunlardan biri görevi başına dönene veya herhangi birinin yerine yenisi seçilinceye kadar en yaşlı milletvekili veya Genel Kurulca geçici olarak görevlendirilmek üzere seçilecek bir milletvekili Meclis Başkanına vekalet eder.
- (4) Meclis Başkanının Genel Kurulda hazır bulunmaması halinde Meclis Başkan Yardımcısı, Meclis Başkan Yardımcısının hazır bulunmaması durumunda ise, Genel Kurulda hazır bulunan en yaşlı üye Meclis Başkanlığına vekalet eder.
- (5) Başkanlık Divanının diğer üyeliklerinde boşalma olması halinde, eksik üyelik en geç on gün içinde tamamlanır. Bu süre içinde Divanın görev ve yetkisi aynen devam eder.
- (6) Sürekli olarak boşalan yerlere seçilenlerin görev süreleri, yerine seçildikleri Başkanlık Divanı üyelerinin geriye kalan görev süreleridir.
- (7) Bağlı bulunduğu Siyasal Parti grubu ile üyelik bağının sona ermesi veya bağlı bulunduğu Siyasal Partinin Meclisteki temsiliyet oranının düşmesi veya değişmesi halinde görev süresinin sona ermesi beklenmeden İdare Amiri ve/veya Divan Katibinin, Başkanlık Divanındaki görevi kendiliğinden sona erer. Bu durumda, yukarıdaki fıkralarda belirtilen kurallar uygulanır.
- (8) Genel Kurulda Siyasal Parti gruplarının oranlarında değişiklik olması sonucunda, bunların Başkanlık Divanında sahip oldukları üyeliklerin sayısı, değişen oranlara uymuyorsa, bu durum, Başkanlık Divanınca saptanır ve bunun üzerine, bu İçtüzüğün 10'uncu, 11'inci ve 12'nci madde kuralları uyarınca gerekli işlem yapılır.
- (9) Meclis Başkanı veya Meclis Başkan Yardımcısının bağlı olduğu Siyasal Partinin Cumhuriyet Meclisinde grup kurma hakkını yitirmesi durumunda Meclis Başkanlığı veya Meclis Başkan Yardımcılığı görevi son bulur ve son bulma tarihinden başlayarak en geç on gün içinde bu İçtüzüğün 10'uncu ve 12'nci maddeleri uyarınca yeni Meclis Başkanı veya Meclis Başkan Yardımcısı seçimi yapılır.

8.10.2015
R.G. 146
Ek IV
A.E. 18

Başkanlık
Divanının
Görevleri ve
Çalışma
Yöntemi

14. (1) Başkanlık Divanı, yasalarla ve İçtüzükle kendisine verilen görevler ile aşağıda belirlenen görevleri yerine getirir:
 - (A) Cumhuriyet Meclisi bütçesini ve kesin hesaplarını düzenlemek;
 - (B) Milletvekillerinin izin işlerine bakmak;
 - (C) Milletvekilleri hakkında İçtüzük kurallarını uygulamak;
 - (Ç) Meclisin kolluk hizmetlerini yürütmek ve gerekli kolluk önlemlerini almak;
 - (D) Meclis Genel Sekreterliği Örgütü çalışmalarını takip etmek ve denetlemek;
 - (E) Genel Kurulun gündemini İçtüzük uyarınca saptamak ve toplantıların gün ve saati ile gündemini Genel Kurula duyurmak;
 - (F) Meclis Başkanının sunduğu hususlar hakkında görüş belirtmek ve karar vermek;

- (G) Genel Kurul tutanaklarında önemli yanlışlıklar olduğunun anlaşılması veya saptanması halinde, düzeltilmesi yönünde gerekli önlemleri almak; ve
- (Ğ) Milletvekillerinin devamsızlıkları ile ilgili işlemleri başlatmak ve İçtüzükte yer alan yaptırımları uygulamak.
- (2) Başkanlık Divanı, bir kurul olarak çalışır. Divana Meclis Başkanı veya yokluğunda Başkan Yardımcısı Başkanlık eder. Divanın, toplantı yeter sayısı, üye tamsayısının; karar yeter sayısı ise hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur.
- Ancak Meclis Başkanı veya yokluğunda Meclis Başkan Yardımcısı bulunmadan Divan toplanamaz ve karar alamaz.
- (3) Başkanlık Divanında oyların eşitliği halinde Divana Başkanlık edenin ayırdedici oyu vardır.
- (4) Başkanlık Divanı, Meclis Başkanı veya yokluğunda Başkan Yardımcısı tarafından yapılan çağrı ve belirlenen gündemle toplanır. Aynı konuda iki kez çağrı yapılmış olmasına karşın Divan toplanmadığı takdirde, Meclis Başkanı, yokluğunda Meclis Başkan Yardımcısı veya Siyasal Parti grupları, çağrı konusunu ayrı ayrı ve doğrudan doğruya Genel Kurula sunabilir. Bu durumda çağrı konusu, ilk birleşimin gündemindeki Başkanlık sunuşlarında yer alır ve Genel Kurulca görüşülüp işaret oyuyla karara bağlanır.
- (5) Bu İçtüzüğün 13'üncü maddesinin (3)'üncü fıkrası uyarınca Meclis Başkanlığına vekalet eden milletvekili, Başkanlık Divanını hiçbir şekilde toplantıya çağırabilir. Ancak Genel Kurulun, yasama ve denetim faaliyetlerine ilişkin ivedi konuları görüşüp oylanmak amacıyla ilk birleşim gündemine getirme yetkisi vardır.
- (6) Cumhuriyet Meclisi tatilinde veya ara verme süresinde veya ivedi ve özel durumlarda, Başkanlık Divanının oybirliğiyle aldığı, yurtdışından konuk davet etme veya yurtdışı görevine gönderme veya Resmi etkinlik düzenleme gibi kararlar, Genel Kurulun ilk birleşiminde sadece bilgiye sunulur.

Meclis
Başkanının
Görevleri

15. Meclis Başkanının Anayasa, Yasalar ve bu İçtüzükte gösterildiği biçimde yerine getireceği görevleri şunlardır:

- (1) Cumhuriyet Meclisini temsil etmek;
- (2) Genel Kurulu toplantıya çağırarak ve Genel Kurul görüşmelerini yönetmek;
- (3) Başkanlık Divanına Başkanlık etmek ve Divanın gündemini hazırlamak;
- (4) Danışma Kuruluna Başkanlık etmek;
- (5) Tutanak Dergisinin düzenlenmesi ve yayımlanmasını denetlemek;
- (6) Başkanlık Divanı kararlarının uygulanmasını sağlamak;
- (7) Milletvekillerinin izin işlerini yürütmek;
- (8) Meclis Genel Sekreterliği Örgütünün çalışmalarını denetlemek;
- (9) Divan Katipleri ile İdare Amirlerinin görevlerini denetlemek;
- (10) Cumhuriyet Meclisi Komitelerini denetlemek;

25/2008

- (11) Cumhuriyet Meclisinin idari ve mali işleri ile kolluk işlerini yürütmek ve denetlemek;
- (12) Cumhuriyet Meclisini ve çalışmalarını tanıtıcı faaliyetler ve yayımlar yapmak;
- (13) Genel Kurul kararlarını uygulamak ve bu kararlardan doğrudan yayımlanması gerekenlerin yayımlanmasını sağlamak;
- (14) Meclis Başkan Yardımcısının hangi birleşim veya oturumları yöneteceğini kararlaştırmak;
- (15) Cumhurbaşkanına vekalet etmek. Meclis Başkanı vekalet süresinde, bu İçtüzük uyarınca verilen görevleri yapamaz, Genel Kurul toplantılarına katılamaz ve oy kullanamaz;
- (16) Mal beyanlarını talep etmek ve Mal Bildiriminde Bulunulması Yasasının verdiği yetkiyi kullanmak; ve
- (17) Anayasa, Yasalar ve İçtüzük kurallarını uygulamak.

Meclis Başkan
Yardımcısının
Görevleri

16. Meclis Başkan Yardımcısının bu İçtüzükte gösterildiği biçimde yerine getireceği görevleri şunlardır:

- (1) Meclis Başkanının yerine Genel Kurul görüşmelerini yönetmek;
- (2) Meclis Başkanının yokluğunda vekaleten onun hukuki yetkilerini kullanmak ve görevlerini yerine getirmek;
- (3) Görevlerinin yerine getirilmesinde, Meclis Başkanına yardımcı olmak ve Meclis Başkanının vereceği diğer görevleri yerine getirmek; ve
- (4) Meclis Başkanının ve kendisinin yokluğunda, en yaşlı üyenin hangi birleşim veya oturumları yöneteceğini kararlaştırmak.

İdare
Amirlerinin
Görevleri

17. İdare Amirlerinin bu İçtüzükte gösterildiği biçimde yerine getireceği görevleri şunlardır:

- (1) Cumhuriyet Meclisinin idari ve mali işleri ile kolluk işlerini yürütmekte Meclis Başkanına yardımcı olmak;
- (2) Meclis Başkanının görevlendirmesi halinde özel törenlere katılmak ve yönetmek;
- (3) Cumhuriyet Meclisi Bütçesine ilişkin önerileri Başkanlık Divanının görüşünü alarak hazırlamak ve Meclis Başkanına sunmak;
- (4) Cumhuriyet Meclisine girişleri düzenlemek ve denetlemek;
- (5) Sükun ve düzenin korunması, görüşmelerin açıklık ve serbestliğinin sağlanmasında ve gerektiğinde kolluk işlerinin yürütülmesinde Meclis Başkanına yardımcı olmak;
- (6) Basın ve halkla ilişkilerin yürütülmesini sağlamak;
- (7) Meclis tatili ve ara verme sırasında Meclis Başkanınca saptanan sıraya bağlı olarak görev başında bulunmak; ve
- (8) İdare Amirleri kendi aralarında ortak sorumluluk ilkesine uygun olarak hareket etmek ve görevlerini iş bölümü çerçevesinde yerine getirmek.

Divan
Katiplerinin
Görevleri

18. Divan Katiplerinin bu İçtüzükte gösterildiği biçimde yerine getireceği görevleri şunlardır:

- (1) Tutanakların tutulmasını denetlemek;
- (2) Genel Kurula sunulan tüm evrakı doğru ve anlaşılır şekilde okumak ve ifade etmek;

- (3) Yoklama yapmak;
- (4) Söz sırasını kaydetmek;
- (5) Oyları saymak ve sıralamak;
- (6) Seçimlerin düzen içinde geçmesini gözetmek ve denetlemek;
- (7) Görüşülmekte olan tasarı ve önerilerde yapılan değişiklik, ekleme ve çıkarmaların, tasarı veya öneri metinlerine işlenmesini veya kabul edilenlerin Genel Kurulda kabul edilen son şekliyle düzenlenmesini sağlamak; ve
- (8) Sükun ve düzenin korunması, görüşmelerin açıklık ve serbestliğinin sağlanmasında ve gerektiğinde kolluk işlerinin yürütülmesinde İdare Amirine ve diğer hususlarda Meclis Başkanına yardımcı olmak.

İKİNCİ BÖLÜM

Siyasal Parti Grupları ve Danışma Kurulu

- | | | |
|--|-----|---|
| Siyasal Parti Grupları | 19. | <ol style="list-style-type: none">(1) En az beş milletvekiline sahip Siyasal Partiler, Cumhuriyet Meclisinde grup kurma ve Meclis çalışmalarına grup olarak katılma hakkına sahiptirler.(2) Bir Siyasal Parti grubunun ilk kuruluşunda grup iç yönetmeliği ve bu yönetmeliğe bağlı değişiklikleri ile grubu oluşturan milletvekillerinin ad, soyadı ve seçim bölgelerini gösterir liste gruplarca Meclis Başkanlığına verilir.(3) Grup kurulduğunu bildiren yazıda grup başkanları ile başkan vekillerinin ve varsa grup sözcülerinin ad ve soyadları ile seçim bölgeleri de belirtilir.(4) Gruptan ayrılmalar olması veya yukarıdaki (3)'üncü fıkrada belirtilen görevlerde boşalmalar veya değişiklikler olması halinde, gruptan ayrılanların ad ve soyadları ile seçim bölgeleri derhal, seçilenlerin ad ve soyadları ile seçim bölgeleri de boşalma ve değişiklik tarihinden başlayarak en geç bir hafta içinde Meclis Başkanlığına yazı ile bildirilir ve Başkanlıkça, Genel Kurulun bilgisine sunulur. |
| Danışma Kurulunun Oluşumu ve Görevleri | 20. | <ol style="list-style-type: none">(1) Danışma Kurulu, Cumhuriyet Meclisi Başkanı veya yokluğunda Başkan Yardımcısının Başkanlığında, Siyasal Parti gruplarının başkanları veya vekillerinden veya onların yazılı olarak görevlendirdikleri birer milletvekilinden oluşur.(2) Danışma Kurulu, Başkanlık Divanı ve Komitelerin seçimlerinden önce, Siyasal Parti gruplarının oranları ile gruplara düşen üye sayısı konularında görüş belirtir; grupların anlaşmalarını gerektiren konuları görüşüp karara bağlar; İçtüzükte kendisine verilen diğer görevleri yerine getirir ve Meclis Başkanının istemi üzerine danışma niteliğinde görüş belirtir.(3) Gerektiğinde bir milletvekili ve/veya hükümet temsilcisi, Danışma Kurulu toplantılarına çağrılabilir. |

- (4) Danışma Kurulu, Meclis Başkanının gerekli görmesi veya bir Siyasal Parti grubu başkanlığının yazılı ve gerekçeli istemi üzerine, Başkan tarafından toplantıya çağılır. Meclis Başkanının yokluğunda toplantı çağırısını Meclis Başkan Yardımcısı yapar ve toplantıya başkanlık eder.

- (5) İçtüzükte, Danışma Kurulunca saptanmasına, önerilmesine ve görüş bildirilmesine bağlanmış olan bütün hallerde, Danışma Kurulu yapılan çağrı ve belirlenen gündemle toplanır. Aynı konuda iki kez çağrı yapılmış olmasına karşın Kurul toplanamadığı takdirde, Meclis Başkanı, yokluğunda Meclis Başkan Yardımcısı veya Siyasal Parti grupları çağrı konusunu ayrı ayrı ve doğrudan doğruya Genel Kurula sunabilir. Bu durumda çağrı konusu, ilk birleşimin gündemindeki Başkanlık sunuşlarında yer alır ve Genel Kurulca görüşölüp işaret oyuyla karara bağlanır.
- (6) Bu İçtüzüğün 13'üncü maddesinin (3)'üncü fıkrası uyarınca Meclis Başkanlığına vekalet eden milletvekili Danışma Kurulunu hiçbir şekilde toplantıya çağıramaz.
- Ancak Genel Kurulun, yasama ve denetim faaliyetlerine ilişkin ivedi konuları görüşüp oylanmak amacıyla ilk birleşim gündemine getirme yetkisi vardır.
- (7) Danışma Kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar alır. Oyların eşitliği halinde Danışma Kuruluna Başkanlık edenin ayırdedici oy hakkı vardır. Danışma Kurulu kararları, Başkanlık sunuşları arasında Genel Kurula öneri olarak sunulur. Cumhuriyet Meclisi tatilinde veya ara verme süresinde bu madde tahtında ivedi olarak ve oybirliğiyle alınan kararlar Genel Kurulun ilk birleşiminde sadece bilgiye sunulur.
- (8) Siyasal Parti grubuna bağlı olmayan milletvekilleri Meclis çalışmalarını ile ilgili uygulamalarda Danışma Kuruluna davet edilebilirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komitelerin Kuruluşu, Görevleri ve Çalışmaları

Sürekli
Komiteler
ve Görevleri

21. (1) Cumhuriyet Meclisinin sürekli Komiteleri şunlardır:
- (A) Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesi;
Bu Komite:
- (a) Ekonomi ve mali işlerle ilgili tasarı ve öneriler ile yasa gücünde kararnameleri;
- (b) Bütçe ile ilgili tasarıları;
- (c) Sigorta, kooperatıfcılık ve bankacılık ile ilgili tasarı ve önerileri;
- () Vergi, resim ve harçlarla ilgili tasarı ve önerileri;
- (d) Ticaret, sanayi ve teknoloji ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (e) Kamu harcama ve gelirlerindeki artış veya azalış gerektiren yasa tasarı ve önerilerini veya sadece belli maddeleri bu niteliği taşıyan tasarı ve önerilerin sözkonusu maddelerini;
- (f) Kamu iktisadi teşebbüslerinin denetim konularını; ve
- (g) Uzun vadeli kalkınma planını incelemekle görevlidir.

Meclis Başkanlığı, uzun vadeli planla ilgili gördüğü yasa tasarı ve önerileri en son bu Komitenin incelemesine sunar. Hükümetin veya Genel Kurulun gerekli görmesi halinde de bir yasa tasarı ve önerisi en son bu Komitenin incelenmesine sunulur.

(B) İdari, Kamu ve Sağlık İşleri Komitesi;

Bu Komite:

- (a) Sağlık, gençlik ve sporla ilgili tasarı ve önerileri;
- (b) Kamu yönetimi, kamu tüzel kişileri, meslek kuruluşları ve yönetsel yapı ve teşkilat yasaları ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (c) Çalışma yaşamı ve sosyal güvenlikle ilgili tasarı ve önerileri;
- (ç) Eğitim ve kültür ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (d) Tarım ve ormancılık ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (e) Bayındırlık, ulaştırma ve iskan ile ilgili tasarı ve önerileri; ve
- (f) Turizm ve tanıtma ile ilgili tasarı ve önerileri incelemekle görevlidir.

(C) Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesi;

Bu Komite:

- (a) Anayasanın değiştirilmesine ilişkin önerileri;
- (b) Savunma ve dışişleri ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (c) İçişleri ve köyişleri ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (ç) Enerji, doğal kaynaklar ve çevre ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (d) İletişim ve bilgi teknolojileri ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (e) Vakıflarla ilgili tasarı ve önerileri;
- (f) Yargı, suç ve ceza ile ilgili tasarı ve önerileri;
- (g) Cumhuriyet Meclisi İçtüzüğü ile ilgili önerileri;
- (ğ) Anayasal sorunları;
- (h) Dışilişkiler, Kıbrıs konusu ve ülkenin dış siyasetiyle ilgili konuları;
- (ı) Anayasada ve kendi yasalarında Cumhuriyet Meclisince seçim yapılması öngörülen kurumların aday başvurularını; ve
- (i) Bu İçtüzükle kendisine verilen diğer görevleri incelemekle görevlidir.

(Ç) Sayıştay Komitesi;

Bu Komite:

- (a) Sayıştay Başkanlığınca kamu gelir ve giderleri yürürlükteki yasalar gereğince incelenip denetlenen, hesap ve işlemlerinde uygunluğu veya uygunsuzluğu tespit edilen Sayıştay Denetim Raporularını görüşmek ve haklarındaki görüşlerini bir Rapor düzenleyerek Genel Kurula sunmakla görevlidir. Komitenin hazırlamış olduğu Rapor, Genel Kurulda okunur ve görüşülür. Komite, uygunluğu olan Sayıştay Denetim Raporlarını birleştirerek görüşebilir ve bunlarla ilgili Genel Kurula tek Rapor sunabilir.

Komite, Genel Kurula Rapor sunmadan önce konu üzerinde daha geniş araştırma ve inceleme yapılmasını gerekli görürse, Sayıştay Başkanlığından Komitenin istemi doğrultusunda yeniden inceleme ve araştırma yaparak rapor sunmasını veya Komite bulguları ışığında gerekli işlemlerin yapılmasını isteyebilir. Komite, gerekli görmesi halinde, Sayıştay Başkanlığından yeni rapor gelmeden de, Sayıştay Raporlarına ilişkin Komite Raporunu Genel Kurula sunulabilir ve bu Raporda, Genel Görüşme veya Meclis Araştırması açılması isteminde bulunabilir.

- (b) Kesin Hesap Yasa Tasarılarını ve bunlara ilişkin Sayıştay Uygunluk Bildirimlerini incelemekle görevlidir.

Komite, Kesin Hesap Yasa Tasarıları ile bunlara ilişkin Sayıştay Uygunluk Bildirimlerini birlikte görüşür ve görüşürken yasa tasarısı görüşülmesindeki kuralları uygular. Aynı görüşme kuralları, Genel Kurul aşamasında da uygulanır.

- (c) Meclis Başkanlığına iletilen ve Sayıştay Başkanlığının kamu kurum ve kuruluşlarında yapmış olduğu mali denetimlerin yürürlükteki mevzuata aykırılığının tesbitine ilişkin görüşler bu Komitenin bilgisine getirilir.

- (ç) Bu Komitenin Başkanı ana muhalefet partisi milletvekilleri arasından seçilir.

(D) Dilekçe ve Ombudsman Komitesi;

30/1976

Bu Komite, Yurttaşların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclisine Dilekçe ile Başvurmaları ve Dilekçelerin İncelenmesi ile Karara Bağlanmasını Düzenleyen Yasa tahtında, iletmiş oldukları dilekçeleri inceleyip, dilekçelerle ilgili almış olduğu kararları bir cetvelde düzenleyerek Genel Kurulda görüşülmesini sağlamakla görevlidir.

38/1996

Ayrıca Yüksek Yönetim Denetçisi (Ombudsman) Yasası tahtında Meclis Başkanlığına gönderilen Raporlar bu Komitede incelenerek görüşülür ve Komite konuyla ilgili Raporunu Genel Kurula sunar. Genel Kurula sunulan Rapor hakkında sadece görüşme yapılır. Komite, Ombudsman Raporunda yapmış olduğu değerlendirmeye ilişkin tavsiyelerini ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlara bildirebilir.

- (2) Başkanlık Divanı, tasarı veya öneriyi birden çok Komitenin uzmanlık alanı içinde görürse, sözkonusu Komitelerin gündemlerinin yoğunluğunu dikkate alarak, tasarı veya öneriyi hangi Komiteye ileteneğine karar verir.
- (3) Başkanlıkça yukarıdaki (1)'inci fıkrada belirtilen Komitelerin konuları mali konu kapsamında ise Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesine iletilebilir.
- (4) Komitelerin her birinin üye sayısı, Danışma Kurulunun önergesi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla saptanır.
- (5) Genel Kurulca, yukarıdaki (1)'inci fıkrada belirtilen Komitelerden başka Komiteler kurulabileceği gibi, bu Komitelerin üye sayıları da değiştirilebilir.
- (6) Meclis Başkanı ve Meclis Başkan Yardımcısı sürekli Komitelerde görev alamazlar. Bakanlar ise Cumhuriyet Meclisinde oluşturulan hiçbir Komitede görev alamazlar.
- (7) Komiteler biri Birinci Yasama yılı başında, Başkanlık Divanının oluşumunu izleyen birleşimde, diğeri de Dördüncü Yasama yılında olmak üzere, bir Yasama döneminde iki kez seçilirler ve görevleri yenileri seçilinceye kadar devam eder.

Ancak Siyasal Parti gruplarının Mecliste temsil sayılarının Komitelerdeki üye sayılarının değiştirilmesini gerektirecek biçimde değişmesi halinde, Komite seçimleri bu İçtüzüğün 23'üncü madde kuralları uyarınca yenilenir.

Geçici
ve Özel
Komiteler

22. (1) Meclis Başkanının önerisi üzerine Danışma Kurulu kararıyla belli bir konuyu incelemek, araştırmak, görüşmek ve sonuçlandırmak amacıyla geçici ve özel Komiteler kurulabilir. Bu Komitelerin üye sayısı, görev alanı ve görev süresi Danışma Kurulu kararı ile belirlenir ve Genel Kurulda oylanır. Bu Komitelerde herhangi bir Siyasal Parti grubuna bağlı olmayan milletvekilleri de Danışma Kurulu kararı ile görev alabilirler. Bu İçtüzüğün 23'üncü maddesi kuralları saklıdır.

- (2) Bu Komitelerde gerekli görülmesi halinde sürekli Komitelerin görev alanına giren konuları içeren tasarı ve öneriler de görüşülebilir. Bu Komiteler, sunulan tasarı ve öneriyi sürekli Komite gibi görüşür ve sonuçlandırır.
- Parti Gruplarının Komitelerde Temsili 23. (1) Başkanlık Divanı, Danışma Kurulunun görüşünü alarak, Siyasal Parti gruplarının Komitelere güçleri oranında katılmalarını sağlamak amacıyla, grupların Meclis üye tamsayısına oranlarını gözeterek, büyüklük sırasına göre gruplara Komitelerde düşen üye sayılarını saptar ve grup başkanlarına bildirir.
- (2) Bir Siyasal Parti grubu, herhangi bir Komitede kendisine düşen üyelikten vazgeçebileceği gibi, herhangi bir üyesini geri çekip yerine bir başka üyesini de görevlendirebilir.
- (3) Siyasal Parti grupları, adaylarını, en geç iki hafta içinde Meclis Başkanlığına bildirirler. Bütün Komiteler için, Siyasal Parti gruplarınca bildirilen adayların isimlerini gösterir listelerin Genel Kurulca, işaret oyu ile oylanması suretiyle seçim tamamlanmış olur.
- Komite Üyeliklerinde Boşalma 24. (1) Bir Komitenin üyeliklerinde boşalma olması halinde bu İçtüzüğün 23'üncü maddesi uyarınca yenisi seçilinceye kadar, Komitenin görevi, yetkisi ve üye tamsayısı aynen devam eder.
- (2) Eksik olan üyelik en geç iki hafta içinde tamamlanır.
- Komite Başkanı ve Başkan Vekilinin Seçimi 25. (1) Komite üyelerinin seçimi tamamlanınca, Komiteler, en geç on gün içinde, Meclis Başkanı tarafından toplantıya çağrılır.
- (2) Bu toplantıda Komiteler, Başkan ve Başkan Vekili seçerler. Komite Başkanının yokluğunda Komite Başkan Vekili de aynı görev ve yetkileri kullanır.
- (3) Komite Başkan veya Başkan Vekilliğinde boşalma olması veya Hükümetin değişmesi halinde yenisi en geç on gün içinde seçilir.
- (4) Bu seçim için toplantı yeter sayısı, Komite üye tamsayısının salt çoğunluğudur. Seçim, önerilen adaylar arasında ve açık oyla yapılır. Seçilmek için en çok oyu almak yeterlidir.
- Komite Toplantıları 26. Komitelerin toplantı günlerinin belirlenmesi ve çalışmalarının koordine edilmesi için Komite Başkanlarının görüşleri çerçevesinde, Başkanlık Divanınca bir çalışma programı hazırlanır. Bu İçtüzüğün 27'nci maddesi kuralları saklıdır.

- Komitelerin Gündemi ve Toplantıya Çağırılması
27. (1) Komiteler, olağan olarak, kendi başkanlıklarınca üyelerle istişare edilmek suretiyle toplantıya çağırılırlar. İvedi durumlarda Meclis Başkanı da Komiteleri toplantıya çağırabileceği gibi Komite üyelerinin salt çoğunluğunun yazılı istemi üzerine de Komite Başkanlığınca toplantıya çağırılırlar.
- (2) Komite toplantıları için çağrı en az iki tam gün öncesinden yapılır. Bu çağrıda toplantı gündemi de belirtilir ve toplantı gündeminde yer almayan konular görüşülemez.
Ancak ivedilikle görüşülmek üzere iletilen konuların görüşülmesi için iki günlük süreye bakılmaksızın da çağrı yapılabilir.
- (3) Komitelerin gündemi, İçtüzük kuralları çerçevesinde kendi başkanlıklarınca üyelerle istişare edilmek suretiyle saptanır. Çağrının Meclis Başkanlığınca yapılması halinde ise gündem Meclis Başkanlığınca saptanır.
- (4) Komite toplantı çağrıları ve gündemi, Komite üyelerine, Başbakanlığa, ilgili Bakanlıklara, Mecliste temsil edilen Siyasal Parti ve grup başkanlıklarına, diğer ilgili Komite Başkanlıklarına ve gündemdeki yasa önerilerinde ilk imza sahibi milletvekillerine elden veya elektronik posta yoluyla gönderilir veya bildirilir; ayrıca Meclis web sayfasında yayınlanır.
- Komite Toplantılarının Yönetimi, Toplantı ve Karar Yeter Sayısı
28. (1) Komiteler, başkanlıklarının yönetiminde çalışırlar. Başkan bulunmadığı zaman Başkan Vekili toplantıya başkanlık eder.
- (2) Komiteler, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların basit çoğunluğu ile karar alırlar. Oyların eşitliği halinde oya sunulan husus reddedilmiş sayılır.
- Komitelerin Yetkisi, Toplantı Yeri ve Zamanı
29. (1) (A) Komiteler, kendilerine iletilen tasarı ve önerileri aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler; birbirleriyle ilgili gördüklerini bölerek veya birleştirerek görüşebilirler. Komite kararı ile İçtüzüğün görev olarak belirlediği alanlarla ilgili olarak araştırma ve inceleme yaparlar ve rapor hazırlarlar. Bu raporlar milletvekillerine dağıtılır.
- (B) Komiteye iletilen bir yasanın değiştirilmesine ilişkin yasa tasarısı veya önerisinde yapılacak olan değişiklik, yasa tekniği açısından gerekli olması ve yasanın bütünlüğünün ve mantıksal tutarlılığının sağlanması açısından zorunlu olması halinde, Komitede hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğuyla tasarıya veya öneriye yeni bir madde eklenebilir ve/veya Esas Yasadaki gerekli maddeler değiştirilebilir ve/veya kaldırılabilir.
- (C) Komiteler, kendilerine iletilen yasa gücünde kararnamele de yukarıdaki bendler uyarınca görüşürler.

		(2)	Komiteler, Cumhuriyet Meclisi binasında, Meclis Başkanlığınca kendilerine ayrılan salonlarda toplanırlar.
		(3)	Komiteler, kendilerine iletilen tasarı ve öneriler ile İttüzük ve yasalarla kendilerine verilenler dışında, başka işlerle uğraşmazlar, yasa ve karar öneremezler ve Başkanlık Divanının veya Genel Kurulun kararı olmaksızın Genel Kurulun fiilen çalıştığı saatlerde toplantı yapamazlar.
Tatil ve Ara Verme Sırasında Komitelerin Çalışması	30.	(1)	Meclis tatilinde Komitelerin çalışması, Meclis Başkanının önerisi üzerine Genel Kurulun yetki vermesine bağlıdır.
		(2)	Ara verme sırasında Komiteler çalışmalarına devam edebilirler.
Komitelere Devam	31.	(1)	Komite üyeleri, Komite toplantılarına devam etmek zorundadırlar.
		(2)	Komite devam cetvelleri, Meclis Başkanlığına ve Mecliste temsil edilen Siyasal Parti ve grup başkanlıklarına sunulur.
		(3)	İzinsiz veya özürsüz olarak üst üste üç toplantıya veya üç aylık çalışma dönemi içinde yapılan toplantıların üçte birine katılmayan Komite üyesi, Komiteden çekilmiş sayılır. Durum, yenilerinin seçilmesi için derhal Meclis Başkanlığına ve Mecliste temsil edilen Siyasal Parti ve grup başkanlıklarına bildirilir ve eksik üyelik en geç iki hafta içinde tamamlanır. Ancak devamsızlık nedeniyle üyeliği düşen üye, Siyasal Parti ve grup başkanlıklarınca, aynı Komiteye tekrardan üye olarak verilmez.
Komitelerde Hükümetin Temsili ve Uzman Çağırılması	32.	(1)	Bir tasarı veya önerinin Komitelerde görüşülmesi sırasında Başbakan veya ilgili bakan veya görevlendirecekleri yetkili kişi ve öneri sahibi milletvekilleri Komite toplantılarına davet edilir.
		(2)	Komiteler, kamu kurum ve kuruluşları ile mesleki birlik, kurum ve kuruluşlardan ve sendikalardan yazılı görüş alabilirler ve bunların temsilcilerini, bilgi ve görüşlerinden yararlanmak istedikleri kişileri ve uzmanları Komiteye çağırıp dinleyebilirler.
Komitee Toplantılarına Girebilecek Olanlar	33.		Komitee toplantıları milletvekillerine, davet edilmeleri halinde Bakanlar Kurulu üyelerine ve yetkili temsilcilerine, Komitelerde görevli Cumhuriyet Meclisi Genel Sekreterliği Örgütü çalışanlarına ve ilgili Komitenin hazır bulunan üyelerinin salt çoğunluğu ile karar verilmesi halinde basın ve yayın mensuplarına açıktır.
Komitelerde Söz Alma ve Belgelerin İncelenmesi	34.	(1)	Komitelere katılan milletvekilleri ve Bakanlar Kurulu üyeleri, söz alabilirler. Ancak, Komite üyeleri dışında kimse değişiklik önergesi veremez ve oy kullanamaz.

- (2) Komitelerde istem sırasına göre söz verilir. Komite Başkanı, Komitedeki Hükümet temsilcisine öncelik tanıyabilir. Komitece çağrılmış uzmanlara, Komite Başkanı, gerekli gördüğü zaman söz verebilir.
- (3) Her milletvekili, üyesi olmadığı bir Komitenin belgelerini görüp okuyabilir.
Ancak gizli belgeleri Komite Başkanının nezaretinde görüp okuyabilir.
- Komitelerde
Gizli
Oturum
35. (1) Bir Komitede gizli oturum yapılmasını Başbakan, ilgili Bakan, Komite Başkanı veya toplantıya katılan Komite üyelerinden üçte biri gerekçeli olarak isteyebilir. Komite, bu istemi toplantıda hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile oylayarak karar verir.
- (2) Gizli oturumlarda Komite üyelerinden ve Bakanlardan başkası bulunamaz.
Ancak Komitece aksine karar verilmedikçe Komitelerde görevli Cumhuriyet Meclisi Genel Sekreterliği Örgütü çalışanları ve görevli kamu görevlileri de gizli oturumlara katılabilirler.
- (3) Gizli oturum yapılması görüşmelerin sır olarak saklanmasına söz vermek demektir.
- Komite
Tutanakları
36. (1) Komite Başkanlığınca verilen karar gereği görüşmelerin tutanakları özet veya tam tutanak olarak tutulur. Özet tutanak Komitede görevli Raportör tarafından; tam tutanak bu İçtüzüğün 161'inci maddesinin (2)'nci fıkrası uyarınca tutulur.
- (2) Komite tutanaklarına, görüşülen konular, varsa Komite Başkanının sunuşları, toplantıda hazır bulunan Komite üyeleriyle, milletvekilleri, Bakanlar, Hükümet temsilcileri ve çağrılı uzmanların adları kaydedilir.
- (3) Komite üyeleri ve toplantıya katılanlar tarafından belirtilen görüşler, Komite üyelerince yapılan önergeler ile bunların gerekçeleri ve kullandıkları oylar da tutanıklara geçirilir.
- (4) Komite tutanaklarının birer nüshası ilgili tasarı ve önerilerin dosyalarında muhafaza edilir. Komite tutanakları, Komite üyelerine veya talep eden milletvekillerine verilir. Ayrıca, Meclis web sayfasında da yayınlanır.
Ancak gizli oturum yapılan Komitenin tutanakları, yalnızca milletvekillerine Komite Başkanı veya Komite Başkanının yokluğunda Meclis Başkanı tarafından görevlendirilen bir İdare Amiri nezaretinde, Cumhuriyet Meclisi binasında okunmak amacıyla verilebilir.

Komitelerde İşlerin Görüşülmesine Başlanması	37.	(1)	Hakkında ivedilikle görüşme kararı olmayan tasarı ve önerilerin Komiteye iletilme tarihinden başlayarak iki tam gün geçmedikçe görüşülmesine başlanamaz. Bu süre, tasarı ve önerilerin gelen evrak listesi ile milletvekillerine dağıtım tarihinden itibaren başlar. Bu İçtüzüğün 85'inci maddesinin (1)'inci ve (3)'üncü fıkrası saklıdır.
		(2)	Yasa önerilerinin görüşülme süresi, önerilere ilişkin Başbakanlık görüşünün geldiği tarihten başlar. Başbakanlık bu görüşünü, en geç onbeş gün içinde iletir. Önerinin Komitede görüşülmesine Başbakanlığa gönderildikten onbeş gün sonra başlanır. Haklarında ivedilik kararı verilenler için bu süre yedi gündür.
Tasarı ve Önerilerin Görüşülme Sırası	38.	(1)	Komiteler, kendilerine iletilen tasarı ve önerileri, iletiliş sırasına göre görüşürler. Haklarında ivedilikle görüşme kararı verilen tasarı ve öneriler, diğer tasarı ve önerilerden önce ve kendi içlerinde ivediliğinin alınış sırasına bağlı olarak gündeme alınırlar. İhtiyaç halinde Komite kararı ile bu sıra değişebilir. Ancak bu İçtüzüğün 86'ncı maddesinde belirlenen tasarı ve önerilerin, haklarında ivedilik kararı alınanlar da dahil, diğer tüm tasarı ve önerilere oranla önceliği saklıdır.
		(2)	Komiteler, kendilerine iletilen tasarı ve önerileri iletme tarihinden başlayarak esas yasa tasarı ve önerilerini bir yıl, değişiklik yasa tasarı ve önerilerini üç ayda, yasa gücünde kararnameleri ise Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak seksen gün içinde görüşüp sonuçlandırmak zorundadırlar.
		(3)	Bu süre içinde görüşülmeyen tasarı, öneri ve yasa gücünde kararnamelerle ilgili bu İçtüzüğün 43'üncü maddesinde öngörülen kurallar uygulanır.
Komitede Belirli Konuların Görüşülmesinin Ertelenmesi	39.		Bir tasarı veya önerinin görüşülmesi sırasında, Hükümet temsilcisinin veya öneri sahibi milletvekilinin hazır bulunmaması veya Komitenin gerekli görmesi halinde görüşme ertelenebilir. Ertelenen tasarı ve önerinin görüşülmesi bu İçtüzüğün 27'nci maddesi uyarınca yeniden belirlenir.
Anayasaya Uygunluğun İncelenmesi	40.	(1)	Komiteler, kendilerine iletilen tasarı veya önerilerin, ilk önce Anayasaya aykırı olup olmadığını incelemekle yükümlüdürler.
		(2)	Bir Komite, bir tasarı veya öneriyi veya bunların belli kurallarını Anayasaya açıkça aykırı gördüğü takdirde, gerekçesini belirterek, o tasarı veya öneriyi reddeder. Ancak aykırılık konusunda tereddüt varsa, ilgili mercilerden görüş alıp kararını alacağı görüşe göre verir.
Tasarı ve Önerilerin Komiteden Komiteye İletilip Görüşülmesi	41.	(1)	Bir Komite, kendisine iletilen bir tasarı veya öneriyi, başka bir Komitenin görev alanı içinde veya başka bir Komiteye iletilen tasarı veya öneriyi kendi görev alanı içinde görürse, gerekçeli olarak o tasarı veya önerinin o Komiteye iletilmesini veya kendi Komitesine verilmesini Meclis Başkanından isteyebilir.

- (2) Bir Komite, kendisine iletilen bir tasarı veya öneri veya bunların belli bir kuralı veya herhangi bir sorun için başka bir Komitenin görüşlerini öğrenmeyi gerekli görürse, o tasarı veya önerinin, o Komitede görüşüldükten sonra kendisine geri verilmesini Meclis Başkanından isteyebilir.
- (3) Bir Komite, başka bir Komiteye iletilmiş bir tasarı veya öneri veya bunların belli bir kuralı veya herhangi bir sorun için görüşünü belirtmekte yarar görürse, o tasarı veya önerinin kendisine iletilmesini Meclis Başkanından isteyebilir.
- (4) Bu gibi durumlarda, ilgili her iki Komite aynı görüşte ise, Meclis Başkanı gereğini yerine getirir ve Genel Kurula bilgi verir.
- (5) İki Komite arasında görev alanı ve görüşlerde uyuşmazlık çıkarsa, sorun Başkanlık Divanınca karara bağlanır ve Genel Kurula bu konuda bilgi verilir.
- (6) Yukarıdaki (1)'inci fıkra kuralları gereğince bir tasarı veya öneri kendisine iletilen Komite, o tasarı ve öneriyi esas Komite olarak görüşür ve sonuçlandırır. Bu durumda 37'nci madde kuralları uygulanır.
- (7) Yukarıdaki (2)'nci ve (3)'üncü fıkra kuralları gereğince bir Komiteden başka bir Komiteye iletilen tasarı veya öneriler, o Komitenin gündemine bakılmaksızın, on gün içinde sonuçlandırılır; olanak dışı ise, gerekçesi belirtilerek Genel Kuruldan yeni süre istenebilir. Genel Kurul, bu durumdaki Komiteye on günlük yeni bir süre tanıyabilir. Bu gibi durumlardan esas Komitenin ilgili tasarı veya öneriyi inceleme süresi, görüş belirtecek olan Komitenin çalışmalarını tamamlayıp dosyayı gönderdiği tarihten başlar.
- (8) Kendisinden görüş istenen veya görüş belirtmek isteyen Komitelerin hazırlamış oldukları raporlar esas Komite raporlarına ek olarak Genel Kurulun bilgisine sunulur.
- (9) Haklarında ivedilik kararı alınan tasarı ve önerilerin başka bir Komiteye iletilmesi o tasarı ve öneri hakkındaki ivediliği ortadan kaldırmaz.

Tasarı ve
Önerilerin
Komitede
Görüşülme
Yöntemi

42. (1) Tasarı ve öneriler Komitede üç aşamada görüşülür. Komite, Birinci Görüşmeye, tasarı veya önerinin Genel Gerekçesini okumak suretiyle başlar. Bu görüşmede tasarı veya önerinin bütünü üzerinde görüşme yapılır.
- (2) İkinci Görüşmede tasarı veya önerinin madde madde görüşülmesi ve maddelerin ayrı ayrı oylanması gerçekleştirilir. Komite üyesi tasarı veya önerinin her maddesine değişiklik önerisi sunabilir. Komite, değişiklik önerilerini bu İçtüzüğün 95'inci maddesinin (2)'nci, (3)'üncü ve (8)'inci fıkralarında belirtilen kurallar uyarınca görüşür.
- (3) Tasarı veya önerinin Üçüncü Görüşmesi ise metinde yazılı ve sıra bakımından bozukluk veya maddi hata olmaması halinde kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılır.

- (4) Yasa gücünde kararnameler, yukarıdaki fıkralar uyarınca aynı yöntemle görüşülür.
- Komitelerde Sonuçlandırılmayan Yasa, Tasarı, Öneri ve Yasa Gücünde Kararnamelerle İlgili Kurallar
43. (1) (A) Bu İçtüzüğün 38'inci maddesinin (2)'nci fıkrası uyarınca süresi bitiminde görüşülmeyen tasarı veya önerinin Genel Kurul gündemine alınmasını Hükümet veya Öneri sahibi Danışma Kurulundan isteyebilir. Danışma Kurulu bu istemleri değerlendirerek almış olduğu kararı Genel Kurulun onayına sunar. Genel Kurulca tasarı veya önerinin gündeme alınması kabul edilirse, tasarı veya öneri bir sonraki birleşimde, bu İçtüzüğün 53'üncü maddesi uyarınca Üçüncü Kısımda, Komitelerden gelen tasarı ve önerilerden sonra görüşülmek üzere, bu İçtüzüğün 92'nci maddesindeki kurallara uygun olarak görüşülür.
- (B) Tasarı veya önerinin Genel Kurul gündemine alınmasına ilişkin Danışma Kurulu kararının Genel Kurulca reddedilmesi halinde, ilgili tasarı veya öneri Komitenin gündeminde aynı sırada ve aynı sürede kalmaya devam eder. Süre sonunda bir daha Genel Kurulun gündemine alınması istenebilir.
- (2) Anayasanın amir hükmü gereğince Cumhuriyet Meclisince doksan gün içinde görüşülüp karara bağlanması gereken yasa gücünde kararnameler, Komitede seksen günde görüşülüp sonuçlanmaması halinde, Meclis Başkanlığınca, doğrudan Genel Kurulun gündemine alınır ve on gün içinde Genel Kurulda görüşülür.
- (3) Anayasanın 94'üncü veya 146'ncı maddeleri uyarınca Cumhurbaşkanı tarafından geri gönderilen yasalar bir ay içerisinde Komitede görüşülüp sonuçlanmaması halinde Meclis Başkanlığınca doğrudan Genel Kurulun gündemine alınır ve görüşülür.
- Komite Yazışmaları
44. Komiteler, bütün bakanlıklarla, kurum ve kuruluşlarla doğrudan doğruya yazışabilirler ve kendilerine iletilen işlerin sonuçlandırılması için gerekli bilgileri bakanlıklardan, kurum ve kuruluşlardan isteyebilirler.
- Komite Raporları
45. (1) Komiteler, karara bağladıkları işler için birer Rapor düzenlerler.
- (2) Komite Raporları, Komite Başkanı ve Başkan Vekili tarafından hazırlanır ve konu hakkında son oylamaya katılan üyelerce imzalanır.
- (3) Komite Raporlarında, konuya ilişkin Komite görüşleri ile Komitece yapılan değişiklik gerekçeleri yer alır.
- (4) Daha önceki toplantılara katılmış olup tasarı veya önerilerinin tümünün son oylamasında hazır bulunmayan Komite üyeleri varsa, gerekçeli karşıt görüşlerini de yazarak Raporu imzalayabilirler. Bu durumdaki üyelerin, son toplantıya katılmadıkları belirtilir.

- (5) Komite üyesi, görüşülen tasarı veya öneri ile ilgili kabul, ret veya çekimser olmak üzere oylamaya ilişkin görüşünü oylama sırasında beyan etmekle mükelleftir. Toplantı sırasında oy doğrultusunu belirtmeyen üyenin oyu çekimser olarak kabul edilir.
- (6) Komite Raporuna aykırı görüşü olan üyeler, Komite Raporunda yer almasını istedikleri karşıt görüşlerini gerekçeli ve yazılı bir şekilde toplantı bitiminde vermeleri halinde görüşleri Komite Raporuna eklenir.
- (7) Komite Raporları Meclis Başkanlığına verilir ve Başkanlık Divanı bu Raporları derhal bastırarak milletvekillerine dağıtır. Dağıtım elden veya elektronik posta yoluyla yapılabilir.
- (8) Komiteler, Genel Kuruldan geri aldıkları veya Genel Kurulca kendilerine geri verilen tasarı veya öneriler veya bunların belli maddeleri için gerekli görürlerse Ek Raporlar düzenlerler. Bu Raporlar da yukarıdaki kurallara bağlıdır.

Komitelerde
Üçüncü
Okunuştan Önce
Yeniden
Görüşme

46. Komite, istem olması halinde, Üçüncü Görüşmeden önce konu ile ilgili belli bir hususun veya maddenin yeniden görüşülmesini ve oylanmasını, Komite üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla kararlaştırabilir.

Yasa Tekniği
Bakımından
Maddi Hataların,
Yazılım ve
Sıralamanın
Düzeltilmesi

47. Bir tasarı veya önerinin Üçüncü Görüşmesinin tamamlanmasından sonra, yasa tekniği bakımından yazılış veya sırada bozukluk olduğu veya maddi hata bulunduğu anlaşılırsa Komite üyesi milletvekilleri, Komite Başkanlığından düzeltme isteminde bulunur. Bu halde Komite üyelerinin salt çoğunluğuyla sadece teknik bir düzenleme yapmak amacıyla, tasarı veya öneri metni yeniden gözden geçirilir ve düzeltilen madde yeniden oylanır. Komite Başkanı gerekli görürse istemin yazılı olarak yapılmasını isteyebilir.

Genel Kurulda
Komitelerin
Temsili ve
Savunulması

48. (1) Komiteler, Genel Kurulda Başkan veya Başkan Vekilleri tarafından temsil olunurlar. Komite Başkan veya Başkan Vekilinin yokluğunda Genel Kuruldaki Komitenin sunmuş olduğu Rapor görüşülmez ve ertelenir.
- (2) Bir tasarı veya öneri Genel Kurulda ilgili Komitece savunulur.
- (3) Bu İçtüzüğün 41'inci maddesi uyarınca bir veya daha fazla Komitede aynı tasarı veya öneri hakkında görüşme yapılmış ve Rapor düzenlenmiş ise o Komiteler, gerektiğinde yalnız kendilerine ait olan madde ve kısımları savunurlar.

Komitelerde
Söz Kesmek,
Kişilikle
Uğraşmak ve
Düzeni Bozmak

49. (1) Bir Komitede söz kesilir, kişilikle uğraşılır ve düzeni bozma hareketlerinde bulunulursa, Komite Başkanı düzeni sağlar; gerekirse toplantıya ara verir veya erteleyerek gereği yapılmak üzere Meclis Başkanına bildirir.
- (2) Meclis Başkanı, bu gibi düzen bozucu hareketlerinden dolayı şikayet edilen üye hakkında İçtüzüğün 140'inci maddesi uyarınca işlem yapar.

Komite Dosyalarının Muhafazası	50. Konu, Cumhuriyet Meclisince kesin olarak karara bağlandıktan sonra, Komitelere iletilen dosyalar ile bu işlerle ilgili Komite tutanakları, Komite Başkanlığınca yazılmış yazılar, Komiteye gelen yazı ve önergeler, o dosya ile birlikte Meclis Arşivinde muhafaza edilir.
Komite Çalışmalarının Kamuoyuna Duyurulması	51. Komite Başkanı, gerekli görmesi halinde, Komite toplantı gündemlerini ve görüşülen konuları basın-yayın ve elektronik posta aracılığıyla kamuoyuna duyurur.

ÜÇÜNCÜ KISIM Genel Kurul Çalışmaları

Genel Kurul Toplantı Günleri ve Saatleri	52. Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulu, haftada en az bir kez toplanır. Toplantı gün ve saatleri Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca saptanır.
Genel Kurulun Gündemi	53. (1) Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulunun gündemi aşağıdaki kısımlardan oluşur: (A) Birinci Kısım: Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları. (B) İkinci Kısım: Özel Gündemde Yer Alacak İşler. (C) Üçüncü Kısım: Komitelerden Gelen Tasarı ve Öneriler ile Görüşülecek Diğer İşler. (Ç) Dördüncü Kısım: Seçimler ve Oylaması Yapılacak İşler. (D) Beşinci Kısım: Güncel Konuşmalar. (E) Altıncı Kısım: Genel Görüşme ve Meclis Araştırması ile İlgili İşler. (F) Yedinci Kısım: Sorular. (2) Gündemdeki işlerin görüşme sırası, Başkanlıkça geliş tarihlerine göre saptanır. Bu sıra Meclis Başkanının önerisi veya en az beş milletvekilinin istemi üzerine Genel Kurulca değiştirilebilir. (3) Başkanlıkça gerekli görülen hallerde, gündemin Üçüncü Kısımındaki işlerin görüşme sırası, Danışma Kurulunca Genel Kurula önerilebilir. Hükümetin, Komitelerin ve yasa önerisi sahiplerinin bu konudaki istemleri de Danışma Kurulunda görüşülür. Danışma Kurulunun bu konulardaki görüşü Genel Kurulun onayına sunulur. (4) Danışma Kurulunun önerisi ve Genel Kurulun onayı ile Dördüncü Kısımda yer alan seçimler ve oylamalar ile Altıncı Kısımdaki Genel Görüşme ve Meclis Araştırması yapılmasına ilişkin işler için haftanın belirli bir günü veya belirli bir gününde belirli bir süre ayrılabilir.

- (5) Danışma Kurulunun önerisi ve Genel Kurulun onayı ile Gündemin Beşinci ve Yedinci Kısımları için haftanın belirli bir gününde belirli bir süre ayrılabilir.
- (6) Meclis Başkanı, birleşimi kapatırken, gündemde bulunan hususlardan hangilerini gelecek birleşimde veya birleşimlerde görüşüleceğini Genel Kurula bildirir.

Gündem milletvekillerine ve kamuoyuna elden veya elektronik posta yoluyla dağıtılır. Ayrıca Meclis web sayfasında yayınlanır.
- (7) Danışma Kurulunun görüşü alınıp Genel Kurulca kararlaştırılmadıkça, Başkan tarafından önceden bildirilmeyen hiçbir konu Genel Kurulda görüşülemez.

Özel Gündem ve Önceliği 54. İçtüzüğün 86'ncı maddesinde yer alan işler Genel Kurulda özel gündemde görüşülür. Ayrıca Danışma Kurulu, Anayasa ve İçtüzüğün emredici kuralları gereğince, belli bir sürede sonuçlanması gereken, belirli bir veya birkaç konunun yer alacağı özel gündemler ve görüşme günleri saptayabilir. Bu konular, Genel Kurul gündeminde Başkanlık sunuşlarından hemen sonra Özel Gündem kısmında yer alır. Özel gündem maddelerinden önce hiçbir gündem maddesine yer verilemez. Özel gündem maddelerinden sonra genel kurallar gereğince saptanmış olan gündem maddelerine geçilir.

Gelen Evrak Listesi 55. (1) Meclis Başkanlığına gelen Cumhurbaşkanlığınca Geri Gönderilen Yasalar, Yasa Gücünde Kararnameler, Tasarı ve Öneriler, Resmi Tezkereler ve Komite Raporları ile Soru, Genel Görüşme, Meclis Araştırması, Meclis Soruşturması, Güvensizlik Önergeleri, Sayıştay Denetim Raporları ve Ombudsman Raporları gelen evrak listesinde yayımlanır. Bunlardan Genel Kurula iletilenler bu listede ayrıca belirtilir ve Başkanlığa geliş tarihleri de gösterilir. Ayrıca Başkanlık Divanı ve Danışma Kurulu Kararları ile Meclis Başkanlığı tarafından Yasama yılı sonunda hazırlanan Meclis Faaliyet Raporları da gelen evrak listesinde yayımlanır.

(2) Gelen evrak listesi gerektiğinde her gün yayımlanır ve dağıtıldığını izleyen ilk birleşimin tutanağına eklenir.

(3) Gelen evrak listesi ve bağlı ekler milletvekillerine elden veya elektronik posta aracılığıyla gönderilir veya bildirilir. Ayrıca Meclisin web sayfasında yayınlanır.

Kutlama, Teşekkür ve Dileklerle Genel Kurula Hitap 56. (1) Kutlama, teşekkür, takdir ve dilek içeren yazılardan hangilerinin Genel Kurulun bilgisine sunulacağı Meclis Başkanı tarafından takdir edilir.

(2) Genel Kurulda, ülkemizi ziyaret eden Devlet Başkanlarından kimlerin Kürsüden hitap edebileceği, hangi durumlarda İstiklal Marşının okunacağı veya saygı duruşunu gerektirecek durumlar ve süreleri Danışma Kurulunca belirlenir.

Birleşimin Açılması ve Kapanması 57. (1) Meclis Başkanı, birleşimi saatinde açar ve görüşmelerin sonunda kapatır. Gerektiğinde birleşim gruplararası varılan mutabakat sonucu Meclis Başkanı tarafından daha önce de kapatılabilir.

- (2) Gruplararası mutabakat olmayan durumlarda Meclis Başkanının, Hükümetin veya bir Siyasal Parti grubunun veya en az beş milletvekilinin istemi üzerine Genel Kurulun onayı ile o günkü birleşim gündemi tamamlanmadan da kapatılabilir. Kapatılan birleşimin gündemi, bu İçtüzüğün 53'üncü maddesindeki kurallar uyarınca yeniden belirlenerek bir sonraki birleşime aktarılır.
- Yoklama ve Yeter Sayı 58. (1) Cumhuriyet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Üye tamsayısının salt çoğunluğunun sağlanmaması halinde, görüşmeye başlanamaz.
- (2) Meclis Başkanı, her birleşim veya oturumu açmadan önce gerekli çoğunluğun bulunup bulunmadığı konusunda ad okutarak yoklama yaptırır.
- (3) Ad okunarak yoklama, üyelerin soyadları ve adlarının alfabetik sıralanışına göre düzenlenen Yoklama Cetvelini Divan Katiplerinden birinin yüksek sesle okuması ve milletvekillerinin "burada" demeleri suretiyle yapılır.
- (4) Oylamaya geçilirken, Meclis Başkanı, toplantı yeter sayısı olup olmadığına bakar veya bir milletvekili öneri sunmak suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir.
- (5) (A) Yoklama sonucunda üye tamsayısının salt çoğunluğunun sağlanmadığı anlaşılırsa, Meclis Başkanı görüşmeye başlanamayacağını veya devam edilemeyeceğini belirterek oturumu en çok yarım saat sonraya erteler.
- (B) İkinci oturumda da toplantı yeter sayısı yoksa birleşim kapatılır ve Meclisin, toplantı çağrısının yapıldığı saatten başlayarak yirmidört saat sonra yeniden aynı gündemle toplanacağı Meclis Başkanı tarafından duyurulur. Duyurulan günde de toplanmaması halinde o birleşim açılana kadar yirmidört saatlik Genel Kurul çağrısı yenilenir.
- (C) Yenilenen birleşimin Resmi tatile veya hafta sonu tatiline denk gelmesi halinde yirmidört saatlik süre uygulamasına son verilir ve bir sonraki birleşimle birleştirilerek bu İçtüzüğün 53'üncü maddesi kuralları uyarınca Genel Kurul gündemi yeniden belirlenir.
- Genel Kurulda Konuşma Süreleri 59. (1) Genel Kurulun onayına sunulan Başkanlık Divanı veya Danışma Kurulu kararları ile ilgili söz istenmesi halinde, her Siyasal Partiden bir milletvekiline beş dakikayı aşmamak üzere söz verilir. Söz alan konuşmacının ikinci kez söz talep etmesi halinde Meclis Başkanı beş dakikayı geçmemek üzere yeniden söz verebilir.
- (2) Meclis Başkanı, Genel Kurulun bilgisine sunulan tezkerelerde, istem olması halinde konu ile ilgili her Siyasal Partiden bir milletvekiline görüşünü sunmak amacıyla beş dakikayı aşmamak üzere söz verebilir.

- (3) Bu İçtüzüğün 61'inci maddesi uyarınca bir milletvekili veya bakan, kendisine ait olup geçen birleşim tutanağında veya o günkü birleşimde yer alan bir beyanın düzeltilmesi hakkında söz isterse, Meclis Başkanı, Başkanlık sunuşlarından hemen sonra beş dakikayı geçmemek üzere söz verir.
- (4) Bu İçtüzüğün 62'nci maddesi uyarınca Genel Kurula duyurulmasında zorunluluk ve ivedilik görülen hallerde Hükümete, Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine ve grubu bulunmayan her Siyasal Partiden bir temsilciye Başkanlık sunuşlardan hemen sonra beş dakikayı aşmamak üzere söz verilir.
- (5) Bu İçtüzüğün 63'üncü maddesi uyarınca;
- (A) Milletvekillerinin güncel konuşma süreleri on beş dakikadır.
- Ancak konuşmacının konuşma süresini uzatmak istemesi halinde Meclis Başkanı takdir yetkisini kullanarak beş dakikayı aşmamak üzere söz verebilir.
- (B) Hükümetin güncel konuşmalara yanıtı on dakikayı aşamaz.
- (C) Hükümetin yanıt verdiği konuşmacının ikinci kez söz almak istemesi halinde beş dakikalık bir süre için konuşma hakkı verilir.
- (6) Bu İçtüzüğün 68'inci maddesi uyarınca Meclis Başkanı, bir milletvekilinin usul hakkında söz istemesi halinde, hangi konuda konuşmak istediğini yerinden belirtmesi koşuluyla, beş dakikayı aşmamak üzere söz verebilir.
- (7) Bu İçtüzüğün 69'uncu maddesi uyarınca yeterlik önergesi aleyhinde söz almak istenmesi halinde bir kişiye beş dakikayı aşmayan bir süre konuşma hakkı verilebilir.
- (8) Bu İçtüzüğün 76'nci maddesi uyarınca kendisine sataşılan veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş atfolunan Hükümete, Komiteye, Siyasal Partiye veya milletvekiline Meclis Başkanının takdiriyle beş dakikayı aşmayan bir süre konuşma hakkı verilebilir.
- (9) (A) Bu İçtüzüğün 83'üncü maddesi uyarınca, bir tasarı veya önerinin, bir Komiteye iletilmesine itiraz edilmesi halinde, buna itirazı olan Hükümete, Siyasal Partiye veya bir milletvekiline beş dakikayı aşmamak üzere söz verilir.
- (B) Bu İçtüzüğün 87'nci maddesi uyarınca Komitede görüşülmek üzere Hükümet, öneri sahibi veya ilgili Komitece sunulan ivedilik önergeleri hakkında, istem olması halinde önerge ile ilgili olmak koşuluyla Hükümete, öneri sahibine, Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine veya grubu bulunmayan her Siyasal Partiden bir temsilciye on dakikayı aşmamak üzere söz verilir.

- (10) Bu İçtüzüğün 88'inci maddesi uyarınca Genel Kurul gündemine giren tasarı ve önerilerin Hükümetçe veya öneri sahibi tarafından geri alınması ile ilgili olarak söz istemi olması halinde Meclis Başkanı, on dakikayı aşmamak üzere Hükümete, öneri sahibine, Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine veya grubu bulunmayan her Siyasal Partiden bir temsilciye söz verir.
- (11) Bu İçtüzüğün 92'nci maddesi uyarınca;
- (A) Esas yasa tasarı ve önerilerinin Genel Kuruldaki Birinci Görüşmesi ve Bütçe yasa tasarısının Birinci Görüşmesi ile bütçeye bağlı kurumsal bütçelerin görüşülmesinde görüşülen konuyla ilgili olmak koşuluyla;
- (a) Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine ve milletvekillerine söz hakkı verilir.
- (b) Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine ve milletvekillerine aynı konu üzerinde ikinci kez söz almak istemeleri halinde onbeş dakika söz hakkı verilir.
- (B) Değişiklik yasa tasarı ve önerilerinin Genel Kurulda Birinci Görüşmesi sırasında görüşülen konuyla ilgili olmak koşuluyla;
- (a) Grubu bulunan Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine kırkbeş dakika, milletvekillerine ise otuz dakika söz hakkı verilir.
- (b) Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine ve milletvekillerine aynı konu üzerinde ikinci kez söz almak istemeleri halinde onbeş dakika söz hakkı verilir.
- (C) Yasa tasarı ve önerilerinin Genel Kurulda İkinci Görüşmesi sırasında maddeler üzerindeki konuşma süresi, her milletvekili için on dakikadır. İstem gelmesi halinde ikinci kez Meclis Başkanının takdiriyle beş dakikayı aşmamak üzere söz verilir.
- () Bu İçtüzüğün 94'üncü maddesi uyarınca Genel Kurulca Komiteye geri verilmesi öngörülen tasarı veya önerilerle ilgili istem gelmesi halinde, Meclis Başkanı istemde bulunana beş dakikayı aşmamak üzere söz verir.
- (D) Bu İçtüzüğün 95'inci maddesi uyarınca maddeye bağlı değişiklik önerisi vermek isteyen her milletvekiline on dakikayı aşmamak üzere söz verilir. Değişiklik önerisinin dikkate alınması kabul edildiği takdirde her Siyasal Partiden bir milletvekiline, konuşmak üzere en çok beş dakika söz verilir.
- (E) Tasarı veya önerinin Üçüncü Görüşmesi sırasında oylamadan önce oy doğrultusu ile ilgili konuşmak üzere her Siyasal Partiden bir milletvekiline beş dakika söz verilir.

- (12) Bu İçtüzüğün 106'ncı maddesi uyarınca sözlü soru sorulan ilgili bakana, Meclis Başkanı yanıt vermesi için on dakikayı aşmamak üzere söz verir. Soru soran milletvekiline ise Meclis Başkanı tarafından beş dakikayı aşmayan bir süre son söz hakkı verilebilir.
- (13) (A) Bu İçtüzüğün 110'uncu maddesi uyarınca Genel Görüşmeler ile ilgili öngörüşmelerde ve 113'üncü maddesi uyarınca Meclis Araştırması açılması ile ilgili araştırma önergelerinde ilk imza sahibine yirmi dakika, her Siyasal Partiden bir milletvekiline ise on dakikayı aşmamak üzere söz verilir.
- (B) Meclis Başkanı, bu İçtüzüğün 117'nci maddesi uyarınca Meclis Soruşturması açılması önergesinde önerge sahibine ve hakkında soruşturma istenen Başbakan veya ilgili Bakan veya Bakanlara otuz dakikayı aşmamak üzere söz verir.
- (C) Meclis Başkanı, bu İçtüzüğün 125'inci maddesi uyarınca Güvensizlik Önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı ile ilgili görüşmede her Siyasal Partiden bir milletvekiline otuz dakikayı aşmamak üzere söz verir.
- (14) Bu İçtüzüğün 114'üncü maddesi uyarınca Meclis Araştırma Komitelerinin görev sürelerinin uzatılması ile ilgili tezkerelerin görüşülmesinde her Siyasal Partiden bir milletvekiline on dakikayı aşmamak üzere söz verilir.
- (15) Hükümet Programı, Güven İstemi, Güvensizlik Önergesi, Genel Görüşme, Meclis Araştırması Raporu, Meclis Soruşturması Raporu ve Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Raporu ile ilgili görüşmelerde söz isteyen Meclis Başkanı tarafından bir saat söz verilir. İkinci kez söz almak isteyen, Meclis Başkanı tarafından otuz dakikayı aşmamak üzere söz verilir.
- (16) Konuşmasını kendisine tanınan süre içerisinde tamamlamayan milletvekili, Meclis Başkanı tarafından iki kez uyarılır. Bu uyarıya uyulmaması durumunda ise Meclis Başkanı takdir edeceği bir süre kadar oturuma ara verir. Oturumu yeniden açan Meclis Başkanı o birleşimde tekrardan konuşmacıya söz vermez.
- (17) Bu İçtüzükte belirtilmeyen hususlardaki konuşma süreleri Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca belirlenir.

Olağanüstü
Toplantı
Çağruları

60. (1) Cumhurbaşkanı veya Cumhuriyet Meclisi Başkanı, Cumhuriyet Meclisini olağanüstü toplantıya çağırabilirler.
- (2) Meclis Başkanı, olağanüstü toplantı çağrısını doğrudan doğruya veya Bakanlar Kurulunun veya en az on milletvekilinin gerekçeli bir önergesi üzerine yapar. Bu Önergede toplantı gününün, saatinin ve toplantıyı gerektiren konunun belirtilmiş olması koşuldur.

- (3) Olağanüstü toplantı çağrısında, olağanüstü toplantının gün ve saatinin ve bu toplantıyı gerektiren konunun belirtilmiş olması koşuldur.
- (4) Olağanüstü toplantının açılması için yeterli sayı bulunmaması halinde olağanüstü toplantı öneresi istemde bulunanlar tarafından yenilenir. İkinci kez yapılan olağanüstü çağrıya rağmen olağanüstü toplantının açılması için yeterli sayı olmazsa çağrı yenilenmez.
- (5) Olağanüstü toplantıyı gerektiren konu üzerinde Cumhuriyet Meclisince yapılması gerekli işlemler tamamlanınca Meclis, olağan çalışmalarına devam kararı verebilir.
- Genel Kurul Tutanağının Düzeltilmesi
61. (1) Bir milletvekili veya bakan, kendisine ait olup geçen birleşim tutanağında veya o günkü birleşimde yer alan bir beyanın düzeltilmesi hakkında söz isterse, Meclis Başkanı, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (3)'üncü fıkrasında belirtilen süreleri uygulayarak Başkanlık sunuşlarından hemen sonra söz verir.
- (2) Bir konuşmacı geçen birleşim tutanağında veya o günkü birleşimde kaba, yaralayıcı, aşağılayıcı veya terbiye dışı bir ifade kullanmış ise, bu ifadesinin Genel Kurul tutanağından düzeltilmesini, gerekçesini Genel Kurula açıklamak suretiyle talep edebilir. Konuşmacının, kullandığı ifadenin düzeltilmesi talebinde bulunması halinde, Meclis Başkanı sözkonusu ifadenin tutanaktan düzeltileceğini Genel Kurula duyurur. Düzeltilmesine ilişkin beyan o günkü birleşim tutanağına eklenir.
- (3) Yukarıdaki fıkralar uyarınca ilgili milletvekilinin tutanaktan düzeltilmesini istediği ifade, milletvekilinin beyanına uygun olarak o günkü birleşimde belirtilmek suretiyle Genel Kurul kararı ile tutanaktan düzeltilir. Yapılan düzeltme ait olduğu tutanağa eklenir.
- Zaruri Hallerde Konuşma İstemi
62. Meclis Başkanı, Genel Kurula duyurulmasında zorunluluk ve ivedilik görülen hallerde, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (4)'üncü fıkrasında belirtilen süreler çerçevesinde Başkanlığın Genel Kurula sunuşlarından hemen sonra Hükümete, Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine veya grubu bulunmayan her Siyasal Partiden bir temsilciye söz verir.
- Güncel Konuşmalar
63. (1) Her milletvekili, Genel Kurula duyurulması gerekli görülen güncel konularda, konuşma isteminde bulunabilir. Konuşma istemindeki konu, somut ve anlaşılır olmalıdır. Konuşmacı güncel konulardaki konuşmasını bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (5)'inci fıkrasının (A) bendinde öngörülen sürede ve yöntemle yapar.
- (2) Hükümet güncel konuşmalara yanıt vermek amacıyla Genel Kurulda hazır bulunur. Hükümetin güncel konuşmalara yanıtı, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (5)'inci fıkrasının (B) bendinde belirtilen sürede yapılır.

	(3)	Güncel konuşma istemleri ve konusu birleşimden önceki iş gününün mesai bitimi sonuna kadar Meclis Başkanlığına yazılı olarak bildirilir.
Söz Alma, Sözlü ve Yazılı Konuşmalar	64.	<p>(1) Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum sırasında Meclis Başkanından söz almayan hiç kimse konuşamaz. Söz alan milletvekili de görüşülmekte olan konu dışında konuşamaz.</p> <p>(2) Konuşmalar, Başkanlığa ve Genel Kurula hitap edilerek Kürsüden yapılır.</p> <p>(3) Pek kısa bir sözü olduğunu belirten milletvekiline, Meclis Başkanı, yerinden konuşma izni verebilir. Yerinden konuşan milletvekili Başkana hitap eder.</p> <p>(4) Yazılı bir konuşmanın Meclis Başkanının izni ile bir Divan Katibine okutulması olanaklıdır.</p> <p>(5) Görüşme sırasında soru sormak isteyenler, sorularını Meclis Başkanının takdir edeceği zamanda yerlerinden sorarlar.</p> <p>(6) Bir konuşmacı, bir birleşimde aynı konu üzerinde ikiden fazla söz alamaz.</p> <p style="padding-left: 40px;">Ancak aynı konu üzerinde ikiden fazla söz almak isteyen konuşmacıya Meclis Başkanı, bu İçtüzüğün 59'uncu madde kuralları saklı kalmak koşuluyla uygun göreceği bir süre için tekrardan söz verebilir.</p> <p>(7) Milletvekillerine görüşülmekte olan konunun oya konulmasından sonra söz verilmez.</p>
Söz Sırası	65.	<p>(1) Söz, kayıt ve istem sırasına göre verilir.</p> <p>(2) Başkan, söz alanların adlarını, söz alış sırasına göre okutur.</p> <p>(3) Hükümete, Komite Başkan veya Başkan Vekiline, Siyasal Parti başkanlarına veya grup başkan vekillerine ve grubu olmayan her Siyasal Partiden bir temsilciye istedikleri zaman sıraya bağlı olmaksızın söz verilir.</p> <p>(4) Söz almada ilk öncelik Hükümete, ikinci öncelik Komite Başkan veya Başkan Vekiline ve üçüncü öncelik de Siyasal Parti gruplarına aittir. Siyasal Parti gruplarına istem sırasına göre söz verilir. Son söz milletvekillerinindir.</p>
Söz Sırasını Değiştirme	66.	Bir milletvekili, söz sırasını başka bir milletvekiline verebilir. Söz sırasını bir başkasına veren milletvekili, bundan yararlanan milletvekilinin söz sırasında konuşabilir.
Hükümetin Temsili	67.	<p>(1) Hükümet her oturumda bulunmak mecburiyetindedir.</p> <p>(2) Başbakan dışında Hükümet adına söz alan herhangi bir bakan, söz alma yetkisinin kendine verildiğini söylemek zorundadır.</p>
Usul Hakkında Konuşma	68.	(1) Bir konunun görüşülüp görüşülmemesi, Meclis Başkanının, gündeme veya Meclisin çalışma usullerine ve İçtüzük kurallarına uymaya çağrı, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ilişkin konular, diğer işlerden önce konuşulur.

- (2) Milletvekilinin usul hakkında söz istemesi halinde, hangi konuda konuşmak istediğini yerinden belirtmesi koşuluyla Meclis Başkanı takdir yetkisini kullanarak diğer işlerden önce milletvekiline bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (6)'ncı fıkrasında belirtilen sürede söz verebilir.
- (3) Bu görüşme sonunda oya başvurmak gerekirse oylama, işaret oyuyla yapılır.
- (4) Konuşmacının belirtilen konunun dışına çıkması veya öngörülen sürenin hitamında konuşmaya devam etmesi halinde Meclis Başkanı tarafından iki defa uyarılmasından sonra bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (16)'ncı fıkrası kuralları uygulanır.
- Görüşme Yeterliği ve Görüşmelerin Tamamlanması 69. (1) Görüşülen konu hakkında söz alan yoksa, Meclis Başkanı, Hükümete ve Komiteye söz verir. Onlar da söz istemezlerse Meclis Başkanı, görüşmelerin tamamlandığını bildirir ve oylamaya geçilir.
- (2) Görüşme yeterliği önergesi bir konuda en az beş kişi konuştuğundan sonra verilebilir. Ancak önergenin verilmesinden önce söz istemiş olanların hakları saklıdır.
- (3) Yeterlik önergesi aleyhinde söz isteyenler bulunursa, Meclis Başkanının takdiri ile bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (7)'nci fıkrasında belirtilen sürede olmak koşuluyla yalnızca birine söz verilir ve önergenin kabul veya reddi için işaret oyuna başvurulur. Yeterlik önergesinin kabulü halinde önceden söz istemiş olanlar konuştuğundan sonra görüşmeler tamamlanır.
- Meclis Başkanının ve Divan Üyelerinin Söz Alması 70. (1) Meclis Başkanı görüşülecek konu hakkında söz almak isterse Başkanlık Kürsüsünü bu İçtüzüğün 13'üncü maddesi uyarınca vekiline bırakır. Ancak görüşülmekte olan konu tamamlandıktan veya madde oya konulduktan sonra yerini alır.
- (2) Bu yöntem Meclis Başkan Yardımcısı ve diğer Divan Katiplerine de uygulanır ve Divan Katipleri yerini, diğer Katiplerden birine veya Meclis Başkanının geçici olarak görevlendireceği bir milletvekiline bırakır.
- (3) Meclis Başkanı, Meclis Başkan Yardımcısı veya diğer Divan Katipleri yöntem ve bu İçtüzüğün uygulanması için söz söylese, yukarıdaki (1)'inci ve (2)'nci fıkra kuralları uygulanmaz.
- Başkanın Söz Kesmesi 71. (1) Kürsüdeki milletvekilinin sözü ancak Başkan tarafından kendisini İçtüzüğe uymaya ve konudan ayrılmamaya davet için kesilebilir.
- (2) İki defa yapılan davete karşın, konuya gelmeyen milletvekiline bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (16)'ncı fıkrası kuralları uygulanır.

Konuşma ve
Yazışmalarda
Üslup

72. (1) Genel Kurulda kaba, yaralayıcı, aşağılayıcı veya terbiye dışı sözler söyleyen milletvekilini Meclis Başkanı derhal temiz bir dille konuşmaya; buna karşın temiz bir dil kullanmamakta direnirse, Kürsüden ayrılmaya davet eder. Milletvekilinin Kürsüde kalmaya devam etmesi halinde Meclis Başkanı oturuma ara verir ve o günkü birleşiminde bu konuşmacıya hiçbir konuda söz vermez.
- (2) Meclis Başkanı yukarıdaki (1)'inci fıkrada bahsedilen kaba, yaralayıcı, aşağılayıcı veya terbiye dışı sözlerin tutanaktan düzeltilmesi yönündeki kararını Genel Kurula bildirir ve bu gibi sözler bu İçtüzüğün 61'inci maddesinin (2)'nci fıkrası kurallarına göre tutanaktan düzeltilmesi yönünde gerekli işlemler yapılır.
- (3) Başkanlığa gelen yazı ve önerilerde kaba, yaralayıcı, aşağılayıcı veya terbiye dışı ifadeler varsa, Meclis Başkanı gereken düzeltmelerin yapılması için, o yazı ve öneriyi sahibine geri verir.

Genel Kurulda
Genel Düzen

73. (1) Meclis Başkanının Genel Kurul çalışmalarına başlanacağı sırada Genel Kurul salonuna girmesi halinde Genel Kurul salonunda, basın ve dinleyici localarında bulunan herkes ayağa kalkar. Bu kural Cumhurbaşkanının Genel Kurul salonuna girdiği durumda da uygulanır.
- (2) Konuşmacılar Kürsüdeki konuşmalarını gazete, dergi, broşür gibi yazılı materyaller ve fotoğraf dışında başka bir şeyle destekleyemezler.
- (3) Konuşmacı konuşmasını destekleyici, içeriği rencide edici nitelikte olmayan yazılı materyaller ve fotoğrafları Meclis Başkanından onay almak suretiyle milletvekillerine dağıtabilir.
- (4) Dinleyiciler ve bürokratlar Genel Kurulda kendilerine gösterilen bölümde otururlar ve Kürsüdeki konuşmacıyı engelleyici davranışta bulunamazlar. Herhangi bir yazılı materyal veya pankart açamazlar. Herhangi bir hareket veya araçla düşüncelerini ortaya koyamazlar ve hiçbir şey yiyip içemezler. Aksi takdirde bu İçtüzüğün 173'üncü maddesi kuralları uygulanır.
- (5) Meclis Genel Kurulunda cep telefonu ile konuşulamaz.
- (6) Genel Kurul devam ettiği sürece basın mensupları ve milletvekilleri Genel Kurul salonunda röportaj yapamazlar ve görüşmeler başladığı andan itibaren basın mensupları Meclis Başkanının izni ile basın locası dışında Genel Kurul salonuna girmek suretiyle görüntü alabilirler.
- (7) Yasalar, Kararlar ve Tutanaklar Müdürlüğü personeli ile diğer müdürlüklerce görevlendirilecek personel dışındakiler, Genel Kurul çalışmaları sırasında Genel Kurul salonunda bulunamazlar.
- (8) Genel Kurulda söz kesilemez, kişilikle uğraşamaz ve çalışma düzenini bozucu davranışlarda ve eylemlerde bulunamaz.

- (9) Bu madde kurallarına aykırı hareket eden milletvekilleri hakkında bu İçtüzüğün 140'inci ve 141'inci maddeleri uyarınca disiplin cezaları uygulanır.
- Gürültü ve Kavga 74. (1) Görüşmeler sırasında gürültü veya kavga çıkması nedeniyle çalışma düzeni bozulduğu takdirde Meclis Başkanı, bu İçtüzüğün 17'nci ve 18'inci maddeleri uyarınca İdare Amirleri ve Divan Katiplerinin yardımıyla düzeni sağlayabilir veya toplantıya ara vereceği uyarısında bulunabilir. Buna karşın gürültü ve kavga devam ederse Meclis Başkanı oturuma takdir edeceği bir süre kadar ara verir.
- (2) Saptanan süre sonunda, oturum yeniden açıldığında, gürültü ve kavga devam ediyorsa, Meclis Başkanı birleşimi kapatabilir.
- Kılık Kıyafet 75. (1) Genel Kurul salonunda bulunan milletvekilleri ve bakanlar, ceket giymek zorundadırlar. Ancak yaz mevsiminde ceket giyme zorunluluğu yoktur. Ayrıca Kürsüden hitap edecek olan erkek milletvekilleri kıyafet takmalıdır.
- (2) Genel Kurul çalışmaları sırasında görevli Cumhuriyet Meclisi Genel Sekreterliği Örgütü personelinin Genel Kurul salonunda bulunacağı sırada giyeceği kıyafetle ilgili yönetmelik düzenlenir.
- (3) Basın mensupları ve diğer kişilerin Genel Kurul salonunda ve basın locasında ne tür kıyafet giyecekleri yayımlanacak yönetmelikle belirlenir.
- Açıklama Hakkı 76. (1) Kendisine sataşılan veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş atfolunan Hükümet, Komite, Siyasal Parti veya milletvekili, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (8)'inci fıkrasında belirtilen sürede açıklama yapabilir veya yanıt verebilir.
- (2) Bu hakka dayanarak söz almak isteyen, hangi nedenden dolayı konuşmak istediğini Meclis Başkanına bildirir. Meclis Başkanı, söz verip vermemek gerektiğini takdir eder. Başkanlıkça kendisine söz verilmeyen milletvekili direnirse, Genel Kurul bu konuda görüşmesiz işaret oyuyla karar verir.
- (3) Açıklama veya yanıt için Meclis Başkanı, aynı oturumda olmak üzere, milletvekiline ne zaman söz vereceğini takdir eder.
- Genel Kurul Görüşmelerinin Açıklığı ve Kapalı Oturumlar 77. (1) Cumhuriyet Meclisi Genel Kurul görüşmeleri açıktır. Bu görüşmelerin her türlü yayını, o birleşimdeki oturum Başkanının önerisi üzerine aksi karar alınmadıkça, serbesttir.
- (2) Önemli nedenlerden dolayı Başbakan, Hükümet adına bir Bakan, Siyasal Parti grubu veya en az yedi milletvekili, kapalı oturum yapılmasını gerekçeli bir yazıyla isterse, Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulu kapalı oturum yapılmasına karar verebilir.

- (3) Kapalı oturum önergesi Genel Kurul birleşiminde okunmadan önce bakanlar ve milletvekilleri dışındaki herkes toplantı salonundan çıkarılır. Yasalar, Kararlar ve Tutanaklar Müdürlüğünün personeli ve diğer müdürlüklerin görevlendireceği personel ile yeminli stenograflar ve görevli teknik ve ses kayıt görevlileri aksine karar verilmedikçe bu kuralın dışında tutulur. Cumhurbaşkanı'nın katılma hakkı saklıdır.
- (4) Salon boşaldıktan sonra kapalı oturum önergesinin gerekçesi dinlenir. Bu gerekçe, Hükümet adına Başbakan veya bir bakan veya Siyasal Parti grubu sözcüsü veya önergede birinci imza sahibi milletvekili veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekili tarafından açıklanır. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.
- (5) Kapalı oturum görüşmelerinin tutanakları Divan Katiplerinin denetim ve gözetimi altında Cumhuriyet Meclisi Genel Sekreterliği Örgütünde yeminli stenograflar tarafından tutulur. Meclis stenograflarının Genel Kurul salonundan çıkarılması halinde ise tutanaklar Divan Katiplerince tutulur.

Kapalı oturumda yeminli ses alma ve kayıt teknik memurları da görev alırlar.
- (6) Kapalı oturum sırasındaki görüşmeler hakkında gizli oturumda bulunanlar ve bulunma hakkına sahip olanlar tarafından hiçbir açıklama yapılamaz. Bunlar, Devlet sırrı olarak saklanırlar.
- (7) Kapalı oturumu gerektirmiş olan neden ortadan kalkınca Başkan, açık oturuma geçilmesini önerir. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.
- (8) Genel Kurul açık oturuma geçilmesine karar verince, Meclis Başkanı kapalı oturumu kapatır ve uygun bir aradan sonra açık oturumu açar.

Kapalı Oturum
Tutanakları

78. (1) Kapalı oturum tutanaklarının birleştirilmesinden sonra, Başkanlık Divanında kapalı bir oturum yapılarak birleştirilen tutanak okunur. Okunan tutanak bir zarfa konarak hazır bulunan Divan Katipleri tarafından hemen mumla mühürlenir ve Yasalar, Kararlar ve Tutanaklar Müdürlüğüne gizli olarak muhafaza edilir.
- (2) Kapalı oturum tutanakları, oturum tarihinden başlayarak on yıl geçtikten sonra yayımlanabilir. Tutanakların daha önce veya sonra yayımlanması hususunda Genel Kurul, Başkanlık Divanının, Başbakanın, bir Siyasal Parti grubunun veya en az yedi milletvekilinin önerisi üzerine işaret oyuyla karar verir.

Oturma Düzeni

79. Komitelere, Hükümete, Siyasal Parti gruplarına, bir Siyasal Parti grubuna bağlı olmayan partili milletvekilleri ile bağımsız milletvekillerine Genel Kurulda ayrılacak yerler Başkanlık Divanınca saptanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM
Yasa ve Kararların Yapılması

BİRİNCİ BÖLÜM
Tasarı ve Önerilere İlişkin Genel Kurallar

- | | | |
|---|-----|---|
| Yasa ve Karar
Tasarıları | 80. | (1) Hükümetçe hazırlanan yasa ve karar tasarıları, Başbakan ve tüm Bakanlarca imzalanmış olarak ve gerekçesi ile birlikte Meclis Başkanlığına sunulur.
(2) Başbakan ve tüm bakanlar veya bakan vekilleri tarafından imzalanmamış olan tasarılar, Başkanlıkça işleme konmaz ve tamamlanılmak üzere Başbakanlığa geri verilir. |
| Yasa ve Karar
Önerileri | 81. | (1) Yasa ve karar önermeye milletvekilleri yetkilidir. Milletvekillerce yapılacak yasa ve karar önerilerinde bir veya daha çok imza bulunabilir. Eksik imzalanmış veya gerekçesiz yasa ve karar önerileri Başkanlıkça işleme konulmaz.
(2) Yasa ve karar önerileri gerekçesi ile birlikte Başkanlığa verilir, gelen evrak listesine geçirilir ve geçirildikten sonra görüş almak amacıyla Başkanlıkça derhal Başbakanlığa gönderilir.
Ancak Cumhuriyet Meclisi İçtüzüğü ile ilgili karar önerilerinin Başbakanlığa gönderilmesi gerekmez. |
| Tasarı ve
Önerilerin
Gerekçeli Olması | 82. | (1) Her tasarı ve öneri gerekçesi ile birlikte verilmesi gerekir. Gerekçede, tasarı veya önerinin tümü ve maddeleri hakkında bilgiler, kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi istenen kuralların neler olduğu ve neden kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi gerekli olduğunun açıkça belirtilmesi koşuldur.
(2) Yukarıdaki (1)'inci fıkrada ve bu İçtüzüğün 80'inci ve 81'inci maddelerinde belirtilen koşullara uymayan tasarı ve öneriler hakkında, Başkanlıkça hiçbir işlem yapılmaz ve bunlar, tamamlanılmak üzere sahiplerine geri verilir. |
| Tasarı ve
Önerilerin
Doğrudan
Komitelere
İletilmesi | 83. | (1) Gelen tasarı ve öneriler Meclis Başkanlığınca, en geç on gün içinde gelen evrak listesine geçirilerek Komitelere iletilir ve milletvekillerine elden veya elektronik posta yoluyla dağıtılır. Ayrıca Meclis web sayfasında yayınlanır.
(2) Tasarı veya önerinin hangi Komiteye iletiildiği, geldiği ve iletiildiği tarih, gelen evrak listesinde belirtilir. Tasarı ve önerinin iletilmesine ilişkin itiraz, gelen evrak listesine eklendiği tarihi izleyen ilk birleşimde Başkanlık sunuşlarından hemen sonra bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (9)'uncu fıkrasının (A) bendinde belirtilen sürede söz alınarak görüşülür. Genel Kurul bu konuda, görüşmesiz işaret oyuyla karar verir. |

Yasaların
Yapılmasında
Uyulması
Zorunlu İlke ve
Ölçütler

84. (1) Her tasarı ve önerinin, amacını özetle belirleyici ve tanıtıcı bir ana başlığı ve bu başlığa koşut kısa ismi bulunur.
- (2) Her tasarı ve önerinin birinci maddesi kısa isme ayrılır.
- (3) Tasarı ve öneriler içeriği gerektiriyorsa, kısımlara; kısımlar bölümlere; bölümler de alt bölümlere ayrılarak düzenlenir.
- (4) Her kural için ayrı bir madde düzenlenmesi esastır ve her maddenin bir yan başlığı bulunur. Bir maddenin kurallarını bölmek gerekirse madde önce fıkralara; sonra bentlere, sonra da alt bentlere bölünür.
- (5) Her madde rakamla gösterilir ve madde numaraları sıra sayılarına bağlı olarak numaralandırılır. Aynı kural fıkralara da uygulanır. Ancak fıkraları belirleyen rakamlar, parantez içine alınır. Bentler alfabe sırasına göre, paranteze alınmış büyük harflerle, alt bentler ise paranteze alınmış küçük harflerle sıralandırılır.
- (6) Bir maddenin, fıkranın veya bendin ana kuralından ayrılarak düzenlenen ve belirli bir koşulu kurala bağlayan koşul kurallarına herhangi bir sayı verilmesi gerekmez. Bu kurallara yapılan göndermelerde ise, maddenin, fıkranın veya bendin sayısı belirtildikten sonra, o madde, fıkra veya bendin koşul bendi olduğu vurgulanır.
- (7) Yürürlükteki hangi yasa, madde, fıkra, bent, alt bent veya kural kaldırılmak veya değiştirilmek isteniyorsa yasa, madde, fıkra, bent ve alt bent açıkça belirtilir. Aynı yöntem eklenmek istenen kurallar için de geçerlidir.
- (8) Bir yasa, bütünü ile yürürlükten kaldırılmak istendiğinde, o yasanın kısa adı maddenin içinde, esas ve değişikliklerinin sayısı ise madde kenarlarında açıkça gösterilir.
- (9) Yürürlükteki bir yasanın yalnızca belirli bir veya daha fazla maddesi kaldırılmak istendiğinde, madde içeriğinde yasanın kısa adı ile kaldırılmak istenen madde veya maddeler veya bunların belirli fıkraları açıkça belirtilir ve yasanın esas ve değişiklik sayıları da madde kenarında gösterilir. Aynı yöntem başka yasalara yapılan göndermelerde de izlenir, genel anlamda kaldırma veya gönderme yapılmaz.
- (10) Tasarı ve önerilerde “başka herhangi bir yasanın kurallarına bakılmaksızın,” “yürürlükteki yasaların bu yasaya aykırı olan veya bu yasa ile çatışan kuralları yürürlükten kaldırılır”, biçimindeki düzenlemelere yer verilmez.
- (11) Bir yasanın bir maddesinin bir fıkra veya bendi değiştirilmek istendiğinde, değiştirilecek fıkra veya bendin daha öncede değiştirilmiş olması halinde ise, maddenin bütünü yeniden yazılır.
- (12) Bir yasa altında tüzük yapma yetkisi verilmek istendiğinde, hangi konularda tüzük yapılması gerekiyorsa o konular açıkça belirlenir ve çizilecek çerçeveye bağlı olarak tüzük yapma yetkisi verilir ve “bu yasanın uygulanmasını sağlamak ve emrettiği hususları göstermek amacıyla gerekli tüzükler yapılabilir”, biçiminde genel bir yetki verilmez.
- (13) Tasarı ve önerilerde dil ve terim birliği sağlanır ve Anayasa dili egemen kılınır.

Tasarı
ve Önerilerin
Halkın
Bilgisine
Sunulması

- (14) Bir maddenin birden fazla fıkrasında aynı yasaya gönderme yapıldığında, gönderme yapılan yasanın kısa adı ve ilgili maddeleri her defasında açıkça belirtilmesine karşın, her fıkra kenarında ayrıca gönderme yapılan yasanın esas ve değişiklik sayılarını vermek gerekmez.
- (15) Esas Yasalar madde dizini ve içindekiler cetveli ile birlikte hazırlanır ve böylece yayımlanır.
- (16) Her yasanın yürürlüğe gireceği tarih açıkça belirtilir.
85. (1) Meclis Başkanlığına verilen tasarı ve öneriler, aşağıdaki (2)'nci fıkra kuralları saklı kalmak koşuluyla, Başkanlıkça, verilmelerini izleyen on gün içinde, ivediliği olanlar ise üç gün içinde, Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle halkın bilgisine sunulur.
- (2) (A) Bu İçtüzüğün 86'ncı maddesinde belirtilen konuların, dairelerin ve hizmet birimlerinin kuruluşuna ilişkin tasarı ve önerilerinin; seçimlerin yenilenmesine ve ertelenmesine ilişkin karar tasarı ve önerilerinin, İçtüzük karar önerisinin ve yürürlükteki yasalarda, basit ve daha çok biçimsel değişiklikler yapılmasını öngören veya esastan değişiklik yapmayan maddi hataların düzeltilmesini içeren tasarı ve önerilerin halkın bilgisine sunulmasına gerek yoktur.
- (B) İçeriği daha önce halkın bilgisine sunulmuş tasarı ve öneriler Danışma Kurulunun önerisi uyarınca, Genel Kurulca halkın bilgisine sunulmasına gerek olmadığı kararlaştırıldığı takdirde, yeniden halkın bilgisine sunulmaz.
- (C) İçeriği daha önce halkın bilgisine sunulmuş; ancak Başbakan tarafından geri alınan tasarıların yeniden aynı gerekçe ve içerikle Meclise sunulması halinde, bu tasarıların halkın bilgisine yeniden sunulmasına gerek yoktur. Bu durumda önceden gönderilen görüşler geçerlidir. Bu kural yasa önerileri için de geçerlidir.
- (3) Yasa tasarısı ve önerileri halkın bilgisine sunulurken gerçek veya tüzel kişilerin bu tasarı ve önerilere ilişkin görüşlerini en geç yirmi gün içinde Başkanlığa sunmaları gerektiği de belirtilir. Ancak bu süre ivedi olarak sunulanlar için yedi gündür. İvediliği halkın bilgisine sunulduktan sonra alınan tasarı ve öneriler için Başkanlıkça süre kısaltma yazısı Resmi Gazete'de yayımlanır. Bu kısaltma süresi ivediliğin alınış tarihinden itibaren halkın bilgisine sunulduğu tarih dikkate alınarak yedi güne tamamlanır.
- (4) Yasa tasarısı ve önerileri ile ilgili olarak gerçek veya tüzel kişilerden gelen görüşler, Başkanlıkça doğrudan tasarı ve önerilerin ait olduğu Komitelere iletilir.
- (5) Gerçek veya tüzel kişilerden gelen görüş ve öneriler, tasarı ve önerilerin konusu ile doğrudan ilgili değilse, Komitece dikkate alınmaz.

Öncelik ve İvedilikle Görüşülecek İşler

86. Aşağıda öngörülen işler hakkında ivedilik kararı olan işlerden önce herhangi bir işlem veya karar gerektirmeksizin Komitelerde ve Genel Kurulda, diğer bütün işlerden önce görüşülüp karara bağlanırlar ve Genel Kurulda Özel Gündem Kısımında yer alırlar:

- (1) Savaş hali ilanına ve silahlı kuvvet kullanılmasına izin vermeye ilişkin kararlar.
- (2) Olağanüstü durum, sıkı yönetim ve seferberlik ilanına ilişkin kararlar.
- (3) Uluslararası antlaşmaların onaylanmasına ilişkin uygun bulma yasa tasarıları.
- (4) Anayasanın 112'nci ve 128'inci maddelerine dayanılarak çıkarılan ve 90 gün içerisinde Cumhuriyet Meclisince karara bağlanacak Yasa Gücünde Kararnameler.
- (5) Bütçe Yasa Tasarıları.
- (6) Cumhurbaşkanınca Anayasanın 94'üncü ve 146'ncı maddeleri uyarınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen yasalar.
- (7) Kesin Hesap Yasa Tasarıları ve bunlara ilişkin Sayıştay Uygunluk Bildirimleri.
- (8) Kalkınma planlarının onaylanmasına ilişkin kararlar.

İvedilikle Görüşme Kararı, Koşulları ve Sonuçları

87. (1) Bir tasarı veya öneri, Cumhuriyet Meclisine sunulurken veya en geç Komitedeki Üçüncü Görüşmesinden önce Hükümet, Komite veya öneri sahibi tarafından ivedilik kararı verilmesi istenebilir. Genel Kurulda ivedilik önerileri görüşülürken önerenin yasa tasarısı olması halinde Bakanlar Kurulu adına herhangi bir üyenin, yasa önerisi olması halinde ise öneri sahibinin hazır bulunması koşuldur.
- (2) İvedilik istemleri yazılı ve gerekçeli olur ve gerekçede ivediliği gerektiren nedenler açıkça belirtilir.
- (3) Yukarıdaki (1)'inci fıkraya uyarınca sunulan ivedilikle ilgili, istem olması halinde bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (9)'uncu fıkrasının (B) bendinde belirtilen sürede söz verilir. İvedilik önergesi Genel Kurulca işaret oyuyla oylanarak kabul veya reddedilir.
- (4) İvedilikle görüşülmesine karar verilen tasarı ve öneriler Komitelerde bu İçtüzüğün 38'inci maddesi uyarınca görüşülürler.

Tasarı ve Önerilerin Geri Alınması

88. (1) Yasa ve karar tasarıları Başbakan; yasa ve karar önerileri ise, imza sahiplerinin tümü tarafından, Genel Kurul gündemine girmeden önce bir yazı ile geri alınabilir. Bu durumda Başkanlıkça sunuşlarda Genel Kurula bilgi verilir.
- (2) Genel Kurul gündemine giren tasarı ve önerilerin Hükümetçe öneri sahibi tarafından geri alınmaları için, Genel Kurulun karar vermesi gerekir. Meclis Başkanı istem olması halinde, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (10)'uncu fıkrasında belirtilen sürede söz verir.

Reddedilen Tasarı ve Önerilerin Yeniden Verilememesi	89.	(1)	Meclis Genel Kurulunca reddedilen tasarı ve öneriler, red tarihinden başlayarak doksan gün geçmedikçe, aynı Yasama dönemi içinde yeniden verilemezler.
		(2)	Bir tasarı veya önerinin belli bir maddesinin veya kuralının, Genel Kurulda görüşülmesi sırasında, reddedilmesi halinde, aynı madde veya kural, sözkonusu tasarı veya önerinin görüşülmesi sırasında ikinci kez sunulamaz ve görüşülemez.
Seçimlerin Yenilenmesi Halinde Tasarı ve Önerilerin Durumu	90.	(1)	Bir Yasama döneminde sonuçlandırılmamış tasarı ve öneriler, aşağıdaki (2)'nci fıkra kuralları saklı kalmak koşuluyla, hükümsüz sayılır. Ancak Hükümet veya milletvekilleri bu tasarı veya önerileri yineleyebilirler.
		(2)	Bir Yasama döneminde verilmiş ve seçimlerin yenilenmesi nedeniyle sonuçlandırılmayan aşağıdakiler hükümsüz sayılmaz ve Komitelerin oluşumunun tamamlanması üzerine Başkanlıkça derhal gelen evrak listesine geçirilerek doğrudan ilgili Komitelere iletilirler: (A) Yasa Gücünde Kararnameler. (B) Sıkıyönetim, olağanüstü durum, seferberlik, savaş hali ve silahlı kuvvetlerin kullanılmasına izin vermeyle ilgili kararlar. (C) Anayasanın 94'üncü ve 146'ncı maddeleri uyarınca Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen Yasalar. (Ç) Uluslararası andlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin tasarılar. (D) Sayıştay Denetim Raporları. (E) Kesin Hesap Yasa Tasarıları ve bunlara İlişkin Sayıştay Uygunluk Bildirimleri. (F) Uzun Vadeli Kalkınma Planı. (G) Kamu İktisadi Teşebbüslerinin bilanço ve sonu hesapları.
Hükümetin Çekilmesi Halinde Tasarı ve Önerilerin Durumu	91.		Bakanlar Kurulunun herhangi bir nedenle çekilmesi halinde yeni Bakanlar Kurulu güvenoyu alıncaya kadar Anayasa ve İçtüzük değişikliklerin, yasa gücünde kararnamelerin ve Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen Yasaların dışında olan tasarı ve önerilerin Komitelerde ve Genel Kurulda görüşülmesi ertelenir. Ancak yeni Bakanlar Kurulu oluşuncaya kadar mevcut Bakanlar Kurulu üyelerinin tümünün imzası ile bildirilen tasarı ve önerilerin görüşülmesine devam edilir. Yeni Bakanlar Kurulunun oluşmasından hemen sonra Komitelerin gündemindeki yasa tasarıları Meclis Başkanlığınca, yeni kurulan Bakanlar Kuruluna bildirilir. Yeni Bakanlar Kurulu hangi tasarıların görüşülmeye devam edileceğini bir yazı ile bildirir. Görüşülmesi uygun bulunmayan tasarılar Bakanlar Kurulunca geri çekilir.

Tasarı ve
Önerilerin Genel
Kurulda
Görüşülmesi

92. Esas yasa tasarısı ve önerilerine ilişkin Komite Raporlarının Genel Kurulda görüşülmesine başlanabilmesi için, milletvekillerine gelen evrakla birlikte dağıtılan tarihten itibaren beş gün, değişiklik yasa tasarısı ve önerilerinde ise iki gün süre geçmesi gerekmektedir. Süresi tamamlanan tasarısı ve öneriler Genel Kurulun Gündemine girer ve aşağıda belirlenen yöntemle görüşülür:

- (1) Komitelerde incelendikten sonra Genel Kurula gelen tasarısı ve öneriler, Genel Kurulda Birinci, İkinci ve Üçüncü Görüşmesi yapılmak suretiyle sonuçlandırılır. Bu görüşmeler bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (11)'inci fıkrasında belirtilen sürelerde ve öngörülen kurallar çerçevesinde yapılır.
- (2) Tasarısı ve önerilerin Birinci Görüşmesinde önce Rapor okunur. Sonra da tasarısı ve önerinin bütünü üzerinde söz verilir.
- (3) (A) Tasarısı veya önerinin Birinci Görüşmesi tamamlandıktan sonra Meclis Başkanı, tasarısı veya önerinin madde madde görüşülmesine ilişkin İkinci Görüşmeye geçilmesini oya sunar. Maddelere geçilmesi kabul edilmezse, o tasarısı veya öneri reddedilmiş olur. Maddelere geçilmesi kabul edildiği takdirde ise o tasarısı veya önerinin İkinci Görüşmesine geçilir. Bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (11)'inci fıkrasının (C) bendindeki sürelerle bağlı olarak söz alınabilir.
- (B) İkinci Görüşmede her madde sırayla okunur ve üzerinde görüşme açılır. Bir maddeye ek cetveller ve madde ile ilgili değişiklik önerileri madde ile birlikte görüşülür ve oylanır.

Ancak Meclis Başkanı, ilgili Komite Başkanı, bir Siyasal Parti grup başkanı veya başkan vekili veya en az beş milletvekili, bir tasarısı veya önerinin çok uzun olması, fazla teknik detay içermesi gibi sebeplerle maddelerin bütünü okunması yerine sadece yanbaşlıklarının okunmasını uygun görürse bunu yazılı olarak Genel Kurula önerir ve Genel Kurul işaret oyuyla kararını verir.

Genel Kurul sadece yanbaşlıkların okunması kararı olsa bile hakkında değişiklik önerisi verilen maddelerin bütünü okunur. Her madde kabul veya reddedildikçe, karar sonucu Meclis Başkanı tarafından "kabul edilmiştir." veya "kabul edilmemiştir." diye Genel Kurula bildirilir.

Ancak değişiklik tasarısı ve önerilerinde yanbaşlıklarla birlikte ilk paragraf da okunur.

- (C) İkinci Görüşmede tasarısı veya önerinin tümü üzerinde konuşma yapılamaz. Tasarısı veya önerinin maddelerinin görüşülmesinin tamamlanmasıyla İkinci Görüşme sona erer.

- (4) (A) Üçüncü Görüşme, tasarı veya önerinin Genel Kurulda son okunuşu ile başlar ve tasarı veya önerinin tümünün oylanması ile son bulur.
- Ancak Genel Kurul, ilgili Komitenin istemi üzerine, Üçüncü Görüşmenin, tasarı veya önerinin kısa isminin okunması ile başlamasına ve bütününün oylanması ile son bulmasına karar verebilir.
- (B) Bu İçtüzüğün 86'ncı maddesinde belirtilen ivedilik ve öncelikle görüşülüp karara bağlanacak konular ile 87'nci madde uyarınca hakkında ivedilik kararı alınan tasarı ve öneriler dışında kalan konuların Üçüncü Görüşmesi, İkinci Görüşmenin sona ermesinden başlayarak iki tam gün geçmedikçe yapılamaz.
- (C) Tasarı veya önerinin Üçüncü Görüşmesi sırasında oylamadan önce Siyasal Partiler oy doğrultularını Kürsüden belirtmek isterlerse, Meclis Başkanı, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (11)'inci fıkrasının (E) bendinde belirtilen sürede kendilerine söz verir.
- (5) Bütçe yasa tasarılarının görüşülmesinde tüm kurumsal bütçeler üzerinde ayrı ayrı görüşme açılır, bu görüşmelerde bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (11)'inci fıkrasının (A) bendi uyarınca belirlenen sürelerde söz verilir ve tüm kurumsal bütçeler üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra tasarının tümü oylanır.
- (6) Anayasa değişiklikleri için bu İçtüzüğün 96'ncı maddesindeki kurallar uygulanır.

Raporda
Ret
İstemi

93. Bir tasarı veya öneri Komitece görüşülüp reddedilebilir. Reddedilen tasarı veya önerinin sadece Raporu Genel Kurula sunulur ve okunur. Okunan Rapor üzerinde görüşme açılır ve Raporun oylanması ile görüşme tamamlanır. Rapor benimsenirse tasarı ve öneri reddedilmiş olur.

Ancak Red Raporu Genel Kurulca benimsenmezse Komiteye geri verilir. Bu tasarı ve öneriler bu İçtüzüğün 94'üncü maddesinin (2)'nci fıkrası kurallarına göre Komite gündeminde yer alırlar. Bu durumda Komite, o tasarı veya öneriyi yeniden sunulmuş gibi inceleyerek sonuçlandırmak zorundadır.

Tasarı veya
Önerilerin
veya Belli
Maddelerinin
Komiteye Geri
Verilmesi

94. (1) İlgili Komite veya Hükümet, Genel Kurulca henüz karara bağlanmamış tasarı veya önerinin tümünün, bir veya birkaç maddesinin Komiteye geri verilmesini gerekçeli olarak isteyebilirler. İstemde bulunana Meclis Başkanı bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (11)'inci fıkrasının (Ç) bendinde belirtilen sürede söz verir. Bu istem, Genel Kurulca görüşülüp karara bağlanır.
- (2) Genel Kurulca Komiteye geri verilen tasarı veya öneriler Genel Kurula sunulmazdan önceki Komite gündemindeki aynı sıraya yerleştirilir.

- (3) Tasarı veya önerinin tümünün geri verilmesi kabul edilmişse, tasarı veya öneri hakkında verilen bütün öneriler de ilgili Komiteye geri verilir. Tasarı veya önerinin belli bir veya birkaç maddesinin geri verilmesi kabul edilmişse, yalnız o madde veya maddeler hakkındaki öneriler ile bunlarla ilgili olan diğer madde ve maddeler birlikte Komiteye verilir.
- (4) Komite, kendisine geri verilen maddeler dışında kalan ve Genel Kurulca karara bağlanmış olan maddeler üzerinde görüşme yapamaz ve bu maddeleri değiştiremez.

Ancak Genel Kurulca geri verilen maddeler üzerinde yapılacak değişikliklere paralel olarak, Genel Kurulca onaylanan farklı maddelerde de değişiklik yapılmasının zorunlu olduğu durumlarda, ilgili maddeler bu yapılan değişikliklere uygun olarak Komitece yeniden düzenlenir ve Genel Kurulca tekrardan oylanır.

Değişiklik
Önergelerinde
İzlenecek Yöntem

95. (1) Değişiklik önerileri, tasarı veya önerinin Genel Kurulda Birinci Görüşmesi öncesi veya en geç tasarı veya önerinin İkinci Görüşmesi aşamasında milletvekillerce, ilgili Komitece veya Hükümet adına Meclis Başkanına verilir; verilen değişiklik önerisi Komite Başkanının veya öneri sahibinin uygun görmesi halinde Başkan tarafından, Genel Kurul kararıyla Komiteye havale edilir ve bu maddenin (5)'inci, (6)'ncı ve (7)'nci fıkralarında yer alan kurallar uygulanır.
- (2) Yukarıdaki (1)'inci fıkra uyarınca verilen değişiklik önerilerinde hangi maddenin çıkarılması, değiştirilmesi veya eklenmesi gerektiği numaralarıyla birlikte açıkça ve gerekçeli olarak belirtilir. Değişiklik önerilerinin okunması tasarı veya önerinin İkinci Görüşmesinde ilgili madde sırasında gerçekleşir.
- (3) Değişiklik önerileri veriliş sırasına göre okunur ve işleme konur. Öneri sahipleri, değişiklik gerekçelerini Genel Kurulda kısaca açıklayabilirler. Bu açıklamalardan sonra, önerilerin dikkate alınıp alınmamasına işaret oyu ile karar verilir. Oylamadaki değişiklik önerileri ile ilgili aşağıdaki sıra izlenir:
 - (A) Bir tasarı veya önerinin Genel Kurulda görüşülmesi sırasında değişiklik önerileri verilmişse önce çıkarılma istemi içeren öneriler; sonra değiştirmeye yönelik öneriler; en son da ekleme yapılmasına ilişkin öneriler oya konulur.
 - (B) Milletvekillerinin değişiklik önerileri, Komitenin değişiklik önerilerinden önce oya konulur.
 - (C) Her madde kabul veya reddedildikçe, karar sonucu Meclis Başkanı tarafından "kabul edilmiştir" veya "kabul edilmemiştir" diye Genel Kurula belirtilir.

- (4) Değişiklik önerilerinin dikkate alınması Genel Kurulca kabul edilirse, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (11)'inci fıkrasının (D) bendinde belirtilen sürelerde söz verilir. Daha sonra önerge oylanır ve önerenin kabul edilmesi halinde madde değiştirilmiş şekliyle oya sunulur.
- Ancak dikkate alınması kabul edilen değişiklik önerileri için Komite Başkanlığından veya önerge sahibinden Komiteye havale edilme istemi gelmesi halinde Meclis Başkanı, Genel Kurul kararı ile değişiklik önerilerini ve ilgili tasarı ve öneriyi Komiteye havale eder.
- (5) Komite, Genel Kurulca kendisine havale edilen değişiklik önerilerini, Genel Kurul kararı ile birleşime verilecek arada görüşüp sonuçlandırabilir.
- (6) Komite, dikkate alınan önergelere uymak zorunda değildir.
- (7) Komitede sonuçlandırılan değişiklik önerileri ile ilgili maddeler hakkında ek rapor hazırlanarak Genel Kurula sunulur. Sunulan ek raporun genel görüşmesi açılmak suretiyle ilgili maddeler görüşülüp oylanır.
- (8) Değişiklik önerileri maddenin yazılış biçimine ilişkin ise yukarıdaki (4)'üncü, (5)'inci ve (6)'ncı fıkralarda belirtilen işlemlere gerek kalmaksızın doğrudan doğruya okutulup oylanır ve madde buna göre düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Özel Kurallar

Anayasanın
Değiştirilmesine
İlişkin Yasa
Önerileri

96. (1) Anayasanın değiştirilmesine ilişkin önerelerde en az on milletvekilinin imzasının bulunması koşuldur.
- Ancak bu değişiklik önerileri, Meclis Başkanlığına verildiği tarihten başlayarak otuz gün geçmedikçe görüşülmeye başlanamaz. Bu öneriler Hukuk, Siyasi ve Dışilişkiler Komitesinde veya oluşturulacak özel bir Komitede diğer yasa önerilerinin görüşülmesindeki yöntemle bağlı olarak görüşülür. Görüşmelerde bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (11)'inci fıkrasında belirtilen süreler uygulanır.
- (2) Anayasa değişikliği Genel Kurulda özel gündemde yer alır. Birinci ve İkinci Görüşmesi diğer yasa önerilerinin görüşülmesi yöntemi ile aynı şekilde, Üçüncü Görüşmesi ise İkinci Görüşmesinin tamamlanmasından en az iki tam gün sonra kısa ismi okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılır.
- (3) Anayasa değişiklik önerilerinin Genel Kurulda görüşülmesinde maddelerin ve önerilerin kabulü açık oylama ile ve üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun oyu ile olur.

Bütçenin
Görüşülmesi

97. (1) Bütçe tasarısı, mali yıl başından en az iki ay önce Bakanlar Kurulunca Cumhuriyet Meclisi Başkanlığına sunulur ve Başkanlıkça Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesine iletilir.

- (2) Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesi, bütçe tasarısı üzerindeki çalışmalarını en geç bir ay içinde tamamlar. Komite Raporunun Başkanlıkça bastırılıp milletvekillerine dağıtılmasından başlayarak en az beş gün geçmedikçe Genel Kurulda bütçe tasarısı görüşülemez.
- (3) Komitece hazırlanan Bütçe Raporu Genel Kurulda bir programa bağlı olarak ve Özel Gündemle ve kesintisiz olarak görüşülür. Bu İçtüzüğün 86'ncı maddesi kuralları, bu kuralın dışındadır.
- (4) Görüşme gün ve saatlerini gösteren program, Danışma Kurulunun görüşleri alınarak, Başkanlık Divanınca kararlaştırılır ve Genel Kurulun onayına sunulur. Bu program bütçe görüşmelerinin başlamasından en az yirmidört saat önce milletvekillerine elden veya elektronik posta yoluyla dağıtılır.
- (5) Milletvekilleri, Genel Kurulda, Bakanlık ve Daire bütçeleri, özerk kuruluş bütçeleri ile katma bütçeler hakkındaki düşüncelerini, her kurumsal bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler sırasında açıklarlar; değişiklik önerileri bu safhada sunulur ve Karara bağlanır. Her kurumsal bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra o kurumsal bütçe oya sunulur.
- (6) Bütçe tasarısı Genel Kurulda en geç onaltı takvim günü içinde karara bağlanır.
- (7) Milletvekilleri, bütçe tasarısının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında, giderleri artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.
- (8) Bütçe değişiklik tasarıları hakkında da bu madde kuralları uygulanır.

Seçimlerin
Yenilenmesine ve
Ertelenmesine
İlişkin Kararlar

98.

- (1) Seçimlerin yenilenmesine ilişkin tasarı ve öneriler Başkanlıkça derhal gelen evrak listesine geçirilir ve görüşülmek üzere Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesine iletilir.
- (2) Seçimlerin yenilenmesi, Cumhuriyet Meclisinin üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararı ile olur. Çekimser ve geçersiz oylar karar yeter sayısı açısından dikkate alınmaz; sadece toplantı yeter sayısının belirlenmesine yarar.
- (3) Yukarıdaki kurallar seçimlerin ertelenmesine ilişkin tasarı ve önerilerde de uygulanır. Ancak seçimlerin ertelenmesi kararı, Anayasanın 79'uncu maddesinin (5)'inci fıkrası gereği olağanüstü nedenlerle seçimin yapılması olanağının bulunmaması gerekçesine dayandırılarak Cumhuriyet Meclisinin üye tamsayısının üçte ikisinin oyuyla alınır.

- Uluslararası Andlaşmalar Üzerinde Görüşme
99. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle veya uluslararası kuruluşlarla yapılacak andlaşmalar ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yasalarına değişiklik getiren ve Devlet maliyesi bakımından yüklenme getiren, kişi hallerine ve yurttaşların yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunan her türlü andlaşmanın onaylanmasını uygun bulan tasarılar, Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesinde görüşülür.
- (2) Andlaşmanın içerdiği maddeler, Komitede ve Genel Kurulda oylanmaz ve metinler hakkında değişiklik yapılamaz. Görüşmeler, andlaşma metninin bütünü üzerinde yapılır.
- (3) Genel Kuruldaki görüşmelerde maddeler hakkında ileri sürülecek itirazlar, tasarının Komiteye geri verilmesini talep etme şeklinde olur.
- (4) Komite, bu şekilde kendisine iletilmiş olan itirazların tümü hakkında bir Rapor düzenler ve bu Rapor bastırılarak milletvekillerine elden veya elektronik posta yoluyla dağıtılır.
- (5) Komite, çalışmalarını uygunluk tasarısının kendisine iletildiği tarihten başlayarak en geç bir hafta içinde tamamlamak ve Raporunda tasarının kabul veya reddedildiğini belirtmekle yükümlüdür.
- (6) Genel Kurul Komite Raporunu görüşüp karara bağlar.
- Cumhurbaşkanı Tarafından Geri Gönderilen Yasaların Görüşülmesi
100. (1) Cumhurbaşkanı tarafından bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen Yasa, Başkanlıkça bu Yasayı daha önce görüşen Komiteye iletilir.
- (2) Komite, geri gönderme gerekçeleri ışığında gerekli görüşmeleri yaparak çalışmalarını en geç bir ay içinde tamamlar ve çalışma sonuçlarını bir Raporla Genel Kurula sunar. Süresi bitiminde görüşülmeyen Yasa, bu İçtüzüğün 43'üncü maddesi uyarınca Meclis Başkanlığınca doğrudan Genel Kurul gündemine alınır.
- (3) Komitede ve Genel Kurulda, geri gönderilen yasa, geri gönderme gerekçesine bağlı olarak yeni bir tasarı veya öneride olduğu gibi yeni baştan görüşülür ve oylanır.
- (4) Geri gönderilen yasa, değiştirilerek veya aynen üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilirse, Cumhurbaşkanınca yayımlanır. Çekimser oylar karar yetersayısı bakımından dikkate alınmaz.
- (5) Anayasanın 146'ncı maddesi uyarınca geri gönderilen Yasaların Komitede ve Genel Kurulda görüşülmesi yukarıdaki kurallar çerçevesinde aynen yapılır ve oylamasında üye tamsayısının salt çoğunluğuna bağlı kabul oyu aranır.
- Ancak Anayasa Mahkemesinin almış olduğu karar doğrultusunda düzenleme yapılması koşuldur.

BEŞİNCİ KISIM
Meclisin Bilgi Edinme ve Denetim Yolları

BİRİNCİ BÖLÜM
Sözlü ve Yazılı Sorular

- Başbakan ve Bakanlara Soru Sorma
101. (1) Soru, kısa, gerekçesiz ve kişisel görüşler ileri sürülmemesinin, bir önergeyle, Hükümet adına yanıtlanmak üzere, Başbakan ve Bakanlardan, açık ve belli konular hakkında bilgi istemekten ibarettir.
- (2) Sözlü ve yazılı soru önergeleri en az bir milletvekili tarafından imzalanır.
- (3) Başbakan, kendisine sorulan soruları yanıtlamak üzere bir bakanı görevlendirebilir.
- (4) Belli bir veya birkaç Bakana sorulan soruyu, Bakanlar Kurulunun ortak sorumluluğu ile ilgili görürse Başbakan veya görevlendireceği bir Bakan yanıtlar.
- (5) Seçimlerin yenilenmesi veya Hükümetin herhangi bir nedenle çekilmesi nedeniyle, Yasama dönemi başında, önceki dönemde verilmiş olan sorular hükümsüz sayılır.
- (6) Sözlü sorular, hemen yanıtlanabilecek nitelikte sorular olup geniş araştırma gerektirmeyecek konularla ilgili olarak sorulur.
- (7) Hükümet isterse, sözlü veya yazılı soruya kamu yararı nedeniyle kapalı bir oturumda yanıt verebilir.
- Yazılı Sorunun Sorulması
102. Yazılı soru önergeleri önceden Başkanlığa verilir. Başkan, bu önergeleri gelen evrak listesine geçirir ve Başbakanlığa gönderir.
- Sorulmayacak Sorular
103. (1) Meclis Başkanlığı, aşağıda yer alan konular hakkında sorulan soru önergelerini kabul etmez ve işleme koymaz:
- (A) Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular,
- (B) Tek amacı istişare sağlamaktan ibaret olan konular,
- (C) Konusu önceden Başkanlığa verilmiş konular ve
- (Ç) Meclis Soruşturması ile aynı olan konular.
- (2) Küfür içeren, müstehcen, aşağılayıcı ve küçük düşürücü sözler içeren soru önergeleri de Başkanlıkça sahiplerine geri verilir.
- Yazılı Soruların Yanıtı
104. (1) Yazılı soruların yanıtı, Başbakanlık tarafından Başkanlığa sunulur. Meclis Başkanı, bu yanıtı derhal soru sahibine iletir. Yanıt ayrıca soru metni ile birlikte, Başkanlıkça, bir sonraki birleşimde okutulur ve tutanağa eklenir.

		(2) Yazılı sorular, Başbakanlığa gönderildiği tarihten başlayarak en geç otuz gün içinde yanıtlanır. Bu süre içinde yanıtlanmayan yazılı sorular, sözlü soruya çevrilir ve sürenin sona erdiği tarihten başlayarak bir sonraki birleşimde, Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yanıtlanır.
Sözlü Sorunun Sorulması Gündeme Alınması ve Yanıtlanması	105.	<p>(1) Sözlü sorular, Gündemin Yedinci Kısımında sözlü sorular bölümünde Kürsüden sorulur ve yazılı olarak Başkanlığa verilir. Yanıt vermesi istenen Başbakan veya ilgili Bakan yanıtlamaya hazırsa, aynı anda Kürsüden yanıtlanır. Hazır değilse, Başkanlık yazısının Başbakanlığa gönderildiği tarihten sonraki ilk birleşimde gündeme alınır ve bu birleşimde, Başbakan veya ilgili Bakan tarafından yanıtlanır.</p> <p>(2) Soruya, yanıt verecek Bakan Genel Kurulda hazır olduğu halde soru sahibi hazır bulunmazsa, soru bir defaya mahsus olmak üzere bir sonraki birleşime bırakılır. Bakan hazır olduğu halde soru sahibi yine hazır değilse, izin, hastalık veya görev dışında özrü ne olursa olsun, soru düşer. Düşen sözlü soru aynı Yasama yılı içinde ancak yazılı soru olarak tekrarlanabilir.</p> <p>(3) Soruya yanıt verecek olan bakan gününde hazır bulunmazsa, soru yanıtı bir sonraki birleşime bırakılır.</p> <p>(4) Bir milletvekili aynı birleşimde ikiden fazla soru önergesi veremez.</p>
Sözlü Soru Üzerinde Görüşme	106.	<p>(1) Sözlü soru üzerindeki görüşmelere sözlü sorunun okunması ile başlanır. Daha sonra soruya Başbakan veya ilgili Bakan veya Bakanlar bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (12)'nci fıkrasında belirtilen sürede yanıt verirler. Başbakan veya bakanlar yanıt verirken milletvekillerince, sorulan konu ile ilgili olarak soru sorulursa, Başbakan veya bakanlar bu sorulara da yanıt verebilirler.</p> <p>(2) Soru üzerindeki görüşmeler Başkanın sorunun yanıtlandığını Genel Kurula duyurması ile tamamlanır.</p>
Sorunun Geri Alınması	107.	<p>(1) Bir sözlü veya yazılı soru önerge sahibi tarafından Başkanlığa verilecek bir yazı ile her zaman geri alınabilir.</p> <p>(2) Sorunun geri alındığı, Başkanlıkça derhal bir yazı ile Başbakanlığa bildirilir ve ayrıca Başkanlık sunuşları arasında Genel Kurula bilgi verilir.</p>
Meclis Başkanlığından Sorular	108.	<p>(1) Hükümet veya milletvekilleri, Meclis Başkanının, Meclis Başkan Yardımcısının, Başkanlık Divanının veya Başkanlık Divanı Üyeleriyle Danışma Kurulunun, Cumhuriyet Meclisi etkinlikleri ile Anayasa, Yasa ve İçtüzük gereğince yerine getirdikleri görevleri hakkında, Başkanlığa sözlü veya yazılı soru sorabilir.</p> <p>(2) Bu sorular, Meclis Başkanı veya Meclis Başkan Yardımcısı veya Başkan tarafından görevlendirilecek İdare Amirlerinden biri tarafından yanıtlanır.</p> <p>(3) Bu sorular hakkında, bu İçtüzüğün sorular bölümünde yer alan kurallar uygulanır.</p>

İKİNCİ BÖLÜM Genel Görüşme

- Genel Görüşme 109. Genel Görüşme, Hükümetin veya bir Bakanın siyaset ve uygulamaları ve bu uygulamalara bağlı toplum ve Devlet etkinliklerini ilgilendiren belli bir konunun, Genel Kurulda görüşülmesidir.
Toplumu ilgilendiren genel konularda Hükümet veya Bakanlar Kurulu üyesi de Genel Görüşme isteminde bulunabilir. Konusu aynı olan Genel Görüşme önermeleri birlikte görüşülür.
- Genel Görüşmenin Açılması 110. (1) Genel Görüşme açılması, bir milletvekilinin veya bir Siyasal Parti grubunun veya Hükümetin önermesiyle istenir. Önergede, Genel Görüşme açılmasına gerek duyulmasının nedenleri açıkça belirtilir. Bu önerge, Başkanlıkça derhal gelen evrak listesine geçirilir ve bir yazı ile Hükümete duyurulur; ayrıca Başkanlığa verildiği günden sonraki ilk birleşimin gündemine alınır. Bu birleşimde Genel Görüşmenin öngörüşmesi yapılır.
(2) Genel Görüşme açılıp açılmamasının öngörüşmesinde, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (13)'üncü fıkrasının (A) bendinde belirtilen sürede önergede imza sahibi olanlardan biri dinlendikten sonra, her Siyasal Partiden birer milletvekiline söz verilir.
(3) Genel Görüşme açılıp açılmamasına Genel Kurul, işaret oyuyla karar verir.
- Genel Görüşme İçin Özel Gündem 111. (1) Genel Görüşme açılmasına karar verilirse, Genel Görüşme, bir sonraki birleşimde veya Danışma Kurulunca belirlenecek başka bir günde ve Özel Gündemle yapılır.
(2) Genel görüşme, görüşmenin açılmasına karar verilmesinden başlayarak iki tam günden az ve yedi tam günden sonra yapılmaz.
- Genel Görüşmenin Yapılması 112. (1) Genel Görüşmeye, Başkanlıkça önergenin okutulmasıyla başlanır.
(2) Genel Görüşmede ilk söz hakkı Genel Görüşme önergesi sahibi Siyasal Parti grubuna veya gruplarına veya Genel Görüşme önergesindeki birinci imza sahibi milletvekiline veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekiline verilir. Görüşmelerde bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (15)'inci fıkrasında belirtilen söz alma ile ilgili süreler uygulanır.
(3) Görüşmelerin sonunda, oylama yapılmaz ve Genel Görüşmenin tamamlandığı Meclis Başkanı tarafından Genel Kurula duyurulur.
(4) Seçimlerin yenilenmesi nedeniyle, bir Yasama döneminde verilmiş ve sonuçlandırılmamış olan Genel Görüşme istemleri hükümsüz sayılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Meclis Araştırması

- Meclis Araştırmasının Tanımı ve Açılması
113. (1) Meclis Araştırması, Cumhuriyet Meclisinin belli bir konuda bilgi edinmek için yapacağı incelemedir.
- (2) Meclis Araştırması açılması önergesinde, genel görüşme açılmasındaki kurallar uygulanır. Meclis Başkanı, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (13)'üncü fıkrasının (A) bendinde belirtilen sürede söz verir.
- (3) Seçimlerin yenilenmesi nedeniyle, bir Yasama döneminde verilmiş ve sonuçlandırılmamış olan Meclis Araştırmaları hükümsüz sayılır.
- Araştırma Komitesinin Kurulması, Yetkileri ve Görev Süresi
114. (1) Meclis Araştırması açılmasına Genel Kurulca Karar verilmesi halinde, Meclis Araştırmasının yürütülmesi görevi, genel kurallara göre seçilecek bir özel Komiteye verilir.
- (2) Bu Komitenin üye sayısı, Danışma Kurulunun önerisi üzerine; üyelikleri ise Başkanlık Divanı kararı ile Genel Kurulca saptanır.
- (3) Araştırma Komitesi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde ve gerekli görürse yurtdışında araştırma yapabilir.
- (4) Araştırma Komitesi, bakanlıklar ile genel ve katma bütçeli daire, kurum ve kuruluşlardan; yerel yönetimler ile mülki yönetim birimlerinden; Anayasa ve yasa uyarınca oluşturulmuş özel ve özerk kuruluşlardan, kamu tüzel kişilerinden; kamu iktisadi teşebbüslerinden, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından, kamu ile ilgili dernek, kurum ve kuruluşlardan ve gerçek veya tüzel kişilerden bilgi istemek ve bunlarda inceleme yapmak, ayrıca araştırma ile ilgili her türlü belgeyi görmek, bilgiyi almak, araştırma konusu ile ilgili Başbakanı veya Bakanlar Kurulu üyelerini ve tanıklıklarına gereksinme duyduğu diğer kişileri tanıklık yapmak üzere çağırmak ve onları sorguya çekmek yetkisine sahiptir.
- (5) Araştırma Komitesi, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların görüş ve bilgilerine başvurabilir.
- (6) Araştırma Komitesinin görev süresi üç aydır. Talep edilmesi halinde bu süre Genel Kurul tarafından sadece bir defaya mahsus uzatılır. Başkan bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (14)'üncü fıkrası uyarınca istem gelmesi halinde görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkere hakkında söz verir.

Bu sürenin sonunda Komite Başkanlığı çalışmalarının sonuçlanamaması ile ilgili gerekçelerini bildiren Komite Raporunu Genel Kurula sunmak zorundadır. Bu Rapor Genel Kurulda İçtüzüğün 115'inci maddesi uyarınca görüşülür ve Araştırma Komitesinin çalışmaları sonuçlandırılmış olur.

- (7) Araştırma Komitesi, yaptığı araştırmanın sonuçlandığına karar vermesi halinde bu İçtüzüğün 45'inci maddesinde öngörülen kurallar çerçevesinde Raporunu hazırlar ve Başkanlığa sunar. Bu Rapor Başkanlığa verildiği tarihten başlayarak en geç on gün içinde Genel Kurul birleşim gündemine alınır.
- (8) Hazırlanacak olan Rapora itirazı olan Komite üyesi gerekçeli görüşlerini Rapora ekler.
- (9) Komite Raporu milletvekillerine ve basına dağıtılır. Ayrıca Meclis web sayfasında da yayınlanır.
- (10) Genel Kurul gündemine alınan Rapor ilgili Komite veya Siyasal Parti grubu veya araştırma önergesi açılması talebinde bulunan milletvekili veya Siyasal Parti grubu tarafından gerekçesiyle birlikte yeniden değerlendirilmek amacıyla Komiteye Genel Kurul kararı ile geri alınabilir. Geri alınan Komite Raporu, Komitede yukarıdaki fıkralarda öngörülen kurallar tahtında yeniden incelenerek düzenlenir.

Araştırma
Komitesinin
Raporunun
Görüşülmesi

115. Meclis Araştırma Komitesinin Raporu okunduktan sonra hakkında Genel Kurulda genel görüşme açılır. Rapor hakkında söz istemlerine ilişkin görüşmeler, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (15)'inci fıkrasında belirtilen sürelerle yapılır. Görüşmelerin tamamlanmasından sonra oylama yapılmaz ve Başkan, Meclis Araştırmasının tamamlanmış olduğunu Genel Kurula bildirir. Görüşülen Rapor Başkanlıkça gereği için ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Meclis Soruşturması

Meclis
Soruşturması
Açılması Önergesi

116. (1) Görevde bulunan Başbakan veya bir Bakan hakkında soruşturma açılabilir. Soruşturma önergesinin gerekçesiyle birlikte en az dokuz milletvekilinin imzası ile Meclis Başkanlığına verilmesi gerekir.
- (2) Soruşturma önergesinde Başbakan tarafından Bakanlar Kurulunun genel siyasetinden veya görevleriyle ilgili işlerinden; Bakanlar tarafından görevleriyle ilgili işlerinden dolayı ceza sorumluluğunu gerektiren eylem veya işlemlerin görev sırasında yapılmış veya işlenmiş olduğunun belirtilmesi koşuldur.
- (3) Soruşturma önergesinin gerekçesinde, hangi eylemlerin veya işlemlerin, hangi yasa, tüzük veya yönetmeliğe ve bunların hangi madde veya maddelerine aykırı olduğunun açıkça ve gerekçeleri ile birlikte gösterilmesi zorunludur.
- (4) Bu madde kurallarına uygun olmayan önergeler hakkında Başkanlıkça herhangi bir işlem yapılmaz ve bu önergeler tamamlanılmak üzere sahiplerine geri verilir.

Meclis
Soruşturmasının
Açılması

117. (1) Bu İttüzüğün 116'ncı maddesi gereğince soruşturma önergesi verildiğinde Meclis Başkanlığı, bu önergeyi gelen evrak listesine geçirir ve derhal görevde bulunan ilgili Başbakan veya hakkında soruşturma istenen ilgili Bakan veya Bakanlara bildirir. Bu bildirim yapıldığı tarihten başlayarak en geç yedi gün içinde konu bir birleşimde veya Danışma Kurulunca belirlenecek başka bir günde ve özel gündemde görüşülmek üzere gündeme alınır.
- (2) Soruşturma önergesinin gündeme alındığı günkü birleşimde, soruşturma açılıp açılmaması konusunda görüşme yapılır.
- (3) Bu görüşmede önce önergeyi verenlerden ilk imza sahibi milletvekili veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekili, daha sonra önergenin verildiği tarihte görevde bulunan ve hakkında soruşturma istenen Başbakan veya ilgili Bakan veya Bakanlar Kurulu üyesi dinlenir. Bu görüşmede son söz hakkı, hakkında soruşturma açılması istenen kişiye aittir.
- Yukarıdaki kurallar çerçevesinde soruşturma önergesinin açılması ile ilgili görüşmeler bu İttüzüğün 59'uncu maddesinin (13)'üncü fıkrasının (B) bendinde belirtilen sürelerle uygun olarak yapılır.
- (4) Görüşmelerin tamamlanmasından sonra, soruşturma açılıp açılmamasına Genel Kurul karar verir.
- (5) Seçimlerin yenilenmesi nedeniyle Yasama dönemi başında, önceki Yasama döneminde verilmiş ve sonuçlandırılmamış Meclis Soruşturmaları, Raporu hazır olsa dahi hükümsüz sayılır.

Soruşturma
Komitesinin
Oluşturulması

118. (1) Meclis Soruşturması açılmasına karar verilirse, soruşturmayı yürütmek üzere, Danışma Kurulunun önerisi üzerine özel bir Soruşturma Komitesi oluşturur.
- (2) Bu Komite, Meclis Başkanlığınca toplantıya çağrılır ve ilk toplantısında Komite Başkan ve Başkan Vekilini seçer.
- (3) Soruşturma Komitesinin seçimine ilişkin kararda, Komitenin hangi süre içinde görevini tamamlayacağı belirtilir. Komite, soruşturma sonucunu belirten Raporunu bu süre içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilmemesi halinde Komitenin gerekçeli istemi üzerine Genel Kurulca üç aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Bu süre içinde Raporun Meclis Başkanlığına teslimi zorunludur.
- (4) Soruşturma Komitesi, Hükümetten gerekli her türlü bilgiyi isteyebilir; Hükümetin bütün araçlarından yararlanabilir; istediği belge ve evraka el koyabilir ve ilgili Başbakan veya ilgili Bakan veya Bakanları dinleyebilir.
- (5) Soruşturma Komitesi, bu İttüzüğün 114'üncü maddesinde Araştırma Komitelerine verilen yetkileri kullanır.

Soruşturma Komitesinin Çalışma Yöntemi ve Çalışmaların Gizliliği	119.	(1) Meclis Soruşturma Komitesinin toplantı ve karar yeter sayısı, üye tamsayısının salt çoğunluğudur. (2) Komite toplantılarına, Komite üyesi dışındaki milletvekilleri katılamazlar ve bu Komitenin dosyaları üzerinde inceleme yapamazlar. (3) Komite çalışmaları tam bir gizlilik içinde yürütülür.
Siyasal Partilerin Soruşturma ile İlgili Görüşme Yapamaması	120.	Cumhuriyet Meclisindeki Siyasal Parti gruplarında Meclis Soruşturması ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz. Ancak bu gruplarda, Soruşturma Komitesi üyelikleri için gösterilecek adayların saptanması amacıyla seçim yapılması bu kuralın dışındadır.
Soruşturmanın Sonuçlanması ve Dosyanın Yüce Divana Gönderilmesi	121.	(1) Meclis Soruşturma Komitesi Raporu, Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır. Rapor dağıtım tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde yapılacak bir birleşimde görüşülür. Görüşmeler, talep gelmesi halinde bu İçtüzüğün 77'nci maddesi kuralları uyarınca kapalı olarak da yapılabilir. Bu görüşmede önerenin verildiği tarihte görevde bulunan ve hakkında soruşturma yapılan Başbakan veya Bakanlar dinlenir. Bu görüşmelerle ilgili söz alma, bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (15)'inci fıkrasında belirtilen sürelerle yapılır. (2) Görüşmelerin tamamlanmasından sonra Komite Raporu üzerinde oylama yapılır. (3) Komitenin, ilgili Başbakan veya Bakanlar Kurulu üyesini suçlayan ve Yüce Divana sevk edilmesini tavsiye eden Raporu ile Genel Kurulca alınacak Yüce Divana sevk kararında, hangi ceza kuralına dayanıldığı açıkça belirtilir. Yüce Divana sevk kararı Meclis üye tamsayısının en az üçte ikisinin gizli oyu ile alınır. (4) Komite Raporunda ilgili Başbakan veya Bakanlar Kurulu üyesinin suçlanmasına ve Yüce Divana sevk edilmesine gerek olmadığı belirtilmişse, bu Raporun Genel Kurulca reddedilmesi ve Yüce Divana sevk kararı alınabilmesi için, Yüce Divana sevk kararı verilmesi yönünde en az dokuz milletvekili tarafından bir önerge verilmesi ve bu önerenin Meclis üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyu ile kabul edilmesi gerekir. Verilen bu önergede Yüce Divana sevk kararının hangi ceza kuralına dayandığı açıkça gösterilmelidir. (5) Genel Kurulda, Yüce Divana sevk kararı alınırsa, soruşturma dosyası, sevk kararının alındığı tarih itibariyle en geç yedi gün içinde Meclis Başkanlığınca Anayasa Mahkemesi olarak görev yapan Yüksek Mahkeme Başkanlığına gönderilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Güvenoyu, Güven İstemi ve Güvensizlik Önergesi

- Hükümet Programının Okunması ve Görüşülmesi
122. (1) Cumhurbaşkanınca atanan Bakanlar Kurulunun listesi, tam olarak Cumhuriyet Meclisine sunulur. Cumhuriyet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağrılır.
- (2) Hükümet Programının Mecliste okunacağı gün Danışma Kurulunun önerisi üzerine Başkanlık Divanınca saptanır. Bu gün, yukarıdaki (1)'inci fıkra gereğince yapılacak toplantı tarihinden başlayarak bir haftayı geçemez.
- (3) Hükümet Programının okunması özel gündemde yer alır ve programın Genel Kurulda okunmasından başlayarak iki tam gün geçtikten sonra, program üzerinde görüşme açılır.
- (4) Program üzerinde görüşmeler özel gündemde yer alır ve görüşmeler, genel kurallara ve bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (15)'inci fıkrasında belirtilen sürelerle yapılır.
- Güven Oylaması
123. Hükümet Programı üzerinde yapılan görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra güven oylamasına başvurulur. Güvenoylaması açık oyla yapılır. Oylamada güvenoyu verenlerin sayısı red oyu verenlerden fazla ise Bakanlar Kurulu güvenoyu almış olur. Aksi halde, Bakanlar Kurulu güvenoyu almamış olur ve Başbakan istifasını Cumhurbaşkanına sunar.
- Güven İstemi
124. (1) Başbakan gerekli görürse, Cumhuriyet Meclisinden herhangi bir zaman güven isteminde bulunabilir. Bu istem derhal Başkanlıkça sunuşlar arasında Genel Kurula bildirilir.
- (2) Bu istem üzerine, Danışma Kurulu derhal güven isteminin görüşüleceği gün ve özel gündemi Genel Kurula önerir.
- (3) Güven istemi üzerinde görüşmelere, güven isteminin Genel Kurulda okunmasından sonra bir tam gün geçmedikçe başlanamaz.
- (4) Güven istemi üzerindeki görüşmeler, genel kurallar ve bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (15)'inci fıkrasında belirlenen sürelerle göre yapılır. Görüşmeler bittikten sonra, Danışma Kurulu derhal güven istemi için oylama gününü ve özel gündemini Genel Kurula önerir. Ancak, güven istemi ile ilgili oylama, görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçmedikçe yapılamaz.
- (5) Güven istemi için oylama açık oyla olur. Güven istemi ancak üye tamsayısının salt çoğunluğuyla reddedilebilir. Güven istemi oylamasında üye tamsayısının salt çoğunluğuyla ret oyu verilmemişse, kabul ve ret oylarının sayısına bakılmaksızın, Bakanlar Kurulu görevine devam eder. Güven istemi reddedilirse, Başbakan istifasını Cumhurbaşkanına sunar.

Güvensizlik
Önergesi

125. (1) Başbakanı karşı, Bakanlar Kurulunun genel siyaset ve uygulamaları veya önemli bir politika girişimi gibi konularda Meclis Başkanlığına Güvensizlik Önergesi verilebilir. Güvensizlik Önergesi en az dokuz milletvekili tarafından imzalanmış olmalıdır. Başkanlık, önergeyi derhal gelen evrak listesine geçirir ve derhal sunuşlar arasında Genel Kurula bildirir.
- (2) Güvenoyu alan ve hakkında verilen Güvensizlik Önergesi reddedilmiş olan Bakanlar Kuruluna karşı, güven oylamasının yapıldığı veya güvensizlik önergesinin görüşülerek reddedildiği tarihten başlayarak üç ay geçmedikçe güvensizlik önergesi verilemez.
- (3) Güvensizlik Önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı Genel Kurulun bilgisine getirildiği birleşimden sonraki ilk birleşimde karara bağlanır. Bu birleşimde önce güvensizlik önergesi gerekçesi ile birlikte Başkanlıkça, Genel Kurulda okutulur ve önerge hakkında bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (13)'üncü fıkrasının (C) bendinde belirtilen sürelerle göre söz verildikten sonra önergenin gündeme alınıp alınmayacağı konusunda oylama yapılır.
- (4) Güvensizlik Önergesinin gündeme alınmasına karar verilirse, Danışma Kurulunca saptanan günde Meclis Özel Gündemle toplanır. Bu toplantıda Güvensizlik Önergesi üzerinde görüşme açılır. Görüşme, genel kurallara ve bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (15)'inci fıkrasında belirtilen sürelerle göre yapılır.
- (5) Güvensizlik Önergesi üzerinde yapılan genel görüşmeler bittikten sonra, aradan bir tam gün geçmedikçe, Güvensizlik Önergesi oylanamaz. Oylamanın yapılacağı gün ve özel gündem Danışma Kurulunca saptanır.
- (6) Oylama açık oyla yapılır. Oylama sonucunda Güvensizlik Önergesi Meclisin üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilirse, Başkanlık, Bakanlar Kuruluna karşı güvensizlik oyu verildiğini Genel Kurula bildirir. Bu durumda, Başbakan, istifasını Cumhurbaşkanına sunar.

Cumhurbaşkanına
Bildirim

126. Güven oylaması sonucu, güven istemi ve istem üzerine yapılan oylama sonucu ve Güvensizlik Önergesi ve önerge üzerine yapılan oylama sonucu derhal Başkanlıkça Cumhurbaşkanına bir yazı ile bildirilir ve Meclis Başkanlığınca Resmi Gazete'de yayımlanır.

ALTINCI BÖLÜM

Cumhurbaşkanının Yüce Divana Sevki

Cumhurbaşkanının
Vatan
Hainliğiyle
Suçlandırılması

127. (1) Cumhurbaşkanının vatan hainliğiyle suçlandırılması en az dokuz milletvekilinin imzasını taşıyan bir önerge ile istenebilir.

- (2) Bu önerge Başkanlıkça derhal gelen evrak listesine geçirilir ve sunuşlar arasında Genel Kurulun bilgisine sunulur; Cumhurbaşkanına bildirilir ve Genel Kurulun bilgisine sunulmasından başlayarak en geç yedi gün sonraki birleşimin gündemine alınır.
- (3) Bu birleşimde, suçlandırılması istenen Cumhurbaşkanının da dinleneceği bir görüşmeden sonra, Meclis üye tamsayısının en az üçte ikisinin oyuyla Cumhurbaşkanının Yüce Divana sevkine karar verilebilir. Cumhurbaşkanı isterse, savunmasını yazılı olarak gönderebilir. Bu takdirde Genel Kurulda bu savunma yazısı okunur.
- (4) Görüşme, Genel Kurul Kararı ile kapalı olarak da yapılabilir.
- (5) Cumhurbaşkanının vatan hainliğinden dolayı suçlandırılmasını öngören önergede ve Meclisin Yüce Divana sevk konusundaki kararında, hangi ceza kuralına dayanıldığı ve Cumhurbaşkanınca işlendiği ileri sürülen suçun hangi gerekçe ile vatan hainliği sayılması gerektiği açıkça belirtilir.
- (6) Genel Kurulun Yüce Divana sevk kararı Başkanlıkça derhal bir yazı ile Anayasa Mahkemesi Başkanlığına bildirilir.

ALTINCI KISIM

Milletvekillerine İlişkin Kurallar

BİRİNCİ BÖLÜM

Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması

- | | | |
|---|------|---|
| Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması İstemi | 128. | (1) Bir milletvekilinin veya Meclis üyesi olmayan bir Bakanın Yasama Dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin istem Başsavcılıkça Meclis Başkanlığına iletilir. |
| | | (2) Dokunulmazlığın kaldırılması isteminde, hangi yasadaki hangi ceza kuralına dayanıldığı açıkça belirtilir. |
| | | (3) Başkanlık, bu istemi derhal gelen evrak listesine geçirir ve dokunulmazlığın kaldırılmasına ilişkin dosyayı, oluşturulacak özel bir komiteye iletir. |
| Dokunulmazlıkla İlgili Özel Komitenin Çalışmaları ve Raporu | 129. | (1) Dokunulmazlıkla ilgili özel komite, kendisine iletilen bütün evrakı inceler ve dokunulmazlığı kaldırılmak istenen milletvekilini veya Bakanı dinler, tanık dinleyemez. |
| | | (2) Özel komite çalışmalarını kırkbeş gün içinde tamamlamakla yükümlüdür. |
| | | (3) Bir milletvekiline veya milletvekili olmayan bir Bakana, Başsavcılıkça suç teşkil eden bir eylem isnat edilir ve Komite isnadın ciddiliği ve Yasama Dokunulmazlığının kaldırılması isteminin siyasal amaçlara dayanmadığı yargısına varırsa, bu konuda gerekçeli bir Rapor düzenleyerek Genel Kurula havale eder. |

- (4) Komite sözkonusu Raporu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karara bağlar.
- (5) Komite, milletvekilinin veya milletvekili olmayan Bakanın Yasama Dokunulmazlığının kaldırılmasını uygun görmediği takdirde kovuşturma ve yargılamanın milletvekilliği veya bakanlık sıfatının sona ereceği zamana bırakılmasını kararlaştırarak, Raporunda belirtir.
- (6) Komite Raporu, kovuşturmanın ertelenmesi şeklinde ise, Genel Kurulda okunduğu tarihten başlayarak on gün içinde bu rapora, Hükümet, Siyasal Parti grupları veya milletvekilleri yazılı itiraz edilmezse kesinleşir.
- (7) Komitenin Raporu, dokunulmazlığın kaldırılması şeklinde ise veya yukarıdaki (6)'ncı fıkraya uyarınca Rapora itiraz edilmişse, Genel Kurulda görüşülür ve karara bağlanır. Raporun görüşülmesine ilişkin söz istemleri bu İçtüzüğün 59'uncu maddesinin (15)'inci fıkrasında belirtilen sürelerle yapılır.
- (8) Kovuşturma ertelenmiş ve bu karar Genel Kurulca kaldırılmamışsa Yasama dönemi yenilenmiş olsa bile, milletvekilliği sıfatı devam ettiği sürece, ilgili hakkında kovuşturma yapılamaz.

Savunma
Hakki ve
İtiraz

130. (1) Dokunulmazlığı kaldırılmak istenen milletvekili veya Bakan, Komitede ve Genel Kurulda kendini savunmaya veya bir milletvekiline savundurmaya çağrılır. Savunmasını yaparken kanıt da sunabilir.
- (2) Komitede ve Genel Kurulda savunma için çağrılan milletvekili veya Bakan çağrıya uymazsa, evrak üzerinde karar verilir. Ancak, her halükarda son söz savunmanındır.
- (3) Bir milletvekilinin, dokunulmazlığının kaldırılmasını bizzat istemesi, dokunulmazlığın kaldırılmasına yeterli değildir; isteme bağlı kalınarak dokunulmazlık kaldırılamaz.
- (4) Cumhuriyet Meclisi, Yasama Dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verirse ilgili milletvekili veya Bakan veya Mecliste temsil edilen bir Siyasal Parti veya Siyasal Parti grubu bu kararın Anayasa ve İçtüzük kurallarına aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir ve iptal davası açabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Milletvekilliğinin Sona Ermesi

Seçilmeye
Engel Bir
Suçtan Dolayı
Mahkumiyet

131. (1) Bir milletvekili, herhangi bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymişse durum derhal Mahkemece, Yüksek Seçim Kuruluna bildirilir. Kesinleşen hüküm seçilmeye engel bir suçtan dolayı ise, bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca derhal bir yazı ile Meclis Başkanlığına bildirilir.

- (2) Başkanlık, mahkumiyet hükmüne ilişkin yazıyı derhal gelen evrak listesine geçirir ve durumun saptanması için gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak üzere Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesine iletir.
- (3) Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesi kendisine iletilen dosyayı en geç on beş gün içinde inceler ve bu konuda Genel Kurula bir Rapor sunar.
- (4) Genel Kurul, Komiteden gelen Raporu görüşerek üye tamsayısının salt çoğunluğu ve açık oylama ile kararını verir. Bu takdirde milletvekilliği sıfatı, Meclis kararının verildiği tarihte sona erer.
- Milletvekilinin Çekilmesi 132. (1) Bir milletvekili, milletvekilliğinden çekildiğini gerekçeli olarak Meclis Başkanlığına yazılı olarak bildirdiği takdirde, Başkanlık Divanı, çekilme isteminin gerçekliğini saptadıktan sonra istemi Genel Kurula sunar.
- (2) Genel Kurul milletvekilinin, milletvekilliğinin sona ermesine karar verirse, o milletvekili milletvekilliğinden çekilmiş sayılır ve milletvekilliğinin sona ermesi ile ilgili her türlü hukuki hakkı kazanmış olur.
- Milletvekilliği ile Bağdaşmayan Görev Kabul Etme 133. (1) Anayasanın 86'ncı maddesinde ve yasalarda milletvekilliği sıfatı ile bağdaşmayacağı belirtilen herhangi bir hizmet, görev veya işi kabul ettiği bildirilen milletvekilinin durumu Başkanlık Divanınca, ilgili milletvekiline de duyurularak incelenir ve sonuç Başkanlık Divanı kararı olarak Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesine iletir.
- (2) Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesi durumu inceleyerek en geç onbeş gün içinde bir Rapor hazırlar.
- (3) Bu Rapor, Genel Kurulda görüşülerek karara bağlanır. Genel Kurul milletvekilliği ile bağdaşmayan bir durum olduğuna üye tamsayısının salt çoğunluğu ve açık oylama ile karar verirse ilgilinin milletvekilliği sona erer.
- Milletvekilinin Meclis Çalışmalarına Kesintisiz Bir Ay Katılmaması 134. (1) Cumhuriyet Meclisi çalışmalarına izinsiz ve özürsüz olarak kesintisiz üç hafta süre ile katılmayan milletvekili, Meclis Başkanı tarafından yazılı olarak uyarılır.
- (2) Milletvekilinin izinsiz ve özürsüz devamsızlığının bir ay süre ile devam etmesi halinde konu Başkanlık Divanınca saptanır ve Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesine Başkanlık Divanı kararı olarak gönderilir.
- (3) Komite, bu konudaki çalışmalarını en geç onbeş gün içinde tamamlar ve sonucu bir Raporla Genel Kurula sunar.

- (4) Bu Raporu görüşen Genel Kurul, devamsızlığı nedeniyle milletvekilinin milletvekilliğine son verilmesine üye tamsayısının salt çoğunluğu ve açık oylama ile karar verir ve o milletvekilinin milletvekilliği sona erer.
- Milletvekilinin Kısıtlanması 135. (1) Bir milletvekilinin kısıtlanmış olduğuna ilişkin mahkeme kararı Başkanlığa bildirildiğinde, bu durum Başkanlık Divanınca incelenir ve sonuç bir Raporla Genel Kurula sunulur.
- (2) Genel Kurul bu konudaki kararını üye tamsayısının salt çoğunluğu ve açık oylama ile görüşmesiz verir ve bu karar üzerine kısıtlanmış olan milletvekilinin milletvekilliği sona erer.
- Kararlara Karşı İptal İstemi 136. Milletvekilliğinin sona ermesine ilişkin Meclis kararlarına karşı, karar tarihinden başlayarak doksan gün içinde ilgili milletvekili veya Mecliste temsil edilen Siyasal Partiler veya Siyasal Parti grupları veya en az dokuz milletvekili bu kararların Anayasaya veya İçtüzüğe aykırılığı iddiasıyla, iptali için Anayasa Mahkemesine başvurarak iptal davası açabilirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Devam ve İzin

- Devamsızlık ve İzin 137. (1) Genel Kurul ve Komite toplantılarında yoklama yapılır. Bu yoklamalar Yoklama Cetveline kaydedilir. Sonradan katılanlar, isimlerini Başkanlığa kaydettirirler. Toplantılara özürsüz veya izinsiz olarak katılmayan milletvekili, o birleşim veya toplantıda yok sayılır.
- (2) Meclis Başkanı, milletvekiline gerekçeli mazaretini yazı ile beyan etmesi üzerine onbeş günü aşmamak üzere izin verebilir.
- Ancak kesintisiz otuz günü aşan izin talepleri Başkanlık Divanınca görüşülüp karara bağlanır.
- Devamsızlık Cetveli 138. (1) Başkanlık Divanı, bu İçtüzüğün 134'üncü ve 137'nci madde kuralları çerçevesinde Yoklama Cetvellerine bağlı olarak devamsızlığı tespit edilen milletvekilinin Genel Kurul ve Komite çalışmalarına katılmadığı günleri birleşim, oturum ve toplantıları gösterir bir Cetvel düzenleyerek bu Cetveli ilgili milletvekillere ve bağlı oldukları Siyasal Partilere gönderir.
- (2) Cetvele itirazı olan milletvekili Cetveli aldığı tarihten başlayarak en geç yedi gün içinde yazı ile itiraz edebilir.
- (3) Başkanlık Divanı itirazı inceler, gerekirse ilgili milletvekilinden bilgi ve belge ister, varacağı sonuca göre bu İçtüzüğün kendisine verdiği yetkilerini kullanır.
- (4) Başkanlık Divanı, milletvekilinin Devamsızlık Cetveline ilişkin itirazı değerlendirip sonuçlandırdıktan sonra, Devamsızlık Cetvelini Meclis web sayfasında yayımlar.

- (5) Devamsızlık Cetveli, bir Yasama yılında Başkanlık Divanınca en az üç kez düzenlenir ve Siyasal Partilere gönderilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Disiplin Cezaları

- Disiplin Cezalarının Türleri 139. (1) Milletvekillerine Meclis faaliyetleri sırasında eylemleri dolayısıyla verilebilecek disiplin cezaları şunlardır:
(A) Uyarma;
(B) Kınama; ve
(C) Meclisten Geçici olarak çıkarma.
(2) Yukarıdaki Disiplin Cezaları, Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında da uygulanır.
- Uyarma 140. Uyarma Cezasını gerektiren haller şunlardır:
(1) Konuşmacıyı engellemek kastı ile söz kesmek.
(2) Çalışma düzenini kasıtlı olarak bozmak.
(3) Kişilikle uğraşmak.
(4) Bu İçtüzüğün 73'üncü maddesi kurallarına aykırı hareket etmek.
- Uyarma Cezasının Verilmesi 141. (1) Uyarma Cezasının verilmesinin gereğini takdir ve yerine getirme yetkisi Meclis Başkanına aittir. Uyarma, sözlü olarak yapılır.
(2) Uyarma Cezası alan milletvekili, kendisini savunmak için söz isterse, bu milletvekiline oturumun veya birleşimin sonunda söz verilir. Meclis Başkanı, gerekirse, daha önce de söz verebilir.
(3) Meclis Başkanı, milletvekilinin açıklamasını yeterli görmezse uyarma cezasını kaldırmaz; yeterli görürse, uyarma cezasını kaldırdığını bildirir.
(4) Bir milletvekili aynı birleşimde iki kez uyarma cezası alırsa, durum tutanağa geçirilir.
- Kınama 142. Kınama Cezasını gerektiren eylemler şunlardır:
(1) Kaba ve yaralayıcı sözler söylemek ve eylemlerde bulunmak.
(2) Saldırıda bulunmak.
(3) Mecliste gürültü ve kavgaya neden olmak.
(4) Meclis Başkanına, bakanlara veya herhangi bir milletvekiline küfür etmek veya onları aşağılamak veya tehdit etmek.
- Kınama Cezasının Verilmesi ve Savunma Hakkı 143. (1) Kınama Cezasının verilmesinin gereğini takdir ve yerine getirme yetkisi Genel Kurula aittir.
(2) Genel Kurul bu kararı, Başkanlık Divanı önerisinin sunulması üzerine görüşmesiz ve işaret oyuyla oylar.

- (3) Kınama Cezasının gerektiren eylem oturum sırasında yapılırsa Meclis Başkanı oturuma ara verir ve Başkanlık Divanını toplar.
- (4) Kınama Cezası ile cezalandırılması önerilen milletvekilinin, doğrudan doğruya veya bir başka milletvekili aracılığı ile açıklamada bulunmak ve kendini savunmak hakkıdır.
- (5) Kınama Cezası tutanağa geçirilir. Ayrıca ilgili milletvekilinin sicil dosyasına Meclis Başkanlığı tarafından gerekçesi ile birlikte yazılı olarak eklenir.

Meclisten Geçici Çıkarma

144. Meclisten Geçici Olarak Çıkarma Cezası, aşağıdaki hallerde verilir:
- (1) Aynı birleşim sırasında üç kez kınama cezası almak.
 - (2) Bir ay içinde beş kez kınama cezası almak.
 - (3) Görüşmeler sırasında Cumhurbaşkanı makamı veya Meclisin manevi kişiliğini tahkir etmek.
 - (4) Meclisin bina, tesis, eklenti ve arazisine silahlı olarak girmek.

Meclisten Geçici Çıkarma Cezasının Sonuçları

145. (1) Meclisten Geçici Olarak Çıkarma Cezası, en çok üç birleşim için verilir.
- (2) Bu ceza verilir verilmez derhal yerine getirilir. Bu cezaya çarptırılan milletvekili cezasının yerine getirilmesine karşı gelirse, Başkan, oturumu derhal kapatarak o milletvekilinin salondan çıkarılmasını İdare Amirlerinden ister. Ayrıca İdare Amirine bu hususta Divan Katibi yardımcı olur.
- (3) Bu cezaya çarptırılan milletvekili, Genel Kurul ve Komite çalışmaları ile Başkanlık Divanı ve Danışma Kurulu çalışmalarına, cezası süresince katılamaz.

Meclisten Geçici Çıkarma Cezasının Verilmesi ve Savunma Hakkı

146. (1) Meclisten Geçici Olarak Çıkarma Cezasının verilmesinin gereğini takdir ve yerine getirme yetkisi Genel Kurula aittir.
- (2) Genel Kurul bu kararı, Başkanlık Divanı önerisinin sunulması üzerine görüşmesiz ve işaret oyuyla oylar.
- (3) Meclisten Geçici Olarak Çıkarma Cezasının gerektiren eylem oturum sırasında yapılırsa Meclis Başkanı oturuma ara verir ve Başkanlık Divanını toplar.
- (4) Meclisten Geçici Olarak Çıkarma Cezası ile cezalandırılması önerilen milletvekilinin, doğrudan doğruya veya bir başka milletvekili aracılığı ile açıklamada bulunmak ve kendini savunmak hakkıdır.
- (5) Meclisten Geçici Çıkarma Cezaları, tutanağa geçirilir. Ayrıca ilgili milletvekilinin sicil dosyasına Meclis Başkanlığı tarafından gerekçesi ile birlikte yazılı olarak eklenir.

YEDİNCİ KISIM
Oylamalar, Seçimler ve Tutanaklar

BİRİNCİ BÖLÜM
Oylamalar

- | | | |
|--------------------------------------|------|---|
| Oylama Türleri | 147. | <ol style="list-style-type: none">(1) Oylama, işaretle oylama, açık oylama ve gizli oylama olmak üzere üç şekilde yapılır.(2) İşaretle oylama milletvekillerinin el kaldırmaları, tereddüt halinde de ayağa kalkmaları suretiyle olur.(3) Açık oylama, ad cetvelinin okunması üzerine, adı okunan milletvekilinin “kabul”, “ret”, veya “çekimser” kelimelerinden birini yüksek sesle söylemesi ve böylece açıkladığı oyunun Başkanlık Divanı Katiplerince kaydedilmesi suretiyle olur.(4) Gizli oylama, adı okunan üyenin kapalı oy verme yerinde gizliliği bozmayacak şekilde oyunu kullanarak Kürsü üzerindeki kutuya oy pusulasını kapalı zarf içinde atması suretiyle olur. |
| İşaretle Oylamanın Yapılacağı Haller | 148. | Anayasada, yasalarda ve İçtüzükte açık veya gizli oyla yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen bütün hususlarda işaret oyuna başvurulur. |
| İşaretle Oylamada Yöntem | 149. | <ol style="list-style-type: none">(1) İşaret oyuna başvurulması gereken hallerde Başkan oylama yapılacağını bildirerek önce oya sunulan hususu kabul edenlerin, sonra kabul etmeyenlerin ve en sonunda da çekimserlerin el kaldırmalarını ister.(2) Başkanlık Divan Katipleri kendi oylarını, Genel Kuruldaki oyların ve oturum Başkanının oyunun sayımı tamamladıktan sonra Meclis Başkanına bildirirler.(3) Oylama sonucu, Meclis Başkanı tarafından kabul, ret ve çekimser oylar belirtildikten sonra Genel Kurula “kabul edilmiştir” veya “kabul edilmemiştir” demek suretiyle ilan olunur.(4) İşaretle oylama sırasında Meclis Başkanı ve Divan Katipleri oyları beraberce sayarak saptarlar. Aralarında anlaşamadıkları hallerde, Meclis Başkanı oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını söyler ve gerekirse Genel Kurul salonunu üçe bölmek suretiyle oyları saptama yönüne gider. |
| Açık Oylamanın Zorunlu Olduğu Haller | 150. | Bütçe yasa tasarıları ile değişikliklerinin, ek ödenek ve aktarma yapılmasına ilişkin tasarıların; geçici olarak harcama yapılmasına veya gelir toplanmasına yetki veren yasa tasarılarının; vergi, resim ve harçlar konmasına, kaldırılmasına, eksiltilmesine ve artırılmasına ilişkin yasa tasarı ve önerilerinin; kesin hesap yasa tasarılarının; döner sermaye hesaplarının onaylanmasına ilişkin yasa tasarılarının, uluslararası anlaşmaların onaylanmasına ve uygun bulunulmasına ilişkin yasa tasarılarının; uzun vadeli kalkınma planı tasarısının; Anayasanın değiştirilmesine ilişkin önerilerin; milletvekilliğinin sona ermesine, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin tüm kararların ve İçtüzüğün emredici kurallarıyla belirtilen diğer hususların oylaması, açık oylama ile yapılır. |

Açık Oylama İstemi	151.	(1) Anayasa, yasalar ve İçtüzük gereğince işaret oyuna veya gizli oya başvurulması zorunlu olmayan hallerde açık oylama yapılması, en az iki milletvekilinin gerekçeli yazılı istemine bağlıdır. (2) Bu husustaki önergelerin, oylamaya geçilmeden önce Başkanlığa verilmiş olması gereklidir. Başkan, oylamaya geçmeden önce, açık oy istemi olduğunu bildirir ve önerge sahiplerinin Genel Kurulda bulunup bulunmadıklarını saptadıktan sonra istemi görüşmesiz Genel Kurulun onayına sunar.
Açık Oylamanın Sonuçlanması	152.	(1) Açık oylamada oylama işleminin sona erdiği Başkanlıkça bildirildikten sonra, hiçbir milletvekili oyunu kullanamaz. (2) Oyların sayımı Divan Katiplerince yapılır ve tutanakla saptanan sonuç, Başkan tarafından ilan edilir.
Gizli Oylama	153.	(1) Anayasa ve yasa gereğince açık oylamanın zorunlu bulunduğu hallerde veya İçtüzüğün işaret oyuyla hallinin zorunlu olduğunu belirttiği konularda gizli oylama yapılmaz. (2) Yukarıdaki (1)'inci fıkrada belirtilen haller dışında gizli oylama yapılabilmesi için en az üç milletvekilinin gerekçeli bir önerge ile gizli oylama yapılmasını istemesi ve bu istemin Genel Kurulca kabulü gerekir. Karar, görüşmesiz, işaret oyuyla alınır.
Gizli Oylama Yöntemi	154.	Milletvekillere, Başkanlıkça hazırlanıp mühürlenmiş ve üzerinde, birbirinden çizgilerle ayrılmış olarak "kabul", "ret" ve "çekimser" yazılı kelimeler ile bu kelimeler altında boş kareler bulunan birer birleşik oy pusulası ile mühürlü birer zarf verilir. Birleşik oy pusulasını alan milletvekili, kapalı oy verme yerinde "X" işareti taşıyan mühür birleşik oy pusulası üzerindeki karelerden birine vurmak suretiyle oyunu kullanır ve zarfa koyup kapattıktan sonra, Kürsü üzerindeki kapalı oy sandığına atar.
Oylamanın Anlamının Belirtilmesi ve Oylamaya Çağrı	155.	(1) Gereken hallerde Meclis Başkanı, oylamadan önce, verilecek oyların ne anlama geldiğini kısaca belirtir. (2) Her oylamadan önce üyeler oylama zili çalınmak suretiyle çağrılır.
Karar Yeter Sayısı	156.	(1) Oya konulan bütün hususlar, Anayasada, ayrıca kural yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kararlaştırılır. Salt çoğunluk, tek sayılarda yarıdan az olmayan; çift sayılarda ise yarıdan bir fazla olan çoğunluktur. (2) Kabul ve ret oylarından fazla olana, çekimser oylar eklenir ve bulunan sayı oylamaya katılanların salt çoğunluğunu oluşturursa, oya konan husus, o doğrultuda karara bağlanmış olur.

- (3) Kabul veya ret oylarının eşitliği halinde ve salt çoğunluğun sağlanamaması halinde oya konan husus reddedilmiş olur. Kabul, ret ve çekimser oyların toplamının, toplantı yeter sayısından az olması halinde Başkan toplantı yeter sayısının olmadığını ilan eder ve gereğini yapar.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçimler ve Tutanaklar

Genel
Kurulda ve
Komitelerde
Seçimler

157. (1) Anayasada aksine kural bulunmadığı hallerde, Genel Kurulda yapılacak tüm seçimlerde toplantıya katılanların salt çoğunluğu aranır. Anayasanın 81'inci maddesinin (5)'inci fıkrası kuralları uyarınca çekimserlik, olumlu veya olumsuz oylarda fazla olanın yönünde karar verilmesini peşin olarak kabul etmek anlamına gelir.
- (2) Genel Kurulda ve Komitelerde seçimler, yasa ve İçtüzükle belirtilmiş başka bir yöntem yoksa, aşağıda öngörüldüğü biçimde yapılır :
- (A) Kürsüye bir oy sandığı konur;
- (B) Her milletvekili, soyadı alfabe sırasına göre adı okundukça, kapalı oy verme yerinde, kendisine verilen oy pusulasında, seçmek istediği kişi veya kişilerin ad ve soyadlarının karşısındaki karelere "X" işaretli mühür vurarak birleşik oy pusulasını zarfa koyup kapattıktan sonra Kürsü üzerindeki oy sandığına atar.
- Ancak, seçimde bir tek aday varsa, bu takdirde oyunu kullanacak milletvekiline, birbirlerinden çizgilerle ayrılmış "kabul"; "ret" ve "çekimser" yazılı bir oy pusulası verilir. Oy pusulası üzerindeki "kabul"; "ret" ve "çekimser" karelerinden birine "X" işaretli mühür vurulmak suretiyle oy kullanılır. Kullanılan oy, kapalı oy verme yerinde mühürlü zarfa konup kapatıldıktan sonra, Kürsü üzerindeki kapalı oy sandığına atılır.
- (3) Başkanlık Divanı Katipleri, mevcut milletvekili sayısını, yeterli sayı olup olmadığını, oy pusulalarının sayısını, çekimserleri, iptal edilmiş oy pusulalarını ve bunların iptal nedenlerini oy alan kişilerin ad ve soyadları ile aldıkları oy miktarını bir tutanakla saptar.
- (4) Seçim sonucu, bu tutanak okunmak suretiyle Meclis Başkanı tarafından o oturumda Genel Kurula bildirilir.
- (5) Seçimlere geçilmeden önce milletvekilleri oylama zili çalınmak suretiyle çağrılırlar.

Yüksek Adliye
Kuruluna Üye
Seçimi

158. (1) Cumhuriyet Meclisince Yüksek Adliye Kuruluna atanacak üyeyi belirlemek için, bu İçtüzüğün 159'uncu maddesinde belirtilen nitelikleri kanıtlamak üzere ne tür belgelerin verilmesi gerektiği Başkanlık Divanınca saptanır ve derhal ilan edilir. Başvurular ilan tarihinden başlayarak yedi gün içinde kabul edilir.

- (2) Siyasal Parti grupları ve milletvekilleri aday gösterebilirler. Ayrıca, doğrudan doğruya aday olmak isteyenler de adaylık başvurusunda bulunabilirler.
- (3) Başkanlık Divanı, başvuruları değerlendirmek üzere Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesine iletir. Komite, Başkanlık Divanının kendisine iletildiği başvuruları, bu İçtüzüğün 159'uncu maddesinde belirtilen nitelikleri taşıyıp taşımadıklarını en geç on beş gün içinde değerlendirir ve değerlendirme sonucunu bir Raporla Genel Kurula sunar.
- (4) Başkanlık Divanı, Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesi Raporunun Genel Kurulca kabulünden sonra, aranan nitelikleri taşıyan adayların, soyadı ve adlarının alfabe sırasına göre yer aldıkları bir birleşik oy pusulası düzenler.
- (5) Seçim, birleşik oy pusulası üzerinde ve bu İçtüzüğün 157'nci maddesi kuralları çerçevesinde yapılır.

Adaylarda
Aranacak Nitelikler

159. Yüksek Adliye Kuruluna atanacaklarda aranan genel nitelikler aşağıdaki (1)'inci fıkrada, özel nitelikler ise (2)'nci fıkrada öngörülmektedir:

- (1) Genel nitelikler:
 - (A) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşı olmak;
 - (B) Kamu haklarından yasaklı bulunmamak;
 - (C) Meslek veya görevi ile ilgili olarak disiplin cezasına çarptırılmamış olmak;
 - (Ç) Rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, irtikap, ırza geçme, hileli iflas ve benzeri yüz kızartıcı suçlardan dolayı veya Yüksek Adliye Kurulu üyeliği vakar ve onuru ile bağdaşmayan veya haysiyet kırıcı veya görev ile ilgili herhangi bir suçtan affa uğramış olsalar bile kesin olarak hüküm giymemiş olmak; ve
 - (D) Yargının genel işleyişi, düzenli çalışması, yargıçların ve mahkemelere bağlı kamu görevlilerinin görevlerine devamları, işlerin verimli bir biçimde yürütülmesi, Yargıçların yetiştirilmeleri ve mesleğin vakar ve onurunu korumaları yönünde gerekli önlemlerin alınmasına yardımcı olabilecek nitelik ve yeterliliğe sahip olmak.
- (2) Özel Nitelikler:
 - (A) Avukatlar için, en az on yıl icrai meslek etmiş olmak;
 - (B) Kamu görevlisi veya diğer kamu personeli hukukçular için, kamu hizmetinde en az on yıl hukuk hizmeti gerektiren bir görevde çalışmış olmak.

Kurum ve Kuruluşlara Meclis Tarafından Seçim Yoluyla Atama Yapılması

160. Kendi özel yasaları ile Başkan ve/veya üyeliklerinin Meclisce seçilmesi öngörülen kurum ve kuruluşlarda da bu İçtüzüğün seçimle ilgili madde kuralları uygulanır.

Tutanak Tutulması ve Düzeltilmesi

161. (1) Genel Kurulda tam tutanak tutulur.
(2) Tam tutanak stenograflarca ve ses alma ve görüntülü kayıt sisteminin yardımıyla tutulur.
(3) Tam tutanak, tutanak dergisinde ve Meclis web sayfasında yayımlanır.
(4) Tam tutanağın bastırılıp dağıtılmasından önce bu İçtüzüğün 61'inci maddesi kuralları uygulanır ve tutanak yayımlanır. Ancak milletvekili, tutanağın yayımlanmasından sonra tutanakta kendisine ait ifadeninin düzeltilmesi için Başkanlığa yazı ile başvurabilir. Böyle bir başvuru üzerine Başkanlık Divanı, gerekli incelemeyi yapar ve düzeltme istemini haklı ve yerinde görürse, bir düzeltme yayımlanır ve ait olduğu tutanağa eklenir.
(5) Yasama yılının son birleşim tutanağında milletvekillerce yapılacak düzeltmeler, bir sonraki yılın ilk çıkacak tutanak dergisinde yukarıdaki kurallar uyarınca yayımlanır.

SEKİZİNCİ KISIM Meclisin İç Hizmetleri

BİRİNCİ BÖLÜM İdari ve Mali İşler

İç Hizmetlere İlişkin Kurallar

162. (1) Cumhuriyet Meclisinin iç hizmetleri, yasalara ve İçtüzüğe uygun olarak yürütülür.
(2) Anayasaya, yasalara ve İçtüzüğe uygun olmak koşuluyla Başkanlık Divanı, Cumhuriyet Meclisi Genel Sekreterliği Örgütü personelinin kılık kıyafetine, yurtdışında yapacağı hizmet içi eğitim faaliyetlerine, yurtdışı çalışmalarına, terfi zamanının belirlenmesine ve münhal kadroların açılmasına, Meclis kafeteryası veya kahve ocağının çalıştırılmasına, ihale veya satın alma veya kiralama kararları ile bunun gibi salt Cumhuriyet Meclisinin iç hizmetlerine ilişkin kararlar alabilir.

Cumhuriyet Meclisinin Heyetle Temsili

163. (1) Cumhuriyet Meclisinin temsil edilmesi gereken yurt içindeki ve yurt dışındaki törenlerde, Meclis Başkan veya Meclis Başkan Yardımcısı veya Başkanlık Divanı üyeleri, Cumhuriyet Meclisi adına hazır bulunur.

Cumhuriyet
Meclisinin Dış
İlişkilerinin
Düzenlenmesi
ve Temsilcilerin
Seçimi

- (2) Böyle bir törene, Cumhuriyet Meclisi adına bir heyet gönderilmesi gerektiği takdirde, bu heyet üyelerinin sayısı Meclis Başkanı tarafından saptanır. Bu heyette, her Siyasal Partiden en az bir milletvekili bulunur. Bu heyete, Meclis Başkanı veya Meclis Başkan Yardımcısı veya göstereceği bir İdare Amiri başkanlık eder.
164. (1) Cumhuriyet Meclisinin dış ilişkileri, Başkanlık Divanınca hazırlanıp Genel Kurulca onaylanacak bir yönetmelikle düzenlenir.
- (2) Uluslararası andlaşmalar uyarınca kurulup bir uluslararası hukuk tüzel kişiliğinin organı niteliği taşıyan veya taşımayan ve yasama organları üyelerinden kurulu uluslararası kurullarda; veya bir uluslararası andlaşma ile kurulmamış ve uluslararası hukuk tüzel kişisi niteliği taşımayan parlamentolararası birliklerde veya Cumhuriyet Meclisinin taraf olduğu parlamentolararası birlik ve dostluk gruplarında veya Cumhuriyet Meclisinin de bir heyetle katılması istenilen kongre ve konferanslarda veya yabancı parlamentolara Resmî ziyaretlerde, Cumhuriyet Meclisini temsil edecek üyelerin seçiminde, aşağıda öngörülen esaslar uygulanır:
- (A) Her Siyasal Parti grubuna veya Siyasal Parti grubuna bağlı olmayanlara düşen sayı, bunların Cumhuriyet Meclisi üye tamsayısı içindeki yüzde oranlarına göre Başkanlık Divanınca saptanır.
- (B) Başkanlık Divanınca saptanan sayı ve oranlara, Siyasal Parti grupları ve Siyasal Parti grubuna bağlı olmayanlar, ilanından başlayarak üç gün içinde itiraz edebilirler. Bu itirazlar Danışma Kurulunca incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.
- (C) Siyasal Parti grupları, kendilerine düşen yerler için adaylarını, Başkanlık Divanınca belirlenen süre içinde bildirirler. Bu adaylar, Genel Kurulca onaylanarak bir Yasama dönemi boyunca görev alırlar.
- (Ç) Siyasal Parti grubuna bağlı olmayan milletvekillerinin dış ilişkilerde Cumhuriyet Meclisini temsil etmesi Başkanlık Divanı kararı ve Genel Kurulun onayı ile yapılır.
- (3) Parlamentolararası birlik ve dostluk gruplarının kurulabilmesi ve yabancı parlamentolardan gelen Resmî ziyaret çağrılarına uyulup uyulmaması konularında, Cumhuriyet Meclisinin karar alması gerekir.

Cumhuriyet
Meclisi
Kütüphanesinden
Yararlanma

165. Cumhuriyet Meclisi kütüphanesinden yararlanma koşulları, Başkanlık Divanınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Cumhuriyet
Meclisi
Bütçesinin
Hazırlanması ve
Denetimi

166. (1) Cumhuriyet Meclisi bütçe tasarısı, İdare Amirleri tarafından hazırlanıp Başkanlığa sunulur. Bütçe tasarısı, Başkanlık Divanınca incelenerek son şeklini alır ve Başkanlık, Cumhuriyet Meclisi bütçe tasarısını herhangi bir değişikliğe tabi olmamak koşuluyla sadece Genel Bütçe ile birleştirilmek amacı ile Maliye ile ilgili Bakanlığa gönderir.
- (2) Yasama organı bütçenin salt Cumhuriyet Meclisi hizmetlerine ilişkin maddelerinden yapılacak harcamalarla ilgili emirler, Meclis Başkanı tarafından imzalanır. Hangi emirlerin kendi yerine İdare Amirleri tarafından imzalanacağını, Meclis Başkanı takdir eder.
- (3) Genel Kurulca kabul edilen Cumhuriyet Meclisi Bütçesinin uygulanmasını, Ekonomi, Maliye Bütçe ve Plan Komitesi gözetir ve Komitece kendi içinde belirlenecek iki denetçi aracılığıyla her altı ayda bir gerekli denetim yapılarak Komiteye rapor sunulur. Komite, sözkonusu incelemelerin sonucunu bir raporla Genel Kurulun bilgisine sunar.

İKİNCİ BÖLÜM

Kolluk İşleri

Kolluk
Güçleri
ve
Kullanılması

167. (1) Kolluk güçleri; Meclise ait bina, tesis, eklenti veya arazisinin güvenliği ile görevli, Meclis Başkanının isteği üzerine ilgili makamlarca Meclis Başkanlığının emrine tahsis edilen ve Meclis Başkanının göstereceği yerde karakol kuran polis mensuplarıdır.
- (2) Kolluk hizmetleri için Meclis Başkanlığına tahsis edilen kolluk güçlerinin kullanılma ve idame esasları, Başkanlık Divanınca hazırlanacak ve Genel Kurulca onaylanacak bir yönetmelikle düzenlenir.
- (3) Kolluk güçlerinin yetersiz kaldığı hallerde, Meclis Başkanının isteği üzerine ek önlemler ilgili makamlarca alınır.

Kolluk
Önlemleri
ve İç Güvenlik

168. (1) Meclis Başkanı, Cumhuriyet Meclisine ait bina, tesis, eklenti ve arazisinde iç ve dış güvenliği sağlayacak önlemleri almak ve gerekli düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür. İdare Amirleri ve Divan Katipleri bu hususta Başkana yardımcı olur.
- (2) Meclis Binasının iç güvenliği Cumhuriyet Meclisi Genel Sekreterliği Örgütü kadrosundaki iç güvenlik görevlileri tarafından sağlanır.
- (3) Kolluk güçleri Meclis Binasına, Meclis Başkanı çağırılmadıkça giremezler.

Silah
Taşıma
Yasağı

169. Cumhuriyet Meclisi bina, tesis, eklenti ve arazisine silahla girmek yasaktır. Bu kurala aykırı hareket edenler, Başkanlıkça derhal dışarı çıkarılır.

Ancak, bu kural Meclis Başkanlığına tahsis edilmiş kolluk güçleri ile Başkanın istemi üzerine çağrılan Güvenlik Kuvvetleri mensupları hakkında uygulanmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ziyaretçi, Basın ve Dinleyiciler

Çalışma
Salonlarına
Girme
Yasağı

170. (1) Genel Kurul salonuna milletvekillerinden, Bakanlar Kurulu üyelerinden ve Cumhuriyet Meclisi Genel Sekreterliği Örgütü çalışanlarından başkasının girmesi yasaktır. Yasağa uymayanlar Başkanlıkça dışarı çıkarılırlar. Ancak törensel faaliyetler ile Meclis Başkanı tarafından davet edilenler bu kuralın dışındadır.
- (2) Hükümetin iş için gönderdiği kamu görevlileri ve Komitece davet edilen kişiler, Komite toplantı odalarına girebilirler.

Ziyaretçi ve
Misafirler

171. (1) Ziyaretçi ve misafirler, Cumhuriyet Meclisi binasına Başkanlık Divanınca saptanan şekilde ve belirlenen saatlerde, belirlenen giriş kapılarından girebilirler ve ziyaretlerini, saptanan kabul yerlerinde yaparlar.
- (2) Meclisin toplantı günlerinde gelen ziyaretçi ve misafirler, Meclis binasına, belirlenen tek bir giriş kapısından girebilirler ve görüşmek istedikleri milletvekilleri ile kabul yerinde görüşebilirler.

Ancak Siyasal Partilerce isimleri önceden belirlenip Başkanlık Divanına bildirilen ve kendilerine Başkanlık Divanınca daimi giriş belgesi verilen Siyasal Parti görevlileri, bu fıkra kuralları dışındadır.

- (3) Genel Kurul çalışmalarından önce veya çalışmalarda bir milletvekili eşliğinde gelen misafir ve ziyaretçiler Genel Kurulun bulunduğu binada yer alan parti grup odalarına giremezler. Bu ziyaretçiler görüşme yapacakları bakan veya milletvekillerini kabul salonunda bekleyebilirler.
- (4) Anayasal organ, kurum ve kuruluşların temsilcilerinin, kuvvet komutanlarının diplomatik zevatın ve eski parlamenterlerin Meclisi resmi ziyaretlerinde uyacakları esaslar ve ziyaret usulleri, Başkanlık Divanınca hazırlanacak Resmi Ziyaret Yönetmeliğinde saptanır.

Eski parlamenterler ile parlamenter eşlerinin resmi olmayan ziyaretleri Başkanlık Divanınca düzenlenir.

- (5) Ziyaretçi ve misafirlerin ziyaretlerinde uyacakları esaslar ve ziyaret usulleri bu madde kuralları saklı kalmak koşuluyla Başkanlık Divanınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

- Basın ve Yayın Mensupları 172. (1) Genel Kurul çalışmaları ile açık olarak yapılması kararlaştırılan Komite çalışmalarını izleyecek olan basın ve yayın mensuplarına, Başkanlıkça özel bir giriş kartı verilir. Bu kartı taşımayan basın ve yayın mensupları, Mecliste basına ayrılan yerlere giremezler ve sağlanan olanaklardan yararlanamazlar.
- (2) Basın ve yayın mensupları bu İçtüzüğün 73'üncü maddesinin (6)'ncü fıkrası kurallarına aykırı harekette bulunamazlar.
- (3) Basın ve yayın mensuplarının Genel Kurul çalışmalarını izlemelerine, Mecliste film ve fotoğraf çekmelerine Meclis binasının belirli bölümlerinden yararlanmalarına ve çağrı üzerine Başbakan veya Siyasal Parti ve grup başkanları ile görüşme yapmalarına ilişkin esas ve usuller, Başkanlık Divanınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.
- Dinleyiciler 173. (1) Dinleyiciler, birleşimin devamı süresince kendilerine ayrılan yerlerde, Genel Kurul çalışmalarını bozucu harekette bulunmadan sükunet içinde oturmak zorundadırlar.
- (2) Dinleyici yerlerine giriş Başkanlık Divanınca düzenlenir.
- (3) Dinleyiciler, görüşmelerde kabul veya ret yönünde söz, alkış veya herhangi bir hareket veya araçla kendi düşüncelerini ortaya koyamazlar. Bu yasağa uymayanlar o yerin düzenini korumakla görevli olanlar tarafından derhal dışarı çıkarılırlar ve o birleşimde tekrardan dinleyici locasına alınmazlar.
- Mecliste Suç İşlenmesi 174. (1) Meclisin bina, tesis, eklenti ve arazisi içinde milletvekillerinden veya Bakanlar Kurulu üyelerinden başka kimseler suç işlerlerse, görevliler tarafından dışarı çıkartılırlar ve durum polise aktarılır.
- (2) Bir milletvekili veya Bakanlar Kurulu üyesi Meclise ait bina, tesis, eklenti veya arazisinde, ölüm veya beş yıl veya daha çok hapis cezasını gerektiren bir suç işler ve suç üstü yakalanırsa, durum Başkanlıkça polise aktarılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Milletvekilliği ile İlgili Belgeler ve İşaretler

- Özgeçmiş Belgesi 175. (1) Milletvekilleri, Meclise ilk katıldıkları günlerde, Başkanlığa birer özgeçmiş belgesi verirler. Sonradan ortaya çıkacak değişiklikler de milletvekillerince bir yazı ile Başkanlığa bildirilir.
- (2) Özgeçmiş belgesinde, aşağıda öngörülen hususlar ile gerekli diğer hususlar yazılır:
- (A) Adı ve soyadı;
- (B) Baba adı ve ana adı;
- (C) Doğum tarihi ve yeri;

- (Ç) İkametgah adresi;
 - (D) Öğrenim derecesi, bildiği yabancı diller, varsa uzmanlık alanı v.b.
 - (E) Mesleği; ve
 - (F) Evli olup olmadığı, eşinin adı; varsa çocuklarının sayısı ve adları .
- (3) Milletvekilleri ayrıca, yasalar gereğince doldurmaları gereken diğer belgeleri ve mal bildirimlerini Başkanlığa verirler.

Tanıtıcı
Belgeler

176. (1) Milletvekillerine bir kimlik kartı, rozet ve bindikleri aracı tanıtıcı plaka veya işaret verilir.
- (2) Milletvekilliği ile ilgili belge ve işaretlerin nitelikleri ile nerelerde kullanılacağı Başkanlık Divanınca yapılacak bir yönetmelikle saptanır.

DOKUZUNCU KISIM Çeşitli Kurallar

Sürelerin
Tatil ve Ara
Verme
Sırasında
İşlememesi

177. Bu İçtüzükte gösterilen süreler, aksi Anayasa, yasa ve İçtüzükle belirtilmedikçe, Meclis tatili sırasında veya Genel Kurul çalışmalarının kesintisiz on beş günlük ara verme süresinde işlemez.

İçtüzüğün
Değiştirilmesine
İlişkin
Karar Önerileri

178. (1) İçtüzükte değişiklik yapılmasını öngören karar önerileri, milletvekillerince yapılabilir. Bunlar hakkında yasa önerileri hakkındaki kurallar uygulanır.
- (2) Bu öneriler Hukuk, Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesinde veya kurulacak özel bir Komitede incelendikten sonra, bu Komitenin Raporu esas olmak üzere, Genel Kurulda görüşülür ve sonuçlandırılır.
- (3) İçtüzük değişiklikleri, Cumhuriyet Meclisi kararı olarak Resmi Gazete’de yayımlanmakla yürürlüğe girer; kararda ileriye dönük başkaca bir yürürlük tarihi de gösterilebilir.

Meclis
Kararlarının
Yayımlanması
ve Yürürlüğe
Girmesi

179. Bu İçtüzükte Başkanlık Divanınca alınacağı belirtilen kararlar ile yapılacak olan Yönetmelikler ve Anayasanın 95’inci maddesinde belirtilen kararlar, aksi kararda belirtilmedikçe Meclis Başkanlığınca Resmi Gazete’de yayımlanarak ilan edilmek suretiyle yürürlüğe girer; kararda, ileriye dönük başkaca bir yürürlük tarihi de gösterilebilir.

Yargı Yetkisinin
Kullanılması İle İlgili
Görüşme
Yapılamaması

180. Görülmekte olan bir dava hakkında Meclis Genel Kurulunda ve Komitelerde, yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir demeç veya açıklamada bulunulamaz.

ONUNCU KISIM
Son Kurallar

Yürürlükten
Kaldırma ve
Koruma
R.G.Ek IV
Bölüm II
11.12.1985
Sayı:107
A.E.11

181. Bu İçtüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte 28 Kasım 1985 tarihinde kabul edilip 11 Aralık 1985 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe konulan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İçtüzüğü, değişiklikleri ile birlikte yürürlükten kalkar.

Ancak bu İçtüzük kuralları uyarınca çıkarılan Yönetmelikler, bu İçtüzüğe aykırı olmamak şartıyla yenileri yapıncaya kadar yürürlükte kalmaya devam eder ve bu Yönetmeliklerle yapılan işlemlere halel gelmez.

R.G Ek IV
Bölüm II
7.2.1986
Sayı: 13
A.E.2
R.G Ek IV
Bölüm II
19.10.1993
Sayı: 109
A.E.21
R.G Ek IV
Bölüm II
17.10.2006
Sayı: 171
A.E.32
R.G Ek IV
Bölüm II
12.11.2007
Sayı:203
A.E.11

Yürütme
Yetkisi

182. Bu İçtüzük, Cumhuriyet Meclisi tarafından yürütülür.

Geçici Madde
Mevcut Başkanlık
Divanı Üyeleri ile
Komite Üyelerinin
Durumu

1. Bu İçtüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan Başkanlık Divanı üyeleri ile Komite üyeleri, bu İçtüzüğe göre seçilmiş sayılırlar.

Yürürlüğe
Giriş

183. Bu İçtüzük, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.